

UiT Norges arktiske universitet

Det juridiske fakultet

Kryptovaluta som formuesgode

Formuerettslige problemstillinger som kan oppstå når eksisterende regelverk møter ny teknologi

Amanda Rydningen Engeseth

Masteroppgave i rettsvitenskap, Forskerlinjen JUR-3903 mai 2023

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Tema og problemstillinger	1
1.2	Rettslig kontekst.....	5
1.3	Avgrensning	9
1.4	Metode	10
1.5	Veien videre	15
2	Kryptovaluta	16
2.1	Om kryptovaluta som aktivum.....	16
2.1.1	Innledende om kryptovaluta og begrepsbruk.....	16
2.1.2	Hvilke aktiva er bitcoin og ether?	16
2.1.3	Historikk: Fremveksten av kryptovaluta.....	18
2.1.4	P2P, blokkjede, desentralisert kontroll og kryptografi	21
2.2	Kjøp og salg av kryptovaluta	25
2.2.1	Innledning	25
2.2.2	Kryptografiske nøkler	26
2.2.3	Krypto-wallet	28
2.2.4	Kryptobørs versus DeFi	30
2.3	Kort om likheter og ulikheter mellom bitcoin og ether	31
2.4	Begrepsliste.....	32
3	Kryptovaluta som formuesgode	34
3.1	Formuesgoder i norsk rett og begrepet formuesgode	34
3.1.1	Innledning	34
3.1.2	Hva er et formuesgode?	34
3.1.3	Kjennetegn ved formuesgodene.....	35
3.1.4	Formuesgodenes objektstilknytning, omsettelighet, verdi og formuesgodet som panteobjekt.....	38

3.2	Utvalgte formuesgoder i norsk rett	40
3.2.1	Innledning	40
3.2.2	Fast eiendom	41
3.2.3	Alminnelig løsøre.....	42
3.2.4	Aksjer	43
3.2.5	Immaterialrettighetene	45
3.3	Kryptovaluta som formuesgode	47
3.3.1	Innledning	47
3.3.2	Objektstilknytning.....	48
3.3.3	Verdi	51
3.3.4	Omsettelighet	54
3.3.5	Kryptovaluta som panteobjekt	58
3.3.6	Oppsummering.....	62
4	Kryptovaluta som objekt for kreditorbeslag	64
4.1	Innledning	64
4.2	Dekningsloven § 2-2 – hovedregelen om kreditorenes beslagsrett	64
4.3	En dekningsøkende kreditors adgang til å ta beslag i kryptovaluta	66
4.3.1	Innledning	66
4.3.2	Hvordan kan en kreditor undersøke skyldnerens kryptovalutabeholdning?	67
4.3.3	Når «tilhører» kryptovaluta skyldneren?	69
4.3.4	Praktiske utfordringer knyttet til å ta beslag i kryptovaluta.....	72
4.3.5	Muligheter for tvangsfullbyrdelse av krav som søkes dekt i kryptovaluta	73
4.4	Kan det knyttes stor fare for kreditorsvik til disposisjoner i kryptovaluta?.....	74
5	Kreditorvern for erverv av kryptovaluta	76
5.1	Kreditorvernreglernes innvirkning på beslagsadgangen	76
5.2	Litt om bakgrunnen for rettsvernsreglene.....	77

5.3	Kan en av de tre lovfestede rettsvernsaktene oppstilles for å etablere kreditorvern for erverv av kryptovaluta?	79
5.3.1	Innledning	79
5.3.2	Rettsregistrering	79
5.3.3	Overlevering	82
5.3.4	Notifikasjon.....	85
5.4	Er det hensiktsmessig med rettsvernsregler for erverv av kryptovaluta?	87
6	Rettslig regulering av kryptovaluta.....	90
6.1	Innledning	90
6.2	Er det noe poeng å forsøke å regulere et desentralisert konsept?	90
6.3	Er det mulig å innføre en «kryptoaktivahandellov»?.....	92
6.4	Lovvalg i internasjonale tingsrettslige tvister med kryptovaluta som formuesgode	95
7	Avslutning.....	99
7.1	Svar på avhandlingens hovedproblemstillinger	99
7.2	Avsluttende bemerkninger	101
	Referanseliste	103
	Lover	103
	Høyesterettsavgjørelser	103
	Avgjørelser fra underinstanser	104
	Forarbeider	104
	Forordninger	105
	Offentlige dokumenter	105
	Norsk og nordisk litteratur	105
	Engelskspråklig litteratur, artikler, hvitbøker	107
	Avisartikler og nettsider.....	109

Forord

Det har vært veldig gøy å få lov til å fordype seg i et selvvalgt tema i nesten et helt år. Det krever mye å sette seg inn i et nytt og teknisk konsept som kryptovaluta. Fra å være dypt nede i kaninhullet før jul, greide jeg på nyåret å se det i et større bilde og å forstå hvilket utslag det får i rettslig sammenheng. Forhåpentligvis har jeg greid å formidle det på en enkel måte.

Verktøyene vi har fått gjennom forskerlinjen har vært verdifulle. Det å føle at man faktisk *forsker* på noe, gir en ny dimensjon til skrivingen. Selv om dette «bare» er en masteroppgave i rettsvitenskap, er det et helt år med fordypning og skriving. Jeg snakker nok for flere på forskerlinjen når jeg sier at arbeidet har *føltes* veldig viktig.

Jeg har hatt mange gode støttespillere rundt meg i hele skriveperioden. Dette fortjener en liten takkerunde.

Takk til Sverre Magnus Bergslid Salvesen for inspirasjon til å skrive denne avhandlingen, og ikke minst god veiledning underveis.

Takk til Julie, mamma, pappa, Harald og Kristina for engasjement, støtte og korrekturlesing.

Takk til Philip Lindquister for kvalitetssjekk og sparring om det tekniske knyttet til kryptovaluta.

Takk til Brit, Gabrielle, Anna og andre som har korrekturlest og vist interesse for avhandlingen. Og takk til resten av jentene for nok et fint år på universitetet. Særlig takk for motiverende ord de to siste ukene av skriveperioden.

Til slutt må det rettes en stor takk til Jenny, Lise og Maria for latter, frustrasjon og god faglig sparring på masterkontoret. Det har vært gull verdt med jevnlig påminnelser om at *når du tror du er i kjelleren, så har du egentlig 70% mer å gå på*. Vel gjennomført!

1 Innledning

1.1 Tema og problemstillinger

Kryptovaluta er et relativt nytt konsept i norsk rett som i løpet av det siste tiåret har blitt stadig mer aktuelt. Det finnes ingen allmenngyldig definisjon av *kryptovaluta*, men det kan kort forklares som *et digitalt aktivum som utstedes i et kryptovalutasystem*.¹ Det er flere ulike aktiva som kan utstedes i et kryptovalutasystem. Fokuset i denne avhandlingen begrenser seg til *coins*.² Et kryptovalutasystem er bygget på en desentralisert og offentlig distribuert database som kalles en *blokkjede*.³ Det finnes flere tusen ulike kryptovaluta som er tilknyttet ulike blokkjeder. I denne avhandlingen vil de to mest kjente coinsene, bitcoin og ether, benyttes som konkrete eksempler. Disse er tilknyttet hver sin blokkjede, nemlig Bitcoin og Ethereum.⁴ I det følgende sikter jeg til coins som bitcoin og ether når jeg benytter ordet «kryptovaluta».

I dagligtale, nyhetsartikler og andre sekundære kilder forklares kryptovaluta tidvis som *desentralisert digital valuta*.⁵ Flere kryptovaluta har blitt lansert med et uttalt formål om å være nettopp dette: en alternativ, digital valuta. Dette gjelder for eksempel bitcoin.⁶ Både bitcoin og ether er coins som kan fungere som betalingsmiddel. Likevel har høy volatilitet og lite regulering medført at kryptovaluta foreløpig i større grad benyttes som et spekulativt investeringsobjekt enn betalingsmiddel.⁷

---

¹ Et *kryptovalutasystem* forklares i kapittel 2, se særlig punkt 2.1.2 og 2.1.4.

² Se nærmere om *coins* under punkt 2.1.2.

³ *Blokkjeder* forklares under punkt 2.1.4.

⁴ Se Satoshi Nakamoto, *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System* 2009 <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.

⁵ Se for eksempel <https://www.nettavisen.no/tjeneste/kryptovaluta/hva-er-kryptovaluta/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 17.57); <https://snl.no/kryptovaluta> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 17.59); <https://academy.binance.com/no/articles/what-is-a-cryptocurrency> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.01).

⁶ Se Bitcoins hvitbok: Nakamoto (2009).

⁷ Dirk G. Baur, KiHoon Hong og Adrian D. Lee, «Bitcoin: Medium of exchange or speculative assets?» *Journal of international financial markets, institutions & money*, 54 (2018), s. 177-189, på s. 177-178; Gary Blachman og Justin Steffen, «Cryptocurrency and Your Retirement Plan: What's in Your (Crypto) Wallet?» *Journal of pension benefits*, 26 (2019) nr. 4, s. 31-36, på s. 31-32; Fan Fang m.fl., «Cryptocurrency trading: a comprehensive survey» *Financial innovation (Heidelberg)*, 8 (2022) nr. 13, s. 1-59, på s. 7.

I skatterettslig sammenheng klassifiseres ikke kryptovaluta som *valuta* i Norge, men som et *formuesobjekt* på lik linje med aksjer og andre verdipapirer.⁸ Kryptovaluta er dermed underlagt skattelovgivning.⁹ Innen formueretten og beslagsretten benyttes uttrykket *formuesgode* fremfor formuesobjekt.¹⁰ Denne avhandlingen tar for seg formuerettslige problemstillinger og vil dermed konsentrere seg om kryptovaluta som *formuesgode*. I relasjon til formuesgoder er kryptovaluta en ressurs som det kan knyttes rettsposisjoner til, som eiendomsrett og muligens panterett.¹¹ I denne fremstillingen vil kryptovalutaene bitcoin og ether være de aktuelle formuesgodene som undersøkes.

Kryptovaluta er underlagt desentralisert kontroll. Dette innebærer at i stedet for en finansiell institusjon, eksempelvis en bank, er det et nettverk av datamaskiner som utsteder ny kryptovaluta og validerer transaksjonene som gjennomføres.¹² I tradisjonelle transaksjonssystemer, som bankoverføringer, utøver banken kontroll over transaksjonene. For kryptovaluta lagres transaksjonsdataen i en blokkjede, som kan forstås som en offentlig distribuert hovedbok.¹³ Dataen krypteres, hvilket skal sikre transaksjonene fra å bli manipulert eller modifisert i ettertid.¹⁴ Det er særlig teknologien kryptovaluta bygger på, herunder fraværet av en sentral aktør, som gjør at dette har egenskaper som skiller det fra andre formuesgoder i norsk rett. Samtidig som dette byr på nye muligheter for økonomisk samhandling, utfordrer det de rettslige rammene for kjøp, salg og beslag.

Kryptovaluta er et omdiskutert konsept og det er tendenser til en polarisert debatt. Mange eksperter i finansmiljøet har tatt til orde for at kryptovaluta har fått en «oppslutning» som ikke står i rimelig forhold til verdien av konseptet. Ofte blir dette omtalt som at kryptovaluta er en

---

⁸ Se Prinsipputtalelse fra Skatteetaten, Bruk av bitcoins – skatte- og avgiftsmessige konsekvenser, 2013. Tilgjengelig fra: <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/prinsipputtalelser/bruk-av-bitcoins--skatte--og-avgiftsmessige-konsekvenser/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.22). Se også drøftelse av kryptovaluta som formuesgode under punkt 3.3.

⁹ Se lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt § 5-1.

¹⁰ Se punkt 3.1.2.

¹¹ Se om kryptovaluta som panteobjekt under punkt 3.3.5.

¹² Wolfgang Karl Härdle, Campbell R. Harvey og Raphael C. G. Reule, «Understanding Cryptocurrencies» *Journal of financial econometrics*, 18 (2020) nr. 2, s. 181-208, på s. 181-182.

¹³ Se punkt 2.1.4.

¹⁴ Michael Nofer m.fl., «Blockchain» *Business & information systems engineering*, 59 (2017) nr. 3, s. 183-187, på s. 184; Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 183.

boble som vil sprekke og at tilhengerne er «evangelister».¹⁵ Samtidig spekulerer andre i om blokkjedeteknologi og desentraliserte systemer er den største innovasjonen siden internett.¹⁶ Det finnes gode argumenter for at kryptovaluta er et konsept som er kommet for å bli i samfunnet. Muligheten til å utføre transaksjoner som ikke er kontrollert av en tredjepart har en verdi i et samfunn hvor store banker har mye kontroll og makt. Ettersom transaksjonsdataen som lagres i en blokkjede ikke kan modifiseres i ettertid, gir et kryptovalutasystem en annen type sikkerhet enn det de tradisjonelle transaksjonssystemene tilbyr. Et kryptovalutasystem baseres på matematisk bevis fremfor tillit, og kan derfor anføres å være mindre sårbart for misbruk av makt og tillit.¹⁷

Kryptovaluta er foreløpig lite omtalt i norsk rett. Skatteetaten kom relativt tidlig på banen og avklarte at skatteloven får anvendelse på investeringer i kryptovaluta.¹⁸ Konseptet har også vært tema i straffesaker om hvitvasking og salg av narkotika.¹⁹ På formuerettens område er det imidlertid lite berørt. Spørsmål om en kreditor kan ta pant i kryptovaluta og begjære urealisert verdi tvangssolgt ble stilt av Stortinget i 2018.²⁰ Daværende justisminister svarte at tvangsfullbyrdelsesloven og dekningsloven åpner for utleggspant i kryptovaluta, men at det

---

¹⁵ Se for eksempel https://www.finansavisen.no/nyheter/finans/2021/08/30/7728306/investorlegende-kaller-kryptovaluta-for-en-verdi-los-boble?zephir_sso_ott=RgnzOs (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.36); https://www.finansavisen.no/nyheter/finans/2021/10/16/7754570/shortlegende-krypto-er-i-en-boble-men-jeg-shorter-ikke?zephir_sso_ott=EngXc6 (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.36); <https://forskning.no/finans-samfunn-okonomi/hvorfor-kaller-noen-bitcoin-en-finansboble/1817676> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.37). Se også om kryptovaluta-bobler i Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 199.

Bruk av begrepet «evangelister» om kryptovaluta-tilhengere kan også finnes i juridisk litteratur, se Olav Torvund, *Formueretten i informasjonssamfunnet*, Universitetsforlaget 2022, s. 450.

¹⁶ Se <https://e24.no/boers-og-finans/i/O83Rrk/randi-zuckerberg-om-kryptoras-er-at-mange-kom-inn-av-feil-grunn> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.48); <https://www.coindesk.com/tech/2020/08/18/why-the-decentralized-webs-development-is-unstoppable/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.51); Se <https://forskning.no/enkelt-forklart-finans-penger/tror-bitcoin-kan-bli-like-viktig-som-internett/2099147> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 14.01).

¹⁷ Dette fremgår som en av grunntankene bak Bitcoin, se Nakamoto (2009) 1. Se også drøftelse om tilliten et kryptovalutasystem tilbyr kontra sentraliserte systemer, Nofer m.fl. (2017).

¹⁸ Se skatteloven § 5-1 og <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/virtuell-valuta/defi/> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.37).

¹⁹ Se TOSLO-2017-21205 (Oslo); LB-2018-12111 (Borgarting); LE-2022-55715 (Eidsivating).

²⁰ Stortinget Skriftlig spørsmål fra Emilie Mehl (Sp) til finansministeren, 2018.

foreløpig er uklart om panteloven åpner for avtalepant i kryptovaluta. Fire år senere er den formuerettslige situasjonen stort sett den samme.

Formuerettslige tvister om kryptovaluta har ikke vært reist for domstolene, og lovgiver har ikke gitt signaler om at særregulering av kryptovaluta som formuesgode er på vei. Som daværende justisminister pekte på, kan kryptovaluta i utgangspunktet omfattes av eksisterende regelverk, men det er praktiske forhold som reiser særegne problemstillinger for dette formuesgodet. Problemstillingene aktualiseres særlig i forbindelse med sikring i, eller beslag av, kryptovaluta. Det er derfor behov for å undersøke i hvilken grad formuerettslige regler kan anvendes på kryptovaluta.²¹

Regler om stiftelse, overføring og opphør av formuesrettigheter er essensielt for løsning av spørsmål om hvordan kolliderende rettigheter skal veies mot hverandre. Dette omfatter blant annet muligheten til å etablere panterettigheter i et formuesgode, adgangen en dekningsøkende kreditor har til å ta beslag i det og etablering av kreditorvern for å sikre det *mot* beslag. Reglene som løser rettighetskollisjoner er avgjørende for at formuesgodene skal fungere i privat- og samfunnsøkonomisk sammenheng.²² For at kryptovaluta skal være et fungerende og samfunnsnyttig formuesgode, er det essensielt med passende regler som kan løse rettighetskollisjoner i formuesgodet.

En kreditor har behov for forutsigbarhet om hvilken rettslig og praktisk mulighet det er til å kreve dekning i formuesrettigheter i kryptovaluta.²³ Likeså har en suksessor eller panthaver behov for beskyttelse i regelverket for å stole på at transaksjoner og formuesrettigheter står seg overfor et kreditorbeslag. Rettsvitenskapelig forskning på dette området kan bidra med analyser av kryptovaluta som rettslig konsept, og dermed danne et bedre grunnlag for å utforme et passende regelverk for formuesgodet.

Tema for denne avhandlingen er kryptovaluta som formuesgode. Gjennom sammenligning med andre formuesgoder og anvendelse av beslagsrettslige regler, vil jeg søke å klarlegge

---

²¹ Lov 6. august 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett.

²² Se om omsetningshensyn for kreditorvern i Løsøre Hilde Hauge, *Løsøreerverters kreditorvern*, Fagbokforlaget 2016, s. 27-32. Se også Temarapport fra Finanstilsynet (2022), *Forbrukervern og finansielle tjenester*, s. 12-13, hvor det påpekes at det er «et sterkt behov for rettslige rammer og investorvern hvis kryptovaluta skal kunne bli en egnet investeringsform for forbrukere.»

²³ Se om sentrale hensyn i beslagsretten under punkt 1.2.

hvordan kryptovaluta opererer som formuesgode. Med dette menes å avdekke hva som er fellestrekk mellom kryptovaluta og andre formuesgoder, og hva som er særegent ved kryptovaluta. Dette vil danne grunnlag for å vurdere i hvilken utstrekning dagens beslagsrettslige regler fremdeles er i stand til å tjene sitt formål når beslagsobjektet er kryptovaluta. Det er dermed to hovedproblemstillinger avhandlingen skal drøfte. Den første er hva som er særegent ved kryptovaluta, sammenlignet med andre formuesgoder i norsk rett. Den andre hovedproblemstillingen er om kryptovaluta har egenskaper som gjør det utfordrende å anvende eksisterende beslagsrettslige regler på formuesgodet.

Målsettingen med avhandlingen er å belyse rettslige problemstillinger som kan oppstå dersom dagens formuerettslige regler ikke justeres for å passe på nye konsepter som kryptovaluta. Gjennom å drøfte dette vil avhandlingen belyse hvordan lovgivning *kan* og *må* justeres for å møte ny teknologi. Når det tas i bruk ny teknologi reises ofte rettslige problemstillinger som ikke har blitt løst tidligere. Teknologien er ofte et hestehode foran lovgiver, og det kan oppstå et spenningsfelt mellom informatikere som forstår teknologien og jurister som skal utforme regler for denne. Dette aktualiserer spørsmål om hvordan eksisterende regler kan anvendes på et annet rettslig konsept enn det reglene opprinnelig er bygget opp rundt.

Før problemstillingene undersøkes nærmere er det nødvendig å plassere temaet i rettslig kontekst og å avgrense mot nærliggende problemstillinger. Dette er fokus i punkt 1.2. Videre redegjør jeg for metoden som anvendes og noen metodiske utfordringer i avhandlingen. Kapittel 1 avsluttes deretter med en avklaring av veien videre.

1.2 Rettslig kontekst

Avhandlingen vil søke å plassere kryptovaluta som formuesgode i sammenligning med andre formuesgoder i norsk rett. Hva formuesgoder er og hvordan de fungerer er overordnet tematikk som faller innenfor det som kan omtales som *allmenn formuerett*.²⁴ I tillegg til å se på kryptovaluta som formuesgode vil jeg undersøke hvordan det opptrer i møte med regler som sier noe om hva formuesgoder er.²⁵ Det er mange ulike regler om formuesgoder som kan

---

²⁴ Se blant annet Kåre Lilleholt, *Allmenn formuerett: fleire rettar til same formuesgode*, 2. utg. Universitetsforlaget 2018, s. 18.

²⁵ Uttrykket «formuesgoder» har ikke nødvendigvis lik betydning i alle sammenhenger, se Lilleholt (2018) s. 20. Se også punkt 3.1.2.

drøftes, og jeg vil ta utgangspunkt i beslagsrettslige regler. Et naturlig utgangspunkt er dekningsloven § 2-2 som oppstiller hovedregelen om kreditorenes beslagsrett.

Dekningsloven § 2-2 utgjør kun et utgangspunkt i beslagsretten, og må suppleres blant annet med reglene om rettsvern og omstøtelse.²⁶ Reglene om rettsvern og omstøtelse gir kreditor en viss adgang til også å ta beslag i formuesgoder som skyldneren tidligere har eid, som altså ikke «tilhører» skyldneren på beslagstiden.²⁷ I tilfeller hvor dette er aktuelt vil det eksistere kolliderende rettigheter i et formuesgode, mellom en kreditor og en suksessor eller hjemmelsperson. De klassiske konfliktene kalles suksesjonskonflikt og hjemmelsmannskonflikt.²⁸ Spørsmålet om kreditoren eller tredjeparten har best rett til formuesgodet, må løses først og fremst på bakgrunn av regler om rettsvern. I forlengelsen av dette kommer reglene om omstøtelse og avtalerettslig ugyldighet, herunder proforma.²⁹

Kryptovaluta er ikke underlagt særlig regulering i beslagsretten. Det er derfor aktuelt å undersøke hvilke eksisterende beslagsrettslige regler som er anvendelige på kryptovaluta samt hvor lovgiver eventuelt må justere etter teknologien. I denne forbindelse har det verdi å se på hensynene som ligger til grunn for reglene. Hvis reglene ikke ivaretar sine hensyn når kryptovaluta er det aktuelle formuesgodet, kan det være en implikasjon for at det er behov for et tilpasset regelverk.

Kreditorenes beslagsrett og de tilgrensende reglene om rettsvern, omstøtelse og proforma bygger i stor grad på de samme hensynene. Dette kan ses i sammenheng med at reglene ofte må anvendes parallelt. Nedenfor gis en kort innføring i de mest sentrale hensynene i beslagsretten. Disse står sentralt for senere drøftelser i avhandlingen om hva som særpreger

---

²⁶ NOU 1972: 20 Gjeldsforhandling og konkurs, s. 255. Se mer utdypende om dekningsloven § 2-2 som beslagsrettslig utgangspunkt i Mads Henry Andenæs, *Konkurs*, 3. utg. M.H. Andenæs 2009, s. 245; Borgar Høgetveit Berg, *Beslagsretten: beslagsretten til kreditorane i konkurranse med rettane til tredjemann*, Universitetsforlaget 2021, s. 26-27.

²⁷ Borgar Høgetveit Berg, «Proforma i beslagsretten» *Jussens Venner*, 52 (2017) nr. 4, s. 203-221, på s. 203.

²⁸ For redegjørelse av konfliktmodellene se blant annet Berg (2021) s. 28-31; Thor Falkanger og Aage Thor Falkanger, *Tingsrett*, 9. utgave. utg. Universitetsforlaget 2022, s. 591-596.

²⁹ Sjur Brækhus og Borgar Høgetveit Berg, «Introduksjon til reglene om omstøtelse» *Jussens Venner*, 49 (2014) nr. 2, s. 61-120, på s. 63.

kryptovaluta som formuesgode i beslagsretten, og hvordan hensynene ivaretas når eksisterende regler anvendes på kryptovaluta.

En kreditors mulighet til å søke dekning i skyldnerens formue er ofte en forutsetning for kredittytelse.³⁰ Det ville være lite aktuelt å yte kreditt dersom det ikke fantes en rett til å kreve inn pengene igjen. På samme måte er det nødvendig for en som inngår avtaler med skyldneren å vite grensene for kreditorenes beslagsrett. En erverver må ha mulighet til å sikre sitt erverv mot beslag fra en kreditor. Slikt vern kan oppnås gjennom en rettsvernsakt.³¹ Reglene som angir grensene for kreditorenes beslagsrett er dermed viktig for et fungerende omsetningsliv.

Et av de mest sentrale hensyn og mål i beslagsretten er å motvirke kreditorsvik.³² Det innebærer at de verdiene som skal og bør tjene til dekning for en eller flere kreditorer, faktisk gjør det.³³ Debitor kan opptre svikaktig mot kreditor eksempelvis ved å søke å unndra midler fra et beslag.³⁴ Som Høyesterett uttaler i HR-2017-33-A «vil [det] generelt være en risiko for at den som er konkurs, eller står i fare for å bli slått konkurs, vil forsøke å holde eiendeler utenfor kreditorenes beslag ved uriktig å hevde at eiendeler for eksempel er solgt eller pantsatt».³⁵ Det samme gjør seg gjeldende ved gjeldsinndrivelse utenfor konkurs.

Høyesterettsuttalelsen ovenfor illustrerer at kreditorsvik kan begås ved at skyldneren gjør en overdragelse eller pantsettelse slik at det utad fremstår som om formuesgodet ikke lengre tilhører skyldneren, selv om det i realiteten gjør det. Et annet typetilfelle er at skyldneren tilgodeser enkelte av kreditorene på bekostning av de andre.³⁶ Dersom det er mistanke om at det er begått kreditorsvik vil ofte reglene om omstøtelse og proforma aktualiseres.

---

³⁰ Se i lik retning om bakgrunnen for pant, Bjørn Løtveit, *Pantsettelse av immaterialrettigheter*, Universitetsforlaget 2021, s. 15-16.

³¹ Lilleholt (2018) s. 23; Sverre Magnus Bergslid Salvesen, *Kreditorvern*, 1. utgave. utg. Cappelen Damm akademisk 2021, s. 26. og Salvesen (2021) s. 26.

³² Jf. HR-2017-33-A avsnitt 40 og HR-2021-2248-A avsnitt 49. Se også Berg (2021) s. 228; Salvesen (2021) s. 46.

³³ Berg (2021) s. 228.

³⁴ Salvesen (2021) s. 46.

³⁵ Jf. avsnitt 51.

³⁶ Salvesen (2021) s. 46.

Hensynene til notoritet og publisitet trekkes ofte frem som sentrale i beslagsretten.³⁷ Begge hensynene er sentrale for motvirkning av kreditorsvik, og stilles som krav til disposisjoner skyldneren foretar seg.³⁸ Notoritet betyr at noe er etterprøvbart og kontrollerbart.³⁹ For en disposisjon som har notoritet kan det fastslås når disposisjonen er foretatt, hva den gikk ut på og hvem som foretok den.⁴⁰ Er en disposisjon ikke gjort notorisk, er det en mulighet for at rettighetene som skulle stiftes ved disposisjonen blir gjenstand for beslag fra kreditorene.⁴¹ Det er likevel ikke slik at en disposisjon enten er notorisk eller ikke. Det er vanlig å tale om grader av notoritet, da ulike handlinger eller rettsvernsakter vil gi ulik grad av notoritet.⁴² Et eksempel på en disposisjon med høy grad av notoritet er en eiendomsoverdragelse som er tinglyst i grunnboken. Grunnboken er et offentlig og allment tilgjengelig register der rettslige opplysninger ved en eiendom kommer frem.⁴³

Notoritet innebærer ikke et krav om at informasjon om disposisjonen skal være allment tilgjengelig eller enkel å finne frem til. Dette skal ivaretas gjennom hensynet til publisitet.⁴⁴ Publisitet innebærer at en disposisjon gjøres tilgjengelig for allmenheten.⁴⁵ En eiendomsoverdragelse som tinglyses i grunnboken vil eksempelvis også være publik, da grunnboken er allment tilgjengelig.⁴⁶

Det kan problematiseres om publisitet er et relevant hensyn i relasjon til kreditorbeslag, da kreditorene ikke kan bygge på legitimasjon alene for å beslaglegge et formuesgode.⁴⁷ Kreditorene kan ikke ta beslag i et formuesgode basert på hvordan eierforholdet fremstår utad.

---

³⁷ Se HR-2021-2248-A avsnitt 49 og Berg (2021) s. 228-231; Salvesen (2021) s. 48; Falkanger og Falkanger (2022) s. 607-608.

³⁸ Jf. HR-2017-33-A avsnitt 31 og Salvesen (2021) s. 48; Falkanger og Falkanger (2022) s. 607-608.

³⁹ HR-2021-2248-A avsnitt 49, Berg (2021) s. 230; Falkanger og Falkanger (2022) s. 601.

⁴⁰ Falkanger og Falkanger (2022) s. 49.

⁴¹ Ragnar Knoph, Harald Irgens-Jensen og Mads Andenæs, *Knophs oversikt over Norges rett*, 15. utg. Universitetsforlaget 2019, s. 181.

⁴² Se Salvesen (2021) s. 49; Falkanger og Falkanger (2022) s. 602.

⁴³ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 202.

⁴⁴ Falkanger og Falkanger (2022) s. 601-602.

⁴⁵ Falkanger og Falkanger (2022) s. 602.

⁴⁶ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 202.

⁴⁷ Se Rt. 1935 s. 981, Rt. 2008 s. 705 og Rt. 2015 s. 979 avsnitt 16. Se også Andenæs (2009) s. 157; Salvesen (2021) s. 49-50.

Det avgjørende er hvem som er den reelle eieren av formuesgodet.⁴⁸ Samtidig er det som regel av interesse for kreditorene å ha innblikk i hvilke disposisjoner debitor foretar seg.⁴⁹ Publisitet gjør at skyldnerens fordringshavere kan overvåke andres erverv i skyldnerens formuesgode og ta nødvendige grep for å trygge sin posisjon.⁵⁰ Det vil også være i en kreditors interesse å undersøke hvilke heftelser som hviler på et formuesgode før det ytes kreditt.⁵¹ I hvilken grad hensynene til notoritet og publisitet ivaretas ved disposisjoner i kryptovaluta, er tema i kapittel 5.

1.3 Avgrensning

Det overskrider rammene for denne avhandlingen å undersøke formuerettslige regler generelt. Valget har derfor falt på å undersøke deler av beslagsretten i relasjon til kryptovaluta. Reglene om kreditorenes beslagsrett har en side til både kreditor, skyldneren og en tredjepart med kolliderende rettigheter. Det kan oppstå tvister både mellom kreditor og skyldneren, og kreditor og tredjeparten. For hver av rettighetskollisjonene er det ulike regler som kommer til anvendelse, men det vil overskride rammene for avhandlingen å gi en fullstendig redegjørelse av alle disse.

Denne avhandlingen vil gjøre et dypdykk i kreditors forhold til skyldneren ved beslag av kryptovaluta. I relasjon til dette vil det være uunngåelig å si noe om kreditors forhold til en mulig tredjepart, særlig i tilfeller hvor dette er skyldnerens suksessor. I den grad avhandlingens drøftelser kommer inn på spørsmål om ekstinksjon, begrenser det seg til kreditorekstinksjon. Kreditorene kan ikke bygge på god tro og legitimasjon, og reglene om godtroekstinksjon faller derfor utenfor avhandlingens ramme.⁵²

---

⁴⁸ Andenæs (2009) s. 157; Salvesen (2021) s. 45.

⁴⁹ Berg (2021) s. 231; Falkanger og Falkanger (2022) s. 608-609.

⁵⁰ HR-2021-2248-A avsnitt 49. Se også Berg (2021) s. 231; Salvesen (2021) s. 49-50; Falkanger og Falkanger (2022) s. 605 og 608-609.

⁵¹ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 202.

⁵² Se blant annet Salvesen (2021) s. 40 og 44-45. om skillet mellom kreditorekstinksjon og godtroekstinksjon.

Jeg avgrenser mot unntakene fra beslagsretten i dekningsloven kapittel 2, og andre regler som går foran dekningsloven § 2-2.⁵³ De regler som «er fastsatt ved lov eller annen gyldig bestemmelse», jf. dekningsloven § 2-2, vil ikke omtales. Det er beslagsadgangen i kryptovaluta som er interessant. Formuesgodene kreditorene ikke kan ta beslag i etter § 2-2, vil ikke behandles.

Det skjer noe nytt innenfor kryptomarkedet nærmest daglig. Med tiden har det vist seg at både store og mindre hendelser kan ha betydelig innflytelse på kursen til ulike kryptovaluta.⁵⁴ Ettersom denne avhandlingen undersøker kryptovaluta i lys av formueretten, har det ikke vært en prioritet å gi en oppdatert oversikt over omtalen av kryptovaluta i nyhetsbildet. Enkelte saker er tatt med fordi de gir bidrag til de juridiske drøftelsene, men fokuset er å studere de grunnleggende karakteristikene ved kryptovaluta og blokkjedeteknologi. Avhandlingens formål er ikke å drøfte hvorvidt dette er et konsept vi bør ha i samfunnet.

Som det vil redegjøres for senere, er kryptovaluta et formuesgode der handel i stor grad skjer på tvers av landegrenser. Når jeg drøfter kreditorbeslag av kryptovaluta i denne avhandlingen, er det bare for de tilfeller hvor beslaget er underlagt norsk lovgivning. Spørsmål om lovvalg i tvister med kryptovaluta som formuesgode vil drøftes i kapittel 6, men det avgrenses i utgangspunktet mot internasjonale tvister.

1.4 Metode

Som redegjort for innledningsvis reiser avhandlingen to hovedproblemstillinger: hva som er særtrekk ved kryptovaluta som formuesgode, og om kryptovaluta har egenskaper som gjør det

---

⁵³ Se lov 8. februar 19080 nr. 2 om pant § 1-1. Etter bestemmelsen er en panterrett en særrett til å søke dekning for et krav i ett eller flere bestemte formuesgoder. En slik rett vil gå foran den generelle beslagsretten i medhold av § 2-2.

⁵⁴ Se for eksempel om konkursen til selskapet FTX, som inntil kollapsen styrte en av verdens største kryptovalutabørser og kryptohedgefond: <https://e24.no/boers-og-finans/i/GMxLPV/billigste-bitcoin-paa-flere-aar-etter-ftx-kollapsen-frykten-er-ekstremt-hoey> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.17) og <https://kryptografen.no/nyheter/ftx-kollapsen-forklart/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19). Se også om dette under punkt 2.1.3. Av mindre hendelser som har påvirket kursen, kan nevnes Elon Musks twitteraktivitet: <https://www.dn.no/bors/kryptovaluta/elon-musk/twitter/musk-melding-ga-hopp-for-kryptovaluta-etter-marerittlordag-analytiker-tror-ikke-bunnen-er-nadd/2-1-1241586> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19) og uttalelse fra USAs sentralbanksjef om at inflasjonen er på vei ned: <https://www.cnbc.com/2023/02/07/bitcoin-trades-around-23000-after-fed-chair-powell-warns-that-rates-could-rise-further.html> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19).

utfordrende å anvende eksisterende beslagsrettslige regler på formuesgodet. For å besvare problemstillingene er det naturlig å ta utgangspunkt i alminnelig rettsdogmatisk metode. Med *alminnelig rettsdogmatisk metode* forstår jeg læren om å fastsette og fremstille innholdet av gjeldende rett på en systematisk måte.⁵⁵

Den rettsdogmatiske metoden må justeres noe basert på hvem som anvender den. Det er ulike rammer for domstolens metodebruk i en konkret tvist, og forskerens metodebruk i et rettsvitenskapelig arbeid.⁵⁶ Rettsvitenskapelig forskning handler om å formidle kunnskap og sannhet om et fagområde gjennom oppdagelser og innsikt.⁵⁷ Dette innebærer at forskeren må stå friere i sin spørsmålsstilling og argumentasjon.⁵⁸ Forskeren skal tilnærme seg jussen på en mer kritisk og oppdagende måte enn rettsanvenderen.⁵⁹

I min spørsmålsstilling tar jeg utgangspunkt i *allmenn formuerett* og sentrale regler innenfor beslagsretten.⁶⁰ Dette er regler som allerede er grundig behandlet i rettskildene.⁶¹ Likevel foreligger det verken lov, høyesterettspraksis eller juridisk teori som gir svar på hva som særpreger kryptovaluta som formuesgode, og hvorvidt formuerettslige regler lar seg anvende på dette formuesgodet. Dette medfører metodiske utfordringer når gjeldende rett skal klarlegges.

Kryptovaluta har egenskaper som gjør at det skiller seg fra formuesgodene som formueretten og beslagsretten i stor grad er bygget opp rundt. Det kan dermed være at gjeldende rett ikke

---

⁵⁵ Synne Sæther Mæhle, «Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?» *Jussens Venner*, 39 (2004) nr. 5-6, s. 329-342, på s. 329; Jens Edvin A. Skoghøy, *Rett og rettsanvendelse*, Universitetsforl. 2018, s. 26; Salvesen (2021) s. 31.

⁵⁶ Hans Petter Graver, «Vanlig juridisk metode? Om rettsdogmatikken som juridisk sjanger» *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 121 (2008) nr. 2, s. 149-178, på s. 152-153; Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde, *Juridisk metode og tenkemåte*, Universitetsforlaget 2019, s. 29; Salvesen (2021) s. 31-32.

⁵⁷ Graver (2008) s. 157.

⁵⁸ Graver (2008) s. 168-170.

⁵⁹ Graver (2008) s. 168.

⁶⁰ Med *allmenn formuerett* mener jeg hva formuesgoder er, hvordan de fungerer og hvilke regler de er underlagt i formuerettslig sammenheng. Se punkt 1.2 om rettslig kontekst.

⁶¹ Det finnes en lang rekke rettspraksis innen formueretten og beslagsretten. Relevant i denne avhandlingen er særlig Rt. 1986 s. 301, HR-2017-33-A, HR-2018-1265-A og HR-2021-2248-A. De mest sentrale lovene for avhandlingens tema er dekningsloven, panteloven og verdipapirhandelloven. Et særlig sentralt forarbeid som kan nevnes er NOU 1972:20 på s. 255. Av juridisk litteratur se eksempelvis Andenæs (2009); Lilleholt (2018); Berg (2021).

lar seg anvende på kryptovaluta. I så fall blir det spørsmål om den rettsdogmatiske metoden strekker til for å besvare problemstillingene. Dette er et spørsmål om hva som skal anses å ligge innenfor rettsdogmatikkens oppgave.⁶² I juridisk teori har det utpenslet seg en trend for en videre forståelse av rettsdogmatisk metode enn at det innebærer en klarlegging av gjeldende rett.⁶³ Dette betyr at rettsdogmatikken også kan innebære å si noe om hvordan retten *kan* eller *bør* være.⁶⁴ Jeg slutter meg til en slik forståelse av rettsdogmatisk metode.

Med en slik forståelse bør rettsdogmatisk metode kunne anvendes for å løse rettslige spørsmål som ikke har vært løst før.⁶⁵ Løsning av rettslige spørsmål som innebærer større endringer i samfunnet eller retten, kan likevel være betinget av at lovgiver kommer på banen.⁶⁶ Dette gjelder særlig når det er spørsmål om eksisterende regler lar seg anvende på nye faktiske forhold.⁶⁷ Når slike problemstillinger drøftes kan analysene gli over fra rettsdogmatisk til mer rettspolitisk karakter.⁶⁸

Jeg gjennomfører en rettsdogmatisk behandling av formuesgoder som rettsobjekt og vilkårene for kreditorbeslag. Som jeg vil redegjøre for senere i avhandlingen, er kryptovaluta et «formuesgode» som faller inn under anvendelsesområdet til dekningsloven.⁶⁹ På tross av at ordlyden i dekningsloven § 2-2 åpner for at et nytt formuesgode kan tas beslag i, kan det oppstå nye problemstillinger knyttet til anvendelsen av reglene. Dermed må det undersøkes om reglene må justeres for å passe på nye faktiske forhold.⁷⁰

---

⁶² Mæhle (2004) s. 329; Graver (2008) s. 157. Se i denne forbindelse også Hans Petter Graver, «Hva er rettsvitenskap?» *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 107 (1994) nr. 4, s. 561-583, på s. 569-570.

⁶³ Graver (2008) s. 152-153; Høgberg og Sunde (2019) s. 114-115; Løtveit (2021) s. 45; Salvesen (2021) s. 34-35.

⁶⁴ Høgberg og Sunde (2019) s. 114-115; Salvesen (2021) s. 35.

⁶⁵ Høgberg og Sunde (2019) s. 114.

⁶⁶ Høgberg og Sunde (2019) s. 115.

⁶⁷ Høgberg og Sunde (2019).

⁶⁸ Se Høgberg og Sunde (2019) s. 347: «Det trekkes ofte et skille mellom retten som den er ('de lege lata'), og slik den burde være ('de lege ferenda'), et skille som ofte forutsettes å svare til skillet mellom rettsdogmatikk og rettspolitikk.» Se også Graver (2008) s. 174.

⁶⁹ Jf. dekningsloven § 2-2. Se om kryptovaluta som formuesgode i punkt 3.3 og om kryptovaluta som beslagsobjekt i punkt 4.3.

⁷⁰ Se om hensyn i beslagsretten under punkt 1.2.

I denne avhandlingen er drøftelsene likevel ikke en bastant fremstilling av hvordan formueretten og beslagsretten *bør* være. De er snarere en utforskning av og betraktninger om hvordan retten *kan* tilpasses et nytt formuesgode. Enkelte drøftelser handler utelukkende om ikke-eksisterende regulering, hvor jeg undersøker hva som kan være mulige løsninger. Det forutsetter enda mer dyptgående analyser av teknologien samt rettslige avveininger for å formulere retten slik den nødvendigvis *bør* være. Jeg gjør kun en liten del av dette arbeidet ved å påpeke hvor det eksisterende regelverket ikke strekker til.

For å foreta avhandlingens analyser er det nødvendig å redegjøre for konseptet kryptovaluta. Dette forutsetter bruk av kilder fra andre fagområder enn rettsvitenskapen.⁷¹ Jeg har i størst mulig grad benyttet fagfellevurdert litteratur. Unntakene er nettsider og nettbaserte artikler som ikke inngår i et tidsskrift. De aktuelle kildene er gjennomgått systematisk og kritisk for å sikre at informasjonen som innhentes fra de, er korrekt. Jeg har tatt med teori som er relevant for å besvare de rettslige problemstillingene som er reist i avhandlingen. Avhandlingen gir dermed en redegjørelse av kryptovaluta *innenfor de rammene som følger av avhandlingens problemstillinger*.⁷²

Noen kilder om kryptovaluta står i en særstilling. De fleste kryptovaluta lanseres gjennom et *whitepaper*, eller *hvitbok* på norsk. En vitbok er et offentlig publisert dokument hvor grunnleggeren eller grunnleggerne typisk forklarer ideen bak, planen for prosjektet og hvilken teknologi som skal benyttes.⁷³ Hvitboken er dermed en sentral kilde for å innhente kunnskap om en konkret kryptovaluta. Den må anses troverdig i den grad den gir uttrykk for faktiske egenskaper ved den aktuelle kryptovalutaen. I denne avhandlingen benyttes vitboken til Bitcoin og Ethereum.

---

⁷¹ Se om hva som regnes som *rettskilder* i Skoghøy (2018) s. 36-45.

⁷² Avhandlingen gir ikke en fullstendig redegjørelse for kryptovaluta som konsept. Det som er skrevet om kryptovaluta er ofte preget av en bestemt innfallsvinkel, slik at forfatteren kun redegjør for deler av konseptet. For ulike fremstillinger, se eksempelvis Nofer m.fl. (2017); Ingolf G. A. Pernice og Brett Scott, «Cryptocurrency» *Internet policy review*, 10 (2021) nr. 2, s. 1-10, på s. 1-10; Dylan Yaga m.fl. 2019. *Blockchain technology overview*. <https://www.nist.gov/>: National Institute of Standards and Technology.

⁷³ Se Nakamoto (2009); Vitalik Buterin, *Ethereum: A Next-Generation Smart Contract and Decentralized Application Platform*. 2014 https://ethereum.org/669c9e2e2027310b6b3cdce6e1c52962/Ethereum_Whitepaper_-_Buterin_2014.pdf.

For å forklare kryptovaluta som aktivum benytter jeg også den kommende EU-forordningen MiCA.⁷⁴ Gjennom EØS-loven er *EØS-avtalen* gjort til norsk rett.⁷⁵ Dette innebærer at forordninger som vedtas av EU og er relevante for EØS-avtalen, skal gjøres til del av norsk rett.⁷⁶ MiCA må anses å være EØS-relevant ettersom den berører reglene om det indre marked.⁷⁷ Forordningen vil dermed gjennomføres i norsk rett. Forordningen er ikke rettslig bindende før den har trådt i kraft, men kan tjene som et tolkningsbidrag for å avklare hva kryptovaluta er i rettslig sammenheng.⁷⁸ Dette kan underbygges av at det finnes begrenset med primære rettskilder som sier noe om kryptovaluta.⁷⁹

MiCA må dermed anses som en relevant rettskilde å benytte i avhandlingen. Forordningen anvendes kun i beskjeden grad, og kun med det formål å si noe om hvilket aktivum kryptovaluta er.⁸⁰ Ettersom MiCA ikke har trådt i kraft, er det ingen praksis som tolker bestemmelsene i forordningen. Jeg har derfor støttet meg på alminnelig rettsdogmatisk metode og reglene for tolkning av EU-rettsakter ved anvendelse av forordningens bestemmelser.⁸¹

---

⁷⁴ Europakommisjonen (EU) COM(2020)593. Se punkt 2.1.2.

⁷⁵ Jf. lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. § 1.

⁷⁶ Jf. EØS-avtalen art. 7 bokstav a. Se også Nils Nygaard, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utg. utg. Universitetsforl. 2004, s. 53. Det må vedtas av EØS-komiteen at en forordning skal inntas som vedlegg til EØS-avtalen for at den skal bli folkerettslig bindende for Norge, se Tarjei Bekkedal, «Har forordninger direkte virkning under EØS-avtalen?» *Tidsskrift for rettsvitenskap*, 132 (2019) nr. 3-4, s. 342-378, på s. 343. Det er vanlig å omtale slike rettsakter, herunder forordninger, som *EØS-relevante rettsakter*, se NOU 2012:2 Utenfor og innenfor s. 80.

⁷⁷ Det er særlig rettsakter knyttet til de fire friheter som anses som EØS-relevante: fritt varebytte, fri bevegelse for personer, fri bevegelse for tjenester og fri bevegelse for kapital, jf. EØS-avtalen art. 1 nr. 2. Se mer utdypende om hva som anses EØS-relevant i NOU 2012:2 s. 94-95.

⁷⁸ Se om bruk av ikke-vedtatte lovforslag i Skoghøy (2018) s. 81-82. Skoghøy skriver at ikke-vedtatte lovforslag kan behandles som en sekundær rettskilde. Ettersom MiCA vil tre i kraft, bør den nok kunne tillegges mer vekt enn juridisk litteratur. I dette tilfellet er forordningen likevel ikke utslagsgivende for å fastlegge gjeldende rett, så spørsmålet kommer ikke på spissen.

⁷⁹ En *primær rettskilde* er en kilde som det kan utledes argumenter fra som i seg selv kan danne rettsregler, se Skoghøy (2018) s. 38.

⁸⁰ Se punkt 2.1.2.

⁸¹ Se om tolkning av EU-retten i Høgberg og Sunde (2019) s. 387. Rettsakter fra EU må først tolkes i samsvar med EU-domstolens tolkningsmetode for å klarlegge innholdet i EU-retten. Deretter skal en

1.5 Veien videre

Hele kapittel 2 er viet til å forklare kryptovaluta som konsept, men uten at den tekniske vanskelighetsgraden blir for høy for en juridisk masteravhandling. Der gis en egen avklaring av krypto-relaterte begreper som benyttes i avhandlingen.

I kapittel 3 undersøker jeg kryptovaluta som formuesgode, med utgangspunkt i karakteristikkene objektstilknytning, verdi, omsettelighet og kryptovaluta som panteobjekt. Undersøkelsen gjøres i løpende sammenligning med utvalgte formuesgoder i norsk rett. Med dette avdekkes særtrekk ved kryptovaluta som formuesgode. Dette danner et grunnlag for å vurdere i hvilken grad eksisterende beslagsrettslige regler kan anvendes på formuesgodet.

En analyse av kryptovaluta som objekt for kreditorbeslag er lagt til kapittel 4. Kapitlet illustrerer hvordan kryptovaluta opptrer i møte med beslagsrettslige regler, og i hvilken grad reglene er passende på kryptovaluta. Jeg peker også på utfordringer knyttet til en kreditors mulighet til å ta beslag i kryptovaluta.

Med utgangspunkt i funnene fra kapittel 4, undersøker jeg mulighetene for å etablere kreditorvern for erverv av kryptovaluta i kapittel 5. Jeg tar utgangspunkt i de tre lovfestede rettsvernsaktene og vurderer om en eller flere av de kan oppstilles for kryptovaluta. I kapittel 6 tar jeg et skritt ut fra de konkrete reglene, og drøfter hvorvidt det er et poeng å forsøke å regulere kryptovaluta. Avslutningsvis i kapittel 7 presenterer jeg svar på avhandlingens hovedproblemstillinger, og fremsetter noen refleksjoner knyttet til disse.

---

vurdere om regelen er i samsvar med intern norsk rett. Etersom det ikke finnes intern norsk rett som sier noe om kryptovaluta som aktivum, er det ikke et spørsmål om MiCA er i motstrid med norsk rett. Forordningen må dermed tolkes med formål om å klarlegge innholdet i den, og tolkningsresultatet kan tjene som bidrag for å si noe om hva kryptovaluta er i rettslig sammenheng.

2 Kryptovaluta

2.1 Om kryptovaluta som aktivum

2.1.1 Innledende om kryptovaluta og begrepsbruk

Mangel på en allmenngyldig definisjon av kryptovaluta har nok dels sammenheng med at det er et relativt nytt konsept i samfunnet, og dels at det bygger på ny, avansert teknologi. I dagligtale er det en del som benytter «bitcoin» nærmest som et synonym til «kryptovaluta». Dette er imidlertid upresist, da kryptovaluta er mer enn bare bitcoin.

En god rettslig analyse av kryptovaluta som formuesgode forutsetter at det er avklart hvilke aktiva som faktisk analyseres. Fokuset i denne avhandlingen er kryptovalutaene bitcoin og ether, og er dermed de aktivaene som vil siktes til når ordet «kryptovaluta» benyttes. Videre i dette kapitlet gir jeg en noe mer teknisk redegjørelse av hvilke aktiva bitcoin og ether faktisk er.

Det er behov for å benytte enkelte tekniske termer i avhandlingen for å forklare og drøfte kryptovaluta. Mange av termene er engelske og har ikke et tilsvarende ord på norsk. Ettersom det er et internasjonalt konsept kan det være hensiktsmessig at det i størst mulig grad benyttes like termer når konseptet drøftes i akademisk. Dette gjelder i hvert fall når det er uklart om et uttrykk har samme betydning på norsk som på engelsk. Jeg har derfor ikke søkt å oversette ord som ikke allerede har en etablert eller naturlig oversettelse på norsk. Samtidig har jeg bestrebet å benytte så få engelske fremmedord som mulig. Termene forklares løpende i dette kapitlet, men en begrepsliste er også inntatt avslutningsvis.⁸² Flere av termene brukes i andre sammenhenger enn med kryptovaluta, så begrepsavklaringene kan ikke uten videre overføres til andre konsepter.

2.1.2 Hvilke aktiva er bitcoin og ether?

Bitcoin og ether er kryptovaluta i form av *coins*. 1 bitcoin er 1 coin og 1 ether er 1 coin. En coin er egentlig bare en betegnelse på størrelsen av en investeringsposisjon.

Kryptovalutaene kan benyttes som betalingsmiddel fordi hver coin kan deles opp i mindre deler, i likhet med penger. Kryptovaluta benyttes oftere som et investeringsobjekt enn betalingsmiddel i dag. Dette utgjør likevel ingen forskjell for hvilket aktivum det er tale om; en investeringsposisjon kan være en andel av en coin og det er fullt mulig å benytte dette som

---

⁸² Se punkt 2.4.

betalingsmiddel dersom eieren ønsker det. Det forutsetter naturligvis at handelsplassen aksepterer kryptovaluta som betaling.

I den kommende EU-forordningen MiCA er det inkludert en definisjon av «crypto-asset» i artikkel 3 første ledd nr. 2.⁸³ En direkte oversettelse av «crypto-asset» til norsk er krypto-aktivum. I MiCA defineres dette som

«a digital representation of value or rights which may be transferred and stored electronically, using distributed ledger technology or similar technology».

Oversatt til norsk betyr dette at et krypto-aktivum er *en digital oppføring av verdier eller rettigheter som kan overføres og lagres elektronisk ved bruk av distributed ledger technology eller lignende teknologi*.⁸⁴ «Distributed ledger technology» er en form for blokkjedeteknologi som de fleste kryptovaluta er bygd på.⁸⁵ Teknologien forkortes ofte til *DLT*.⁸⁶ For å regnes som et krypto-aktivum etter MiCA må den digitale oppføringen av verdier eller rettigheter kunne overføres og lagres elektronisk ved bruk av DLT eller en lignende teknologi.

MiCA har i skrivende stund ikke trådt i kraft og dermed finnes det ikke kilder som drøfter forordningens definisjon av «crypto-asset». Det er derfor ikke klart nøyaktig hvilke verdier og rettigheter i et kryptovalutasystem som er å regne som et krypto-aktivum. Likevel kan det ikke være tvilsomt at coins som bitcoin og ether må anses å falle innenfor definisjonen av

---

⁸³ (EU) COM(2020)593. Rådets formannskap og parlamentet oppnådde enighet om forordningens tekst i juni 2022. Se status: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=COM:2020:593:FIN> (sist sjekket 16. mai 2023 klokken 13.43). Se også pressemelding av 30. juni 2022 fra Rådet for Den europeiske Union: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/30/digital-finance-agreement-reached-on-european-crypto-assets-regulation-mica/> (sist sjekket 2. mai 2023 klokken 14.12) Forordningen ble formelt godkjent i april 2023 og vil trolig tre i kraft i løpet av sommeren 2023. Se pressemelding av 20. april 2023 fra Europaparlamentet: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230414IPR80133/crypto-assets-green-light-to-new-rules-for-tracing-transfers-in-the-eu> (sist sjekket 2. mai 2023 klokken 14.15).

⁸⁴ Min egen oversettelse. *Distributed ledger technology* er definert som «a type of technology that support the distributed recording of encrypted data», jf. art. 3 første ledd nr. 1. Se nærmere om dette under punkt 2.1.2.

⁸⁵ Mohammad Meraj Mirza, Akif Ozer og Umit Karabiyik, «Mobile Cyber Forensic Investigations of Web3 Wallets on Android and iOS» *Applied sciences*, 12 (2022) nr. 21, s. 1-35, på s. 1. Se mer om dette i punkt 2.1.3.

⁸⁶ Se eksempelvis MiCA art. 3 første ledd nr. 1.

«crypto-asset». De representerer verdier eller rettigheter og kan overføres og lagres elektronisk ved bruk av blokkjedeteknologi. Hvilken betydning dette har for egenskapene til kryptovaluta som formuesgode, drøftes senere i avhandlingen.⁸⁷

Før teknologien bak kryptovaluta utdypes, gir jeg en kort historisk bakgrunn for hvordan kryptovaluta vokste fram som konsept, omsetningsmiddel og investeringsobjekt i samfunnet.

2.1.3 Historikk: Fremveksten av kryptovaluta

Forsøk på å utvikle rene digitale valutaer kan spores tilbake til slutten av 1980-tallet.⁸⁸ Den første som kan anses å virkelig ha vært suksessfull ble lansert i oktober 2008. På en digital plattform publiserte *Satoshi Nakamoto* en hvitbok der ideen om Bitcoin ble lansert.⁸⁹

«What is needed is an electronic payment system based on cryptographic proof instead of trust, allowing any two willing parties to transact directly with each other without the need for a trusted third party.»⁹⁰

Satoshi Nakamoto er et antatt pseudonym for en person eller gruppe.⁹¹ Det er fremdeles ikke kjent hvem som egentlig står bak. I dokumentet lanseres Bitcoin som et system som skal muliggjøre transaksjoner direkte mellom to parter, uten å gå via en finansiell institusjon.⁹² Systemet skal utstede en egen elektronisk coin til å betale med: bitcoin.⁹³ Transaksjonene sikres ved bruk av blokkjedeteknologi og kryptografi. *Kryptografi* er antakeligvis årsaken til at konseptet etter hvert ble omtalt under fellesbetegnelsen *kryptovaluta*.⁹⁴

---

⁸⁷ Se punkt 3.3.

⁸⁸ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 183. Se også punktet *Historien til digitale valutaer* hos <https://www.nettavisen.no/tjeneste/kryptovaluta/hva-er-kryptovaluta/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 17.57).

⁸⁹ En hvitbok er et dokument som forklarer ideen, teknologien bak og fremtidsplanen for en kryptovaluta. Dokumentet er som regel å finne på den aktuelle kryptovalutaens offisielle nettside. En hvitbok ligner noe på et prospekt for et aksjefond.

⁹⁰ Nakamoto (2009) s. 1.

⁹¹ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 181.

⁹² Nakamoto (2009) 1.

⁹³ Nakamoto (2009) 2.

⁹⁴ Pernice og Scott (2021) s. 2. Se om blokkjedeteknologi og kryptografi under punkt 2.1.3.

Som motsetning til kryptovaluta er det vanlig å tale om *fiat-valuta*.⁹⁵ Dette kan forklares som penger uten iboende verdi, utstedt av statlige myndigheter eller en sentralbank, og som kan benyttes som betalingsmiddel fordi det er anerkjent som det.⁹⁶ Fiat-valuta er det som ofte forbindes med uttrykket *penger* i dag. Uttrykket *fiat-valuta* vokste fram da stater gikk bort fra å knytte den nasjonale valutaen til gull eller edle metaller.⁹⁷ Dette står derfor i motsetning til såkalte *råvarepenger*.⁹⁸ Det fleste valuta i verden i dag er fiat-valuta.⁹⁹

Som det kan være med ny teknologi, var kryptovaluta lenge et konsept som bare appellerte til spesielt interesserte. Det finnes mange historier om folk som ble tilbudt å investere i bitcoin på et tidlig tidspunkt og som – hvis de hadde takket ja – kunne ha tjent mye penger på det. Noen hadde naturligvis troen på at dette kom til å bli stort, og har blitt rik på tidlige investeringer. Siden lanseringen har markedsverdien av bitcoin gradvis økt, med flere større toppe og fall i verdien.¹⁰⁰

I tiden etter lanseringen av bitcoin har flere tusen andre kryptovaluta kommet på markedet.¹⁰¹ Bitcoin og ether er i dag de som har størst markedsandel og er de mest verdifulle.¹⁰² Kryptovalutaene er forbundet med høy volatilitet, hvilket har gjort de lite attraktive i

---

⁹⁵ Se <https://www.nettavisen.no/norsk-debatt/vi-ma-snakke-om-fiat/o/5-95-234752> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.41), <https://forskning.no/enkelt-forklart-finans-penger/tror-bitcoin-kan-bli-like-viktig-som-internett/2099147> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.55) og <https://www.bitpanda.com/academy/en/lessons/whats-the-difference-between-a-cryptocurrency-like-bitcoin-and-fiat-money/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.56).

⁹⁶ <https://academy.binance.com/no/articles/what-is-fiat-currency> (sist sjekket 15. mai 2023 klokken 21.29).

⁹⁷ Se daværende visesentralbanksjef Jon Nicolaisen, *Hva skal våre penger være?*, tale på Det Norske Videnskaps-Akademi 25. april 2017, manuskript tilgjengelig fra <http://hdl.handle.net/11250/2564285> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.42).

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Se Jihed Majdoub, Salim Ben Sassi og Azza Bejaoui, «Can fiat currencies really hedge Bitcoin? Evidence from dynamic short-term perspective» *Decisions in economics and finance*, 44 (2021), s. 789-816, på s. 794.

¹⁰⁰ Se <https://www.coindesk.com/price/bitcoin/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.55).

¹⁰¹ Fang m.fl. (2022) s. 5.

¹⁰² Fang m.fl. (2022) s. 6. Se også <https://www.coindesk.com/price/bitcoin/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.55) og <https://www.coindesk.com/price/ethereum/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.50).

konkurransen med fiat-valuta.¹⁰³ Det er gjort forsøk på å utvikle kryptovaluta med mer stabil verdi, såkalte *stablecoins*. Disse er ment å holde en mer stabil markedsverdi ved å være bundet til en fiat-valuta eller et annet aktivum.¹⁰⁴ Foreløpig har heller ikke dette blitt et utbredt betalingsmiddel. Per i dag er derfor kryptovaluta mest brukt som et spekulativt investeringsobjekt.

Etter hvert som interessen for kryptovaluta har vokst, har media produsert stadig flere saker om temaet. Ulike hendelser og nyhetsoppslag har innflytelse på markedsverdien i større eller mindre grad, slik det også er i mange andre markeder. En av de større sakene fra senere tid er *FTX-kollapsen*.¹⁰⁵ Selskapet FTX Trading Ltd. eide en av verdens største kryptobørser med en tilhørende kryptovaluta som vekslingsenhet, FTT. Selskapet ble verdsatt til nærmere 32 milliarder dollar og var en suksesshistorie i kryptomarkedet. I løpet av to uker i november snudde det imidlertid brått. Da ble det avdekket at søsterselskapet Alameda Research satt med en stor del av beholdningen av FTT og at milliarder av dollar av FTX-kundenes midler ble lånt ut til søsterselskapet. Investorer begynte å selge sine beholdninger av kryptovalutaen og i løpet av kort tid var FTX tømt for midler. Det endte med at FTX begjærte seg konkurs, og det pågår nå en rettslig prosess etter Chapter 11 i november 2022.¹⁰⁶

FTX-kollapsen er ikke veldig ulik tidligere hendelser fra finansverden, eksempelvis opptakten til finanskrisen i 2008.¹⁰⁷ Som et såpass nytt og fremmed konsept, er det ikke unaturlig at slike hendelser skaper mistillit til kryptovaluta som konsept. Mange skeptikere til kryptovaluta bruker FTX-kollapsen som argument for at kryptovaluta ikke representerer reelle verdier og at det er et konsept som ikke er levedyktig.

---

¹⁰³ Shuyue Yi, Zishuang Xu og Gang-Jin Wang, «Volatility connectedness in the cryptocurrency market: Is Bitcoin a dominant cryptocurrency?» *International review of financial analysis*, 60 (2018), s. 98-114, på s. 98. Yi, Xu og Wang (2018) s. 98; Fang m.fl. (2022) s. 6.

¹⁰⁴ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 187; Pernice og Scott (2021) s. 7.

¹⁰⁵ Se saken oppsummert <https://kryptografen.no/nyheter/ftx-kollapsen-forklart/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19). Se også <https://www.aftenposten.no/verden/i/BWrkgl/hevder-kryptokongen-bygget-et-korthus-verdsatt-til-320-milliarder-kroner> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.07).

¹⁰⁶ Se <https://restructuring.ra.kroll.com/FTX/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.06).

¹⁰⁷ Se om finanskrisen i 2008 <https://www.norges-bank.no/tema/Om-Norges-Bank/historien/Pengepolitikk-finansiell-stabilitet-og-kapitalforvaltning/Finansiell-stabilitet/2008-krisen/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.09) og NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser s. 10-12 og 29-57.

Uavhengig av hvilken holdning man har til kryptovaluta, gjør slike hendelser det åpenbart at det er behov for regulering i bransjen. Det kan fremstå som om kryptovaluta svever i en lovløs sfære, og det meste synes å fungere bra uten regulering – helt til det plutselig ikke går så bra. EUs arbeid med MiCA-forordningen vil nok ha betydelig innvirkning på reguleringen av kryptomarkedet i alle EU- og EØS-land.¹⁰⁸ Dette kan være et viktig utgangspunkt for videre utforming av norske regler for kryptovaluta.

Det kan hevdes at det har formodningen mot seg å forsøke å regulere et konsept der en av de grunnleggende egenskapene er at det ikke skal finnes en sentral aktør. Jeg skal ikke formidle et endelig svar på det, men mener at denne egenskapen ved kryptovaluta underbygger et behov for kunnskap om og forskning på konseptet før lovgiver begynner å utforme regler.¹⁰⁹ God regulering forutsetter kunnskap om hvordan kryptovaluta skiller seg fra andre konsepter i norsk rett. Det er en spennende tid i vente, der det etter hvert vil vise seg hvilken rolle kryptovaluta kommer til å spille i samfunnet og i retten.

2.1.4 P2P, blokkjede, desentralisert kontroll og kryptografi

Bitcoin ble lansert for å være en ren «peer-to-peer» versjon av digitale penger.¹¹⁰ *Peer-to-peer* eller *P2P* er en IT-arkitektur som innebærer at alle datamaskiner interagerer på lik fot.¹¹¹ Det motsatte av P2P er klient/tjener-arkitektur, som er det vanligste blant IT-løsninger i dag. Det fungerer ved at én tjener leverer til et sett med klienter, men klientene kan ikke kommunisere direkte med hverandre.¹¹² I P2P er tjeneren tatt bort, slik at klientene faktisk kan kommunisere direkte med hverandre.¹¹³

Dette kan illustreres ved å se på tjeneren som en bank, og klientene er alle bankens kunder. En betaling fra meg til deg må gå via banken for å godkjennes før du vil se pengene på din

---

¹⁰⁸ (EU) COM(2020)593. I Temarapport fra Finanstilsynet (2022) s. 12-13, fremheves kommende EU-regulering i relasjon til behov for rettslige rammer og investorvern rundt kryptovaluta.

¹⁰⁹ I punkt 6.2 fremsetter jeg noen refleksjoner om det er et poeng å regulere et desentralisert konsept.

¹¹⁰ Nakamoto (2009) 185.

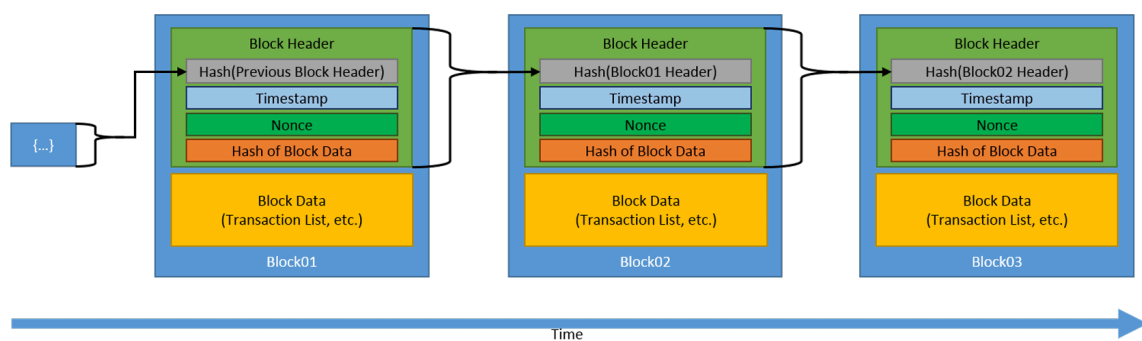
¹¹¹ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 185.

¹¹² Se klient/tjener-arkitektur forklart i for eksempel <https://learn.microsoft.com/en-us/dotnet/architecture/microservices/architect-microservice-container-applications/direct-client-to-microservice-communication-versus-the-api-gateway-pattern> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.18) og <https://www.techopedia.com/definition/438/clientserver-architecture> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.17).

¹¹³ Yaga m.fl. (2019) s. 10; Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 181.

konto. Med P2P-arkitektur tar man bort banken som bindeledd, og sender heller penger direkte mellom hverandre.¹¹⁴ Ethereum ble lansert med et videre formål enn det som uttales i Bitcoins hvitbok, men P2P står likefullt som en sentral karakteristikk.¹¹⁵ Kryptovalutaene bitcoin og ether overføres dermed direkte mellom to parter uten et bindeledd.

Teknologien er i stor grad det som særpreger kryptovaluta sammenlignet med andre aktiva. Dette kommer til uttrykk i definisjonen av «crypto-asset» i MiCA art. 3 første ledd nr. 2. Distributed ledger technology er en form for *blokkjedeteknologi* og omtales ofte under det navnet. Teknologien muliggjør distribusjon av kryptert data gjennom *blokkjeder*.¹¹⁶ Uttrykket «distributed ledger» kan oversettes til *distribuert hovedbok* og er i praksis det en blokkjede er. En blokkjede består av blokker med data, ofte transaksjonsdata, som kobles sammen i en virtuell kjede.¹¹⁷ Hver blokk har plass til en viss mengde data.¹¹⁸ Når denne datamengden er produsert og validert, låses blokken og lenkes til de tidligere produserte blokkene, så det skapes en blokkjede.¹¹⁹

Figur 1: Illustrasjon av en blokkjede. Hentet fra Yaga m.fl. (2019) s. 17.

Transaksjonsdataen som lagres i blokkjeden viser hva transaksjonen gikk ut på.¹²⁰ Det er typisk «A sender 0,5 bitcoin til B».¹²¹ Denne transaksjonsdataen kontrolleres og valideres av

¹¹⁴ Nakamoto (2009) 1.

¹¹⁵ Buterin (2014) 1, 13-14; Fang m.fl. (2022) s. 4.

¹¹⁶ Nofer m.fl. (2017) s. 183-184. Se også MiCA art. 3 første ledd nr. 1.

¹¹⁷ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 183.

¹¹⁸ Nofer m.fl. (2017) s. 184.

¹¹⁹ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 183.

¹²⁰ Fang m.fl. (2022) s. 4.

¹²¹ Det er imidlertid ikke denne typen tekst som faktisk fremgår av blokkjeden, men bokstav- og tallverdier i form av nøkler og beløp. Se punkt 2.1.4.

et nettverk av datamaskiner.¹²² Kontrollen skjer for å sikre at A har 0,5 bitcoin å sende og at han ikke har sendt den samme bitcoinen til andre. Nettverket av datamaskiner erstatter dermed den sentrale aktøren som bindeledd. Dette gjør at overføring av kryptovaluta skjer direkte mellom to parter, «peer-to-peer».

Som nevnt innledningsvis tilhører bitcoin blokkjeden *Bitcoin*, mens ether tilhører blokkjeden *Ethereum*.¹²³ Dataen i blokkjedene er offentlig tilgjengelig. Dermed kan hvem som helst undersøke hvilke transaksjoner som er gjennomført.¹²⁴ Denne muligheten skiller seg fra transaksjonsdataen for bankoverføringer, som kun er synlig for kontoinnehaveren og banken. Under er illustrasjoner av hvordan en transaksjon kan leses i blokkjeden.

Blokkene i en blokkjede lenkes til hverandre ved bruk av *kryptografi*.¹²⁵ Dette innebærer at hver blokk har digitale signaturer, et tidsstempel og bokstav- og tallverdier som etablerer en link mellom en ny blokk og den forrige blokken.¹²⁶ På slutten av hver blokk er det et sammendrag av data som oppsummerer innholdet i blokken.¹²⁷ Dette sammendraget gjentas som den første linjen i neste blokk.¹²⁸ Dersom en tidligere blokk ble redigert i ettertid ville dette sammendraget endres, og da samsvarer den ikke lengre med den første linjen i neste blokk. En slik endring vil oppdages av datamaskinene, og nettverket vil da erstatte den redigerte blokken med originalen.¹²⁹

Nettverket av datamaskiner utfører *desentralisert kontroll* med transaksjonene.¹³⁰ Dette står i motsetning til for eksempel sentralbankvaluta, som er kontrollert av en sentralbank og dermed

---

¹²² Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 185.

¹²³ Forskjellen på *bitcoin* med liten b og *Bitcoin* er kryptovalutaen og blokkjeden. Mens bitcoin og ether er samme type aktiva (coins), er Bitcoin og Ethereum blokkjeder der aktivaene utstedes og transaksjoner gjennomføres.

¹²⁴ Se for eksempel tjenestene <https://www.blockchain.com/explorer/mempool/btc> (sist sjekket 30. mars 2023 klokken 13.41) og <https://blockchain.coinmarketcap.com/tx/bsc> (sist sjekket 30. mars 2023 klokken 13.51).

¹²⁵ *Kryptografi* defineres som vitenskapen om prinsipper og teknikker for å skjule informasjon. Olav Torvund skriver elementært om kryptering i Torvund (2022) s. 49-51.

¹²⁶ Nofer m.fl. (2017) s. 184.

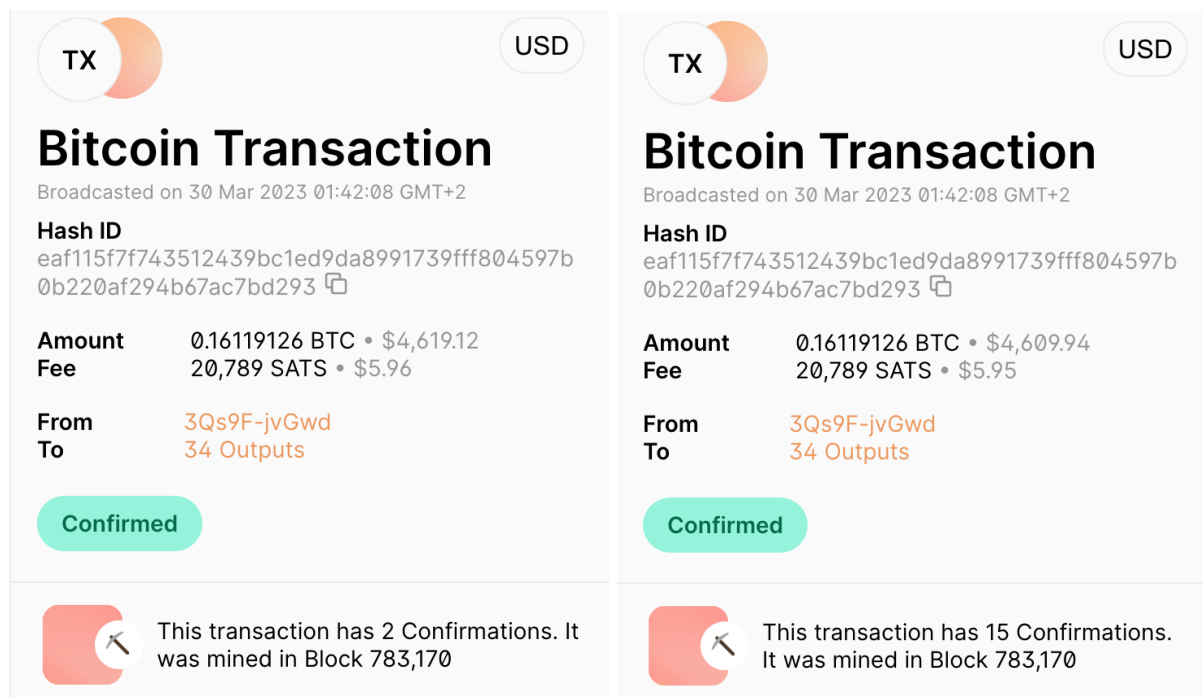
¹²⁷ Nofer m.fl. (2017) s. 183-184.

¹²⁸ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 183.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 182.

underlagt sentralisert kontroll. Hvem som helst kan i prinsippet delta i nettverket med sin datamaskin, og alle interagerer i utgangspunktet på like premisser.¹³¹ Normalt må et visst antall av datamaskiner i nettverket, ofte over 51 prosent, godkjenne transaksjonsdataen for at en blokk skal bli validert og lagt til resten av blokkjeden.¹³² Et kryptovalutasystem bygger dermed på at brukerne har tillit til hele systemet; kontrollen ligger ikke hos én aktør, men hos nettverket og systemet som helhet.¹³³

Figur 2: To skjermbilder av samme bitcoin-transaksjon med noen timers mellomrom, hentet fra tjenesten *blockchain.com*. Hash ID er en slags kvittering for transaksjonen. Amount viser andelen bitcoin (BTC) som er sendt og hva dette utgjør i amerikanske dollar. Omregningen til dollar vises egentlig ikke i blokkjeden, det er lagt til av tjenesten *blockchain.com*. Fee er transaksjonsavgiften og SATS er den minste enheten av en bitcoin, lignende øre som deler av 1 krone. From viser adressen til personen som har gjennomført transaksjonen. To viser at det er 34 mottakere i denne transaksjonen. Den grønne boksen med *Confirmed* betyr at transaksjonen er kontrollert og validert av nettverket. Under dette fortelles hvor mange ganger transaksjonen er validert og hvilken blokk den er oppført i. Transaksjonen valideres på nytt for hver gang det legges til en ny blokk i blokkjeden. Når transaksjonen er validert 15 ganger i bildet til høyre betyr at det er lagt til 15 nye blokker i blokkjeden etter at transaksjonen ble gjennomført. Skjermbilder tatt fra <https://www.blockchain.com/explorer/transactions/btc/eaf115f7f743512439bc1ed9da8991739fff804597b0b220af294b67ac7bd293> (sist sjekket 12. april 2023 klokken 11.40).

¹³¹ Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 185. Deltakelse i nettverket, også kalt *mining* eller *staking*, forutsetter en egen programvare. Fra å tidligere være enkeltpersoner som gjør dette hjemmefra med egne datamaskiner, er det i dag flere store selskaper som driver med mining og staking. Det kan nok derfor problematiseres om det skjer en gradvis sentralisering av makt også for kryptovaluta.

¹³² Nofer m.fl. (2017) s. 184. Nøyaktig hvor stor andel av datamaskin-nettverket som må godkjenne dataen beror på hvilken konsensusalgoritme som benyttes for blokkjeden.

¹³³ Ibid.

2.2 Kjøp og salg av kryptovaluta

2.2.1 Innledning

Kjøp og salg av kryptovaluta kan grovt inndelt skje på tre ulike måter. En mulighet som har blitt mer utbredt den siste tiden, men som ikke innebærer *kjøp og salg* av kryptovaluta, er å «handle kryptovaluta» gjennom derivativer og fond.¹³⁴ Dette innebærer at man kjøper børshandlede produkter som speiler kursen til bestemte kryptovaluta.¹³⁵ Dette er en ren investering i verdien av ulike kryptovaluta, og medfører ikke at man erverver en beholdning av kryptovaluta. Flere banker har begynt å tilby dette til sine kunder – antakeligvis for å fremdeles være attraktive for de som ønsker å være med på en eventuell verdistigning i kryptovaluta. Denne måten å investere i kryptovaluta på vil ikke omtales videre.

De tre måtene å faktisk kjøpe kryptovaluta på, medfører eierrettigheter til en bestemt andel kryptovaluta. Det er slike rettigheter til kryptovaluta som er fokus videre i avhandlingen. Kryptovaluta kan for det første handles via en sentralisert børs.¹³⁶ I Norge er slike børser registrert hos Finanstilsynet som tjenestetilbydere for veksling og oppbevaring av virtuell valuta.¹³⁷ Jeg omtaler dette som *kryptobørser* i det følgende. Kryptobørser opptrer som en sentral aktør som administrerer kjøp og salg av kryptovaluta samt tilbyr sikkerhet til kundene.¹³⁸

For det andre kan man handle kryptovaluta via desentraliserte nettverk og børser. Dette omtales ofte som *desentralisert finans* eller *DeFi*.¹³⁹ DeFi er et finansielt økosystem som

---

¹³⁴ Tone Kaarbø og Gjermund Kittelsrud, «Beskatning av kryptovaluta» *Juridika*, 41 (2023) nr. 3, s. 274-297, på s. 276. Se også Fang m.fl. (2022) s. 1.

¹³⁵ Se eksempelvis hos Nordnet om Børshandlede produkter som følger kryptovaluta: <https://www.nordnet.no/no/marked/kryptovaluta> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.33).

¹³⁶ Fang m.fl. (2022) s. 7. Se for eksempel *Norwegian Block Exchange* (<https://nbx.com/no>), *Firi* (<https://firi.com/no>) og *Kaupang* (<https://www.kaupangkrypto.no/>).

¹³⁷ Se <https://www.finanstilsynet.no/virksomhetsregisteret/rapporter/> (sist sjekket 31. mars 2023 klokken 10.22).

¹³⁸ Se eksempelvis om Firi <https://firi.com/no/om-oss> (sist sjekket 31. mars 2023 klokken 10.26).

¹³⁹ Skatteetaten, «Defi», <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/virtuell-valuta/defi/> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.37); Dominik Metelski og Janusz Sobieraj, «Decentralized Finance (DeFi) Projects: A Study of Key Performance Indicators in Terms of DeFi Protocols' Valuations» *International journal of financial studies*, 10 (2022) nr. 4, s. 108, på s. 2; Kaarbø og Kittelsrud (2023) s. 276.

tilrettelegger for handel av blokkjede-baserte produkter uten involvering av en tredjepart.¹⁴⁰ Den som handler er selv ansvarlig for transaksjonene og beholdningen sin.

For det tredje kan man handle kryptovaluta «peer-to-peer», den opprinnelige måten å handle kryptovaluta på. Denne handelen går ut på at en person sender kryptovaluta til en mottaker, og mottakeren sender penger via overføring til bankkonto, betalingsløsninger som Vipps eller Paypal, eller betaler med kontanter. Dette ligner på handel via DeFi, men skjer ikke via en plattform eller et nettverk. Det er handel via kryptobørser og DeFi som vil være fokus i avhandlingen, men mange av problemstillingene gjør seg også gjeldende for handel «peer-to-peer».

Både handel via kryptobørs og DeFi forutsetter at man har *kryptografiske nøkler* og en *wallet*.¹⁴¹ Dette kan sammenlignes med at man må ha en bankkonto og kontonummer for å motta penger i banken. Det er i stor grad nøklene og walleten som gjør kryptovaluta spesielt som objekt for kreditorbeslag.¹⁴² En forutsetning for analysene i kapittel 4 er dermed at det redegjøres grunnleggende for hva kryptografiske nøkler og en wallet er samt hvordan dette fungerer. Under forklarer jeg først kryptografiske nøkler, deretter hva en wallet er og så sammenhengen mellom disse to konseptene.

2.2.2 Kryptografiske nøkler

For å sende og motta kryptovaluta trenger man *kryptografiske nøkler*.¹⁴³ Dette er digitale «nøkler» bestående av bokstaver og tall.¹⁴⁴ De kan sammenlignes med kontonummer eller adresser. Nøklene benyttes til å oppgi hvem som er avsender og mottaker i en transaksjon, og til å få tilgang til den kryptovaluta man eier.¹⁴⁵

---

¹⁴⁰ Metelski og Sobieraj (2022) s. 2.

¹⁴¹ Zibin Zheng m.fl., «Research and Implementation of Multi-chain Digital Wallet Based on Hash TimeLock», i, bd. 1156, Communications in Computer and Information Science, Singapore: Springer Singapore Pte. Limited 2020, s. 175-182 på s. 175.

¹⁴² Kreditorbeslag av kryptovaluta drøftes i kapittel 4.

¹⁴³ Fang m.fl. (2022) s. 4; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁴⁴ Se figur 2 under punkt 2.1.4.

¹⁴⁵ Yaga m.fl. (2019) s. 13; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

Det finnes to typer nøkler: offentlige nøkler og private nøkler.¹⁴⁶ De offentlige nøklene oppgis for å angi hvem som er avsender og mottaker i en kryptovalutatransaksjon.¹⁴⁷ Hvis noen skal sende deg kryptovaluta må du gi dem din offentlige nøkkel, på samme måte som du ville gitt kontonummeret ditt dersom det var en bankoverføring. For at du skal få tilgang til kryptovalutaen som er sendt til din offentlige nøkkel må du oppgi den private nøkkelen din.¹⁴⁸ Den offentlige nøkkelen er som en offentlig kjent adresse, mens den private nøkkelen er et hemmelig passord som bare du bør vite. Den offentlige nøkkelen vises i transaksjonshistorikken i blokkjeden.¹⁴⁹ En transaksjon i blokkjeden forteller i prinsippet at «nøkkel x sender 0,5 bitcoin til nøkkel y».¹⁵⁰

Figur 3: Samme transaksjon som i figur 2 med flere detaljer om hvem bitcoin er sent fra og til. Til venstre vises den offentlige nøkkelen til den som har sendt kryptovalutaen, andelen bitcoin som er sendt og hva dette utgjør i amerikanske dollar. Til høyre vises alle mottakere av bitcoin i denne transaksjonen, som i dette tilfellet er 34 mottakere. Den oransje skriften er den offentlige nøkkelen til mottakerne og under vises andelen bitcoin de mottar samt hva dette utgjør i amerikanske dollar.

¹⁴⁶ Yaga m.fl. (2019) s. 13; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁴⁷ Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁴⁸ Yaga m.fl. (2019) s. 13.

¹⁴⁹ Fang m.fl. (2022) s. 4.

¹⁵⁰ I tillegg til andre bokstav- og tallverdier, se figur 2 under punkt 2.1.4.

Nøkklene er konstante, slik som kontonummer og passord. De endrer seg dermed ikke i ulike transaksjoner. Én person kan eie flere offentlige og private nøkler. En offentlig nøkkel er alltid koblet opp mot en bestemt privat nøkkel.¹⁵¹ Flere offentlige nøkler kan være knyttet til samme private nøkkel, men det er kun den som har den private nøkkelen som kan få tilgang til den aktuelle kryptovalutaen.¹⁵²

Det er svært uheldig om en privat nøkkel kommer på avveie. Det er ikke mulig å tilbakestille eller endre den.¹⁵³ Tap av den private nøkkelen medfører dermed tap av den aktuelle beholdningen.¹⁵⁴ Det har hendt at folk har mistet tilgangen til store verdier i kryptovaluta fordi de har mistet eller glemt den private nøkkelen.¹⁵⁵ Derfor er det viktig å oppbevare de kryptografiske nøklene på et sikkert sted. Dette gjøres som regel i en *krypto-wallet*.¹⁵⁶

2.2.3 Krypto-wallet

En *krypto-wallet* er enten en programvare eller en fysisk maskinvare lignende en minnepenn.¹⁵⁷ En wallet kan til en viss grad sammenlignes med en digital lommebok. For å unngå mange engelske fremmedord kunne det vært aktuelt å omtale det som «digital lommebok» i avhandlingen. Likevel kan dette gi implikasjoner om at en wallet i det vesentlige er det samme som en fysisk lommebok – bare i digital form. Det er ikke helt treffende. Jeg har derfor valgt å benytte det opprinnelige begrepet *wallet*.

En wallet brukes til å lagre kryptografiske nøkler og holde oversikt over egen kryptovalutabeholdning.¹⁵⁸ Kryptovalutatransaksjoner gjennomføres med de offentlige nøklene.¹⁵⁹ Dette innebærer at andelen kryptovaluta som overføres også er koblet opp mot disse. De offentlige nøklene kan benyttes for å summere alle transaksjoner og dermed gi svar

---

¹⁵¹ Buterin (2014) 5.

¹⁵² Yaga m.fl. (2019) s. 13.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ Se <https://e24.no/teknologi/i/JJ6me4/programmerer-har-glemt-passordet-kan-miste-bitcoin-verd-to-milliarder-kroner> (sist sjekket 31. mars 2023 klokken 15.21).

¹⁵⁶ Yaga m.fl. (2019) s. 13; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁵⁷ Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Se punkt 2.2.2.

på hvor stor kryptovalutabeholdning en person har.¹⁶⁰ Siden de offentlige nøklene vises i blokkjeden, er det i praksis i blokkjeden man må se for å regne ut noens beholdning av kryptovaluta.¹⁶¹

Det er komplisert å undersøke blokkjeden for å regne ut en kryptovalutabeholdning. Mange wallets har funksjoner for å regne ut hvor mye kryptovaluta som er tilknyttet nøklene.¹⁶² Basert på nøklene som er lagret i walleten kan den regne ut verdien av transaksjonene.¹⁶³ Ved å summere alle transaksjonene tilknyttet en bestemt nøkkel vil walleten vise hvor stor beholdning av kryptovaluta en har. Selve beholdningen av kryptovaluta lagres dermed ikke i walleten, men walleten er et verktøy for å ha kontroll på beholdningen.¹⁶⁴ Dette gjør at walleten er et sentralt verktøy for å avdekke hvor stor beholdning av kryptovaluta noen har. Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 4.

Det finnes ulike typer wallets. For det første kan det skilles mellom digitale wallets, ofte kalt *hot wallets*, og hardware wallets, ofte kalt *cold wallets*.¹⁶⁵ Digitale wallets er internettbaserte og tilbys av mange ulike aktører.¹⁶⁶ De kommer som regel i form av et program man laster ned på datamaskin, mobil eller nettbrett. En hardware wallet er knyttet til et fysisk objekt. Denne er ikke koblet til internet og ligner på en minnepenn.¹⁶⁷ Dette anses som den aller sikreste måten å lagre nøklene, fordi den ikke er sårbar for hacking.¹⁶⁸ Digitale wallets er likevel det som benyttes i størst grad.¹⁶⁹

---

¹⁶⁰ Det vil si hvor stor beholdning som er knyttet opp mot en bestemt offentlig nøkkel og dermed tilhører eieren av nøkkelen.

¹⁶¹ Nofer m.fl. (2017) s. 184; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁶² Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Yaga m.fl. (2019) s. 13; Härdle, Harvey og Reule (2020) s. 182; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 3.

¹⁶⁵ Blachman og Steffen (2019) s. 32.

¹⁶⁶ Blachman og Steffen (2019) s. 32; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 2.

¹⁶⁷ Blachman og Steffen (2019) s. 32.

¹⁶⁸ Blachman og Steffen (2019) s. 32; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 2-3.

¹⁶⁹ Blachman og Steffen (2019) s. 32; Mirza, Ozer og Karabiyik (2022) s. 2-3.

2.2.4 Kryptobørs versus DeFi

Kryptovaluta kan handles via sentraliserte børser eller via DeFi.¹⁷⁰ Den grunnleggende forskjellen er hvorvidt det er en sentral aktør involvert. For handel via DeFi må en selv opprette en wallet og ha kontroll på denne, mens en kryptobørs administrerer dette for kunden. En kryptobørs har en lignende rolle som en bank. Man oppretter en brukerkonto der man har oversikt over beholdning og transaksjoner. Kryptobørsen håndterer det tekniske knyttet til transaksjonene, herunder de offentlige og private nøklene.

Hvis jeg vil kjøpe bitcoin via en norsk kryptobørs fungerer det i praksis slik: jeg setter inn et beløp norske kroner på min konto. Deretter velger jeg blant de kryptovalutaene som børsen tilbyr og kjøper for det beløpet jeg ønsker. Jeg opererer bare i norske kroner, mens børsen omregner dette til andeler bitcoin og beregner markedsværdien i norske kroner. Ønsker jeg å selge mine andeler bitcoin gjør jeg også dette via børsen, og får tilbake det aktuelle beløpet i norske kroner.

Transaksjoner via DeFi gjennomføres ved at kryptovaluta sendes fra en wallet til en annen. I DeFi opereres det kun med kryptovaluta. Dersom det er avtalt at A skal få 0,5 bitcoin av B mot 250.000 norske kroner, må de gjøre opp avtalen seg imellom. Det er kun overføringen av 0,5 bitcoin som vil vises som transaksjonsdata i blokkjeden.¹⁷¹ En transaksjon som gjennomføres via en kryptobørs vil vises i blokkjeden på samme måte, men i kontoen hos kryptobørsen vises også tilleggsopplysninger om innskudd og transaksjonsverdien i norske kroner. For å veksle kryptovaluta til annen valuta via DeFi brukes en vekslingsplattform.¹⁷² Det er også mulig å sende kryptovaluta fra en kryptobørskonto til en desentralisert wallet.

Selv om transaksjonene teknisk sett skjer på samme måte via en kryptobørs som i DeFi, kan tilstedeværelsen eller fraværet av en sentral aktør ha stor betydning i beslagsrettslig sammenheng. Det oppstår andre problemstillinger når det skal tas beslag i en desentralisert wallet enn en som administreres av en kryptobørs. Dette drøftes i kapittel 4.

---

¹⁷⁰ Se punkt 2.2.1.

¹⁷¹ Se figur 2 og 3 under punkt 2.1.4.

¹⁷² Det finnes mange vekslingsplattformer, se eksempelvis *crypto.com* (<https://crypto.com/exchange>), *Binance* (<https://www.binance.com/en>) og *Changelly* (<https://changelly.com/>).

2.3 Kort om likheter og ulikheter mellom bitcoin og ether

Som nevnt innledningsvis vil jeg benytte bitcoin og ether som eksempler på kryptovaluta. Dette valget er dels basert på at det er de to største kryptovalutaene målt i markedsverdi og dermed også to av de mest kjente. I tillegg har bitcoin og ether vesentlige likheter, som at de er coins, utstedes i et desentralisert system og er bygget på blokkjedeteknologi.¹⁷³ Kjøp, salg og overføring av kryptovalutaene skjer på lik måte med offentlige nøkler, private nøkler og wallets. For det som er formålet i denne avhandlingen – å undersøke kryptovaluta som formuesgode – er det ikke noe i veien for å behandle de under ett. De analysene som gjøres vil være aktuelle for begge kryptovalutaene og vil også kunne overføres til andre kryptovaluta.

Til tross for likhetene, er bitcoin og ether forskjellige på mange måter. Blokkjedene Bitcoin og Ethereum er for det første lansert med ulike formål. Mens Bitcoin ble lansert med formål om å være et system for utstedelse av en alternativ, digital valuta, har Ethereum et særlig mål om å være en plattform for inngåelse av såkalte smartkontrakter og utvikling av desentraliserte applikasjoner.¹⁷⁴

For det andre benytter blokkjedene ulike konsensusalgoritmer, som gjør at kontroll og bygging av blokkjeden skjer på noe ulike måter.¹⁷⁵ En nærmere forklaring av disse ulikhetene krever en dyptgående teknisk redegjørelse som jeg har valgt å ikke inkludere i avhandlingen. Ettersom det foreløpig finnes lite rettsvitenskapelig forskning om kryptovaluta som formuesgode, anser jeg en mer generell avhandling om kryptovaluta for å ha like stor eller større verdi enn en konkret analyse av bitcoin, ether eller en annen kryptovaluta.

Ulempen med å ha en enklere teknisk vanskelighetsgrad er at jeg ikke nødvendigvis vil fange opp detaljer som kan ha betydning ved utformingen eller anvendelsen av formuerettslige regler på bitcoin eller ether. Dersom det skal utformes egne regler for kryptovaluta, bør lovgiver vurdere hvilket teknisk detaljnivå som kreves for at reglene skal være treffende. Det

---

¹⁷³ Se grunnleggende om kryptovalutaene i deres hvitbok: Nakamoto (2009); Buterin (2014). En overordnet gjennomgang av likhetene og ulikhetene mellom Bitcoin og Ethereum kan leses hos <https://www.investikon.no/bitcoin-vs-ethereum/> (sist sjekket 3. april 2023 klokken 13.08).

¹⁷⁴ Nakamoto (2009) 1; Buterin (2014) 13.

¹⁷⁵ Bitcoin benytter konsensusalgoritmen *proof-of-work*, se Nakamoto (2009) 1. Ethereum gikk nylig over fra *proof-of-work* til *proof-of-stake*, se <https://ethereum.org/en/developers/docs/consensus-mechanisms/pos/> (sist sjekket 3. april 2023 klokken 12.53).

kan være det må tas forbehold eller gjøres justeringer for ulike kryptovaluta, samtidig som det vil være en nærmest umulig oppgave å regulere hver enkelt særskilt.

Jeg vil i avhandlingen søke å belyse at det i stor grad er den digitale karakteren, desentralisering og blokkjedeteknologi som gjør kryptovaluta spesielt som formuesgode. Dette er særtrekk som gjelder for de fleste kryptovaluta. Dermed er denne kunnskapen tilstrekkelig for å identifisere når særskilte formuerettslige problemstillinger kan oppstå, samt vurdere hvilket regelverk som behøves for å løse disse problemstillingene.

2.4 Begrepsliste

Blokkjedeteknologi er en form for «distributed ledger technology». Både bitcoin og ether er bygd på blokkjedeteknologi.

Blokkjede er en form for «distributed ledger», en database som er offentlig distribuert. Blokkjede oversettes noen ganger til *distribuert hovedbok*. En blokkjede består av blokker med data, ofte transaksjonsdata, som kobles sammen i en virtuell kjede. Alle transaksjonene som gjennomføres med bitcoin og ether skrives ned i blokkjeden.

Bitcoin med stor *B* er blokkjeden som danner grunnlaget for utstedelse av kryptovalutaen bitcoin (BTC) utstedes.

bitcoin (BTC) er coinen/kryptovalutaen som utstedes på blokkjeden Bitcoin.

Ethereum er blokkjeden som danner grunnlaget for utstedelse av kryptovalutaen ether (ETH).

Ether (ETH) er coinen/kryptovalutaen som utstedes i blokkjeden Ethereum.

Fiat-valuta er penger utstedt av statlige myndigheter eller en sentralbank, og som kan benyttes som betalingsmiddel fordi det er anerkjent som det. Det er primært fiat-valuta som brukes som betalingsmiddel i dag.

Kryptovaluta er et digitalt aktivum som utstedes i et kryptovalutasystem. I denne avhandlingen siktes det til aktivumet *coins* når ordet kryptovaluta benyttes. Bitcoin og ether er to typer coins og er de kryptovaluta som benyttes som eksempler i avhandlingen.

Kryptografiske nøkler består av bokstaver og tall, og oppgis som adresser og passord i forbindelse med transaksjoner. Det finnes offentlige og private nøkler. De offentlige nøklene

oppgis for å angi hvem kryptovaluta skal sendes fra og til. De private nøklene må oppgis for å få tilgang til en kryptovaluta som er sendt til en offentlig nøkkel.

Wallet er en programvare eller fysisk maskinvare for å lagre kryptografiske nøkler. Ved å lagre nøklene kan walleten regne ut kryptovalutabeholdningen som er knyttet til en bestemt nøkkel.

3 Kryptovaluta som formuesgode

3.1 Formuesgoder i norsk rett og begrepet formuesgode

3.1.1 Innledning

Formuesgodene har en sentral plass i formueretten og er objektet for en rekke regler. Det er eksempelvis en forutsetning for kreditorbeslag etter dekningsloven § 2-2 at beslagsobjektet er å anse som et «formuesgode». En undersøkelse av formuesgoder danner dermed grunnlag for å si noe om de reglene som retter seg mot dem. I dette kapitlet redegjør jeg for begrepet formuesgode og hva som kjennetegner formuesgodene i norsk rett. Deretter undersøkes kryptovaluta som formuesgode, i løpende sammenligning med andre formuesgoder.

3.1.2 Hva er et formuesgode?

Uttrykket *formuesgode* brukes i norsk rett som samlebetegnelse for ting, tjenester eller verdier man kan knytte rettigheter til.¹⁷⁶ Uttrykket brukes innen ulike rettsområder og er å finne i flere formuerettslige lover.¹⁷⁷ I denne avhandlingen vil jeg først ta for meg formuesgoder generelt, før jeg ser på det som gjenstand for kreditorbeslag etter dekningsloven.¹⁷⁸

Det finnes ingen legaldefinisjon av formuesgode, men det er hensiktsmessig å trekke opp noen grenser for hvilke goder som faller inn under begrepet i rettslig sammenheng. Lilleholt har formulert at «formuesgoda *typisk* har økonomisk verdi, at dei *typisk* kan gå over frå ein person til ein annan, og at vi *typisk* kan disponere over formuesgoda ved avtale».¹⁷⁹ Samme eller lignende kriterier er lagt til grunn av flere forfattere.¹⁸⁰

Det sentrale ved formuesgoder er at det kan knyttes en rettighet til de.¹⁸¹ Uttrykket «formuesgode» kan gi inntrykk av at det gjelder rettigheter til bestemte objekter. At

---

¹⁷⁶ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 179.

¹⁷⁷ Se eksempelvis panteloven § 1-1, lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse § 11-1, lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs § 79 femte ledd, og lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner § 14 fjerde ledd bokstav c. Se innenfor andre rettsområder eksempelvis lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker § 2 første ledd nr. 2, lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister §§ 15-2 femte ledd og § 32-4 første ledd, og lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler § 14 første ledd.

¹⁷⁸ Jf. dekningsloven § 2-2

¹⁷⁹ Lilleholt (2018) s. 20.

¹⁸⁰ Se Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 179; Berg (2021) s. 43; Salvesen (2021) s. 21.

¹⁸¹ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 179; Berg (2021) s. 44.

rettigheten kobles til et objekt – godet – er imidlertid en forenkling.¹⁸² Det er *rettighetene* som har rettslig betydning, men forbindelsen til et objekt er relevant fordi det i praksis er objektet som har størst betydning. Knoph med flere formulerer treffende:

«(...) selv om det er eiendelenes egenskap av rettighetsobjekter som er viktig sett fra en rettslig synsvinkel, så vasker ikke engang den mest pertentlige jurist klær i sin eiendomsrett til en løsøretting.»¹⁸³

I utredningen til dekningsloven kommenterer utvalget at det foretrakk å bruke «formuesgode» fremfor «formuesgjenstand», da «gode» er mer abstrakt.¹⁸⁴ Et «gode» omfatter etter sin ordlyd rettigheter til både materielle og immaterielle aktiva. Bruken av et abstrakt begrep i lovgivningen åpner i større grad for at det ikke mister relevans med årene. Mens rettigheter tidligere primært var knyttet til fysiske gjenstander, er det i dag et økende omfang av rettigheter som ikke har tilknytning til noe fysisk.¹⁸⁵ Et *gode* tjener derfor som et dynamisk begrep som utvikler seg i takt med de formuesgoder som til enhver tid finnes i samfunnet.

Som objekt for kreditorbeslag er formuesgoder *en rettighet* kreditoren tar fra debitor.¹⁸⁶ Denne rettigheten kan knyttes til en underliggende ressurs, for eksempel en tinglyst rett til en fast eiendom eller en rett til en aksjeandel i et selskap. Ved beslag av kryptovaluta er det eiendomsretten til en bestemt andel bitcoin eller ether som beslaglegges. Har skyldneren eksempelvis kjøpt bitcoin for 100.000 kroner i november 2022, vil dette utgjøre litt over 0,5 bitcoin.¹⁸⁷ Det er da eiendomsretten til 0,5 bitcoin som er gjenstand for kreditorbeslag. Hvor mye 0,5 bitcoin utgjør som dekning for skyldnerens gjeld vil bero på markedsverdien av bitcoin på realisasjonstidspunktet.

3.1.3 Kjennetegn ved formuesgodene

Et formuesgode har typisk økonomisk verdi.¹⁸⁸ Som objekt for kreditorbeslag er dette en helt grunnleggende karakteristikk. Det kommer til uttrykk i hovedregelen om kreditorenes

---

¹⁸² Berg (2021) s. 43.

¹⁸³ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 179.

¹⁸⁴ NOU 1972: 20 Gjeldsforhandling og konkurs, 1972 s. 255.

¹⁸⁵ Eksempelvis finansielle instrumenter, data og immaterialrettigheter.

¹⁸⁶ Jf. dekningsloven § 2-2. Se Berg (2021) s. 43.

¹⁸⁷ Verdien for 1 bitcoin var per 24. november 2022 verdt rundt USD 16.590, se <https://investor.dn.no/#!/Valuta/Y74/Bitcoin> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 12.11).

¹⁸⁸ Lilleholt (2018) s. 20.

beslagsrett i dekningsloven § 2-2. Bestemmelsen oppstiller som vilkår for beslag at formuesgodet «kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger». Et gode uten økonomisk verdi kan ikke omgjøres i penger og vil dermed ikke tjene en dekningsøkende kreditor. Slike goder vil være av liten interesse å beslaglegge. Innen beslagsretten benyttes uttrykket formuesgode dermed for å regulere situasjoner der det kan bli aktuelt å gjøre rettigheter om til penger.¹⁸⁹

For å realisere formuesgodets økonomiske verdi er det en forutsetning at godet kan overføres fra skyldneren til en ny eier.¹⁹⁰ Et gode som er eksklusivt tilknyttet skyldneren faller derfor utenfor beslagsretten. I likhet med et verdiløst gode vil ikke det tjene som dekningsobjekt for en kreditor, fordi ingen andre kan benytte seg av retten.¹⁹¹ Karakteristikken av formuesgodets overførbarhet har nær tilknytning til vilkåret om omsettelighet i dekningsloven § 2-2.

Den vanligste måten å overføre formuesgoder på er ved avtale, eksempelvis ved kjøp og salg.¹⁹² Knoph med flere fremholder likevel at formuesgodenes overførbarhet også gjelder overføring ved arv og kreditorbeslag.¹⁹³ Arv vil ikke omtales i denne avhandlingen, men kreditorenes beslagsrett står sentralt.

Kravet til omsettelighet innebærer en avgrensning mot enkelte typer rettigheter. Personlige rettigheter vil eksempelvis normalt falle utenfor kreditorenes beslagsrett, da disse ofte ikke er omsettelige. Høgetveit Berg nevner odelsrett som eksempel på en personlig rettighet som har en klar økonomisk verdi, men som likevel ikke er gjenstand for beslag fordi det er en rett som ikke kan overføres.¹⁹⁴ Skal et formuesgode være aktuelt for et kreditorbeslag forutsetter det at det har en omsetningsverdi. Utover en avgrensning mot personlige rettigheter kan det derfor

---

¹⁸⁹ Løtveit (2021) s. 58.

¹⁹⁰ Berg (2021) s. 46.

¹⁹¹ Retten til å kunne utnytte formuesgodet eksklusivt i en bestemt form bidrar til at det har økonomisk verdi. Om dette se Løtveit (2021) s. 59. En rett som kun kan utnyttes av skyldneren kan dermed sjelden anses å ha økonomisk verdi, og vil ikke være interessant for kreditorene å ta beslag i. Se i denne forbindelse også Berg (2021) s. 45.

¹⁹² Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 180.

¹⁹³ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 179.

¹⁹⁴ Berg (2021) s. 44.

også trekkes en grense mot allemannsretter.¹⁹⁵ Det er fortrinnsvis de eksklusive rettighetene – eneretter – som har omsetningsverdi.¹⁹⁶

Slik Lilleholt bemerker ved å bruke «typisk», er ingen av karakteristikkene absolutte krav for at det er tale om et formuesgode. Hvert kriterium må ses i sammenheng med de øvrige.¹⁹⁷ Det er dermed ikke påfallende at det har vist seg vanskelig å oppstille en allmenngyldig definisjon av «formuesgode».¹⁹⁸ Det sentrale er at det er tale om en rettsposisjon som markedet kan være villig til å betale penger for.¹⁹⁹ En forutsetning for at en rettsposisjon har en markedsverdi er at det kan knyttes til en underliggende ressurs.²⁰⁰ Formuesgodene er ofte delt inn i kategorier basert på hvilken ressurs de er tilknyttet, eksempelvis fast eiendom, løsøre og verdipapir.²⁰¹

Det å ha rett til et formuesgode er en rettslig posisjon som tilligger en eller flere personer.²⁰² De rettslige forholdene knyttet til et formuesgode handler særlig om retten til å råde over formuesgodet.²⁰³ Dette omfatter adgangen til å gjøre krav gjeldende mot andre personer, å endre retten eller å stifte nye rettigheter.²⁰⁴ *Krav* i denne sammenhengen handler om at eieren av formuesgodet kan kreve at andre respekter at han er eier, for eksempel ved å avstå fra å benytte godet.²⁰⁵

En ny rettsstiftelse skjer typisk ved at eieren av formuesgodet overfører eiendomsretten til en annen, stifter en leierett eller gir en bruksrett til formuesgodet.²⁰⁶ Eieren har naturligvis adgang til å endre disse rettsstiftelsene i ettertid, med de forbehold som følger av stiftelsesgrunnlaget. De følgende drøftelsene om formuesgoder vil i liten grad ta for seg leierettigheter og bruksrettigheter, da dette anses lite aktuelt i relasjon til kryptovaluta.

---

¹⁹⁵ Se Lilleholt (2018) s. 64; Berg (2021) s. 45.

¹⁹⁶ Se Lilleholt (2018) s. 64. Med *de eksklusive rettighetene* menes eneretten til å råde over et formuesgode.

¹⁹⁷ Løtveit (2021) s. 56.

¹⁹⁸ Se Lilleholt (2018) s. 20.

¹⁹⁹ Løtveit (2021) s. 59.

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ Ibid.

²⁰² Lilleholt (2018) s. 62.

²⁰³ Falkanger og Falkanger (2022) s. 33.

²⁰⁴ Lilleholt (2018) s. 62.

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ Lilleholt (2018) s. 62.

Et kreditorbeslag er også en måte rettigheter kan stiftes i et formuesgode. Dersom en kreditor tar utlegg i et av skyldnerens formuesgoder, har kreditoren stiftet en særrett til å søke dekning i formuesgodet.²⁰⁷ Også ved konkurs skjer det en endring i rettsforholdene tilknyttet skyldnerens formuesgoder. Skyldneren mister den rettslige og faktiske rådigheten over formuen når konkurs åpnes.²⁰⁸ Dette er en forutsetning for at konkursboet kan selge formuesgoder som skal tjene til dekning av deres krav mot skyldneren.²⁰⁹

3.1.4 Formuesgodenes objektstilknytning, omsettelighet, verdi og formuesgodet som panteobjekt

Selv om formuesgodene har likhetstrekk som gjør at man kan si noe generelt om hva som er formuesgoder, skiller de seg også fra hverandre på ulike vis. Dersom alle formuesgoder hadde stort sett de samme egenskapene hadde det ikke vært behov for ulike regelsett for avhending, pantsettelse, tvangsfullbyrdelse og lignende. Det ville også gjort problemstillingene i denne avhandlingen langt mindre aktuelle. Bakgrunnen for å undersøke kryptovaluta som formuesgode er at særegenhetene kan medføre et behov for tilpassede regler, slik det allerede finnes for en del andre formuesgoder.

For å undersøke formuesgodenes likheter og ulikheter er det nødvendig å undersøke noen bestemte karakteristikk. Det er mange kjennetegn som kan undersøkes i den forbindelse, og det finnes ingen uttømmende liste. Jeg har valgt å ta for meg fire karakteristikk som i stor grad får frem særegenhetene ved kryptovaluta. Jeg vil se på objektstilknytning, økonomisk verdi, omsettelighet og formuesgodet som panteobjekt.

Med *objektstilknytning* menes hva som er den underliggende ressursen for rettsposisjoner i et formuesgode. Tradisjonelt har dette vært enkelt å identifisere ettersom formuesgodene har knyttet seg til fysiske objekter.²¹⁰ For formuesgoder uten fysisk tilknytning er ikke koblingen til den underliggende ressursen alltid like enkel å identifisere.²¹¹ Dette gjør seg gjeldende for kryptovaluta og er dermed interessant å se nærmere på.

---

²⁰⁷ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 195.

²⁰⁸ Se konkursloven §§ 75 første ledd og 80 første, andre og sjette ledd.

²⁰⁹ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 196.

²¹⁰ Se Løtveit (2021) s. 61.

²¹¹ Se om dette i relasjon til immaterialrettigheter i Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 406-407; Løtveit (2021) s. 59.

Det er relevant å se på *verdi* for å klarlegge om det kan knyttes sikkerhet eller usikkerhet til formuesgodenes verdi. I dette inngår verdiberegning og verdisvingninger. Formuesgoder med stor økonomisk verdi kan også ha en del andre egenskaper enn formuesgoder med mindre verdi. Verdien har ofte betydning for hvor omfattende regulering formuesgodene er underlagt.²¹²

Omsettelighet knytter seg til om det gjelder særlige regler eller begrensninger med hensyn til omsetning av formuesgodet, samt på hvilken måte omsetning skjer. De fleste formuesgoder kan omsettes fritt, men for noen formuesgoder er det oppstilt særlige regler knyttet til avhendelse og erverv. Det kan også være ulikheter mellom de praktiske forholdene for omsetning av fysiske og ikke-fysiske formuesgoder.

Endelig vil jeg se på formuesgodet som *panteobjekt*. Med formuesgodet som panteobjekt menes adgangen til å etter avtale etablere panterettigheter i formuesgodet.²¹³ Formuesgodets egnethet som panteobjekt bidrar til å belyse hvilken rolle og betydning det har – eller er ønsket å ha – i samfunnet. Eksempelvis er begrensninger i adgangen til å pantsette formuesgoder ofte et bevisst valg fra lovgiver, for eksempel fordi usikker verdi gjør at det anses som et lite egnet panteobjekt.²¹⁴

De fire karakteristikene viser seg i mange formuesgoder som dagens formuerettslige regler i stor grad er bygget opp rundt, eksempelvis fast eiendom og løsøre. Karakteristikene kan dermed tjene som parametere for i hvilken grad det er behov for særlig regulering av kryptovaluta i ulike øyemed innen formueretten. Før jeg undersøker kryptovaluta i lys av de fire karakteristikene vil jeg derfor identifisere hvordan disse kommer til uttrykk i fast eiendom, løsøre, aksjer og immaterialrettigheter.

---

²¹² Eksempelvis er fast eiendom forbundet med store verdier og underlagt regulering i forbindelse med erverv, avhending, bygging med mer. Se mer om fast eiendom under punkt 3.2.2. Aksjer er også omfattende regulert, mens mye løsøre er frigjort fra lovregulering. Se mer om aksjer og løsøre under henholdsvis punkt 3.2.4 og 3.2.3.

²¹³ Avtalepant kan bare stiftes når dette er hjemlet i lov, jf. panteloven § 1-2 andre ledd. Se også om avtalepant i Jens Edvin A. Skoghøy, *Panterett*, 4. utg. utg. Universitetsforl. 2018, s. 28.

²¹⁴ Se om grunnleggende hensyn bak avtalepant i Skoghøy (2018) s. 22-23.

3.2 Utvalgte formuesgoder i norsk rett

3.2.1 Innledning

De gruppene av formuesgoder som tradisjonelt har vært mest sentrale i norsk formuerett er fast eiendom, løsøre og fordringer.²¹⁵ I forlengelsen av fordringer kommer finansielle instrumenter. Fast eiendom og løsøre er mest behandlet i rettskildene og dermed også de som i stor grad danner grunnlaget for systematiseringen av formuesgodene.²¹⁶ Etter hvert som samfunnet har utviklet seg har det imidlertid vært nødvendig å utvide perspektivet for hvilke formuesgoder som analyseres. Dette kommer til uttrykk i nyere juridisk litteratur, der særlig formuesgoder av immateriell karakter har fått mer plass.²¹⁷

Noen av formuesgodene som har blitt stadig mer aktuelle i samfunnet er immaterialrettighetene, verdipapir og finansielle instrumenter.²¹⁸ Dette er alle omfattende grupper av formuesgoder. Immaterialrettighetene har vesentlige ulikheter fra andre formuesgoder og har etter hvert vokst fram som et eget rettsområde.²¹⁹ I denne avhandlingen søker jeg å trekke frem egenskaper som kan ha verdi i sammenligning med kryptovaluta.²²⁰ Verdipapir og finansielle instrumenter er noe sammenfallende, og jeg har valgt å kun ta for meg aksjer blant denne gruppen av formuesgoder.²²¹

I tingsretten knyttes formuesgodene ofte opp mot en eiendomsrett.²²² Når det er tale om rettighetskollisjoner, for eksempel i forbindelse med kreditorbeslag, gjelder det gjerne kolliderende *eiendomsretter* til et formuesgode.²²³ Rettighetskollisjoner knyttet til andre

---

²¹⁵ Se Sjur Brækhus og Axel Hærem, *Norsk tingsrett*, Universitetsforlaget 1964, s. 4; Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 183-184; Falkanger og Falkanger (2022) s. 33-34.

²¹⁶ Lilleholt (2018) s. 65. Se også fremstillingen i Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 181-184.

²¹⁷ Se eksempelvis Lilleholt (2018) s. 114-118; Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 396-424; Løtveit (2021) s. 57-82; Falkanger og Falkanger (2022) s. 523-529. For en mer helhetlig fremstilling av formuerettens utvikling de siste tiårene se Torvund (2022).

²¹⁸ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 398, 428.

²¹⁹ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 398.

²²⁰ Se om immaterialrettigheter i punkt 3.2.5. Egenskaper ved immaterialrettighetene trekkes løpende inn i drøftelsene under punkt 3.3.

²²¹ Se punkt 3.2.4.

²²² Se blant annet Lilleholt (2018) s. 68-101; Falkanger og Falkanger (2022) s. 36-39 og 40 flg.

²²³ Lilleholt (2018) s. 69.

retter, eksempelvis panteretter eller bruksretter, forekommer også ofte, men er ikke like aktuelt for alle formuesgoder. Det er primært eiendomsrett til formuesgodene som er fokus i dette kapitlet, men det vil knyttes noen bemerkninger til de som panteobjekt.

Nedenfor redegjør jeg kort for formuesgodene fast eiendom, løsøre, aksjer og immaterialrettigheter, med utgangspunkt i objektstilknytning, verdi, omsettelighet og formuesgodet som panteobjekt.

3.2.2 Fast eiendom

Fast eiendom kan forklares som et avgrenset areal av jordoverflaten og det som er varig knyttet til arealet.²²⁴ Rettsposisjoner i fast eiendom har en åpenbar tilknytning til et fysisk objekt: det er den aktuelle grunnen og det som er varig knyttet til denne grunnen. Det oppstår riktignok ofte tvist om grensene for en eiendom og hvilke ting eller bygninger som skal anses som en del av den.²²⁵ I overordnet sammenheng er det imidlertid ikke tvilsomt hva som er objektet når det er tale om rettigheter til fast eiendom.

Fast eiendom kan fritt omsettes. Rettigheter og plikter i forbindelse med avhendelse av fast eiendom er regulert i avhendingsloven. Lovregulering av avhendelse kan ses i sammenheng med at fast eiendom er forbundet med stor økonomisk verdi. I medhold av panteloven er det også adgang til å stifte panterrettigheter i fast eiendom, hvilket forekommer hyppig.²²⁶ Det er et relativt sikkert formuesgode å stifte andre rettigheter i, da dets eksistens og tilstand enkelt lar seg undersøke.²²⁷ Verdien er også lite fluktuerende og historisk sett stigende med tiden.²²⁸ På denne måten er fast eiendom et kredittskapende og sentralt formuesgode i samfunnet.

Særegent for fast eiendom er at alle rettigheter tilknyttet en fast eiendom kan registreres i et offentlig register.²²⁹ Rettighetsregistrering skjer ved tinglysning av retten på eiendommens blad

---

²²⁴ Jf. lov 3. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eidegom § 1-1 første ledd andre punktum. Se også Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 213; Falkanger og Falkanger (2022) s. 34.

²²⁵ Lilleholt (2018) s. 65; Falkanger og Falkanger (2022) s. 83.

²²⁶ Jf. panteloven kapittel 2.

²²⁷ Løtveit (2021) s. 82.

²²⁸ Se eksempelvis <https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/artikler-og-publikasjoner/hva-driver-utviklingen-i-boligprisene> (sist sjekket 21. april 2023 klokken 13.55).

²²⁹ Falkanger og Falkanger (2022).

i grunnboken.²³⁰ Mulighet til rettighetsregistrering bidrar også til at rettsposisjoner i fast eiendom ofte anses som trygge rettsposisjoner med sikker verdi.²³¹

3.2.3 Alminnelig løsøre

Løsøre er alle håndfaste gjenstander som ikke er fast eiendom, i tillegg til dyr, som også regnes som løsøre.²³² Det kan trekkes opp et skille mellom registrerbart løsøre og alminnelig løsøre.²³³ Enkelte løsøreting er av så stor økonomisk betydning at lovgiver har ansett det hensiktsmessig å ha egne register for de.²³⁴ Dette er såkalt *registrerbart løsøre*. Som eksempel kan nevnes skip og luftfartøy.²³⁵ Disse løsøretingene omsettes ofte av profesjonelle parter.²³⁶ Alt løsøre som ikke er registrerbart kan omtales under begrepet *alminnelig løsøre*.²³⁷ I det følgende vil fokuset være på alminnelig løsøre.

Alminnelig løsøre er en stor kategori av formuesgoder. Felles for alt løsøre er at det kan knyttes til fysiske objekter og dermed har en klar objektstilknytning. Det er dermed en gruppe av formuesgoder som alltid kan utnyttes fysisk og som det kan utøves fysisk kontroll over.²³⁸ Formuesrettigheter i løsøre knytter seg til en bestemt ting, det være seg eiendomsrett, bruksrett eller panterett.

Ettersom løsøre er en kategori av formuesgoder som omfatter alle ting, er nok dette noe av det som omsettes mest i samfunnet. Det gjelder ingen generelle begrensninger for adgangen til å omsette løsøre.²³⁹ I relasjon til kreditorbeslag gjelder det begrensninger for å ta beslag i personlige eiendeler, men begrensningene gjelder ikke for kjøp og salg.²⁴⁰ Både eiendomsrett,

---

²³⁰ Jf. tinglysningsloven § 5

²³¹ Se Torvund (2022) s. 112. Han fremhever at en stor del av verdien av rettsposisjoner i fast eiendom er knyttet til at de kan tinglyses.

²³² Lilleholt (2018) s. 67; Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 182.

²³³ Lilleholt (2018) s. 67-68; Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 182; Salvesen (2021) s. 316.

²³⁴ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 182.

²³⁵ Jf. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten kapittel 2 og lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart kapittel II.

²³⁶ Salvesen (2021) s. 313.

²³⁷ Se Salvesen (2021) s. 316.

²³⁸ Lilleholt (2018) s. 68.

²³⁹ Annet kan følge av avtale, eksempelvis der en løsøreting er avhendet med forbehold knyttet til videre salg.

²⁴⁰ Se dekningsloven § 2-3

bruksrett og panterett i løsøre kan omsettes. Panteloven angir regler for pantsettelse av ulike typer løsøre.²⁴¹

Det er umulig å si noe generelt om verdien av alminnelig løsøre, da det varierer stort. Disposisjoner i løsøre kan gjelde både millioner og kronestykker, og enkelte ting blir mer eller mindre verdiløse fordi de konsumeres. Registrerbart løsøre kan registreres fordi det ofte gjelder verdifulle ting. Det finnes likevel mye alminnelig løsøre som er verdifullt, selv om det ikke finnes egne register for det, eksempelvis smykker. Som sikringsobjekt for andre retter vil det være mest attraktivt med verdifullt løsøre. Hvor stor sikkerhet det er forbundet med slike disposisjoner vil bero på hvilken type ting det gjelder. I likhet med fast eiendom er det likevel alltid enkelt å undersøke eksistensen og tilstanden til en løsøreting.

3.2.4 Aksjer

Det er noe ulikt i juridisk teori hvilke formuesgoder som behandles under betegnelsene *fordringer, verdipapir og finansielle instrumenter*.²⁴² Systematiseringen er ulik i lovgivningen.²⁴³ Formuesgodene omsetningsgjeldsbrev, enkle gjeldsbrev, muntlige fordringer, aksjer og obligasjoner er eksempler på formuesgoder som faller innenfor *fordringer, verdipapir og finansielle instrumenter*.²⁴⁴ Felles for disse formuesgodene er at de har et finansielt preg i form av at de knytter seg til krav på penger eller investering av penger.²⁴⁵

---

²⁴¹ Jf. panteloven kapittel 3.

²⁴² Se Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 183; Falkanger og Falkanger (2022) s. 35. Knoph med flere regner aksjer for å ikke falle innenfor kategorien fordringer, mens Falkanger og Falkanger anser det som en egen *type* fordring. Se også om skillet mellom uttrykkene verdipapir og finansielle instrumenter i Paul Krüger Andersen, Nis Jul Clausen og Jesper Lau Hansen, *Børsretten*, 6. utgave. utg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2019, s. 17.

²⁴³ Se eksempelvis panteloven § 4-1 andre ledd, der omsetningsgjeldsbrev omtales under betegnelsen «verdipapir». I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel benyttes «finansielle instrumenter» som paraplybegrep for blant annet «aksjer og andre verdipapirer som kan likestilles med aksjer». I motsatt retning avgrenses det mot verdipapir i panteloven § 4-4 tredje ledd om pantsettelse av enkle pengekrav.

²⁴⁴ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 183; Falkanger og Falkanger (2022) s. 35.

²⁴⁵ En fordring omtales ofte som et krav på å motta en ytelse fra noen, se Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 183; Trygve Bergsåker, *Pengekravsrett*, 5. utgave. utg. Gyldendal 2023, s. 21. Om gruppering av formuesgodene enkle krav og komplekse retter, herunder verdipapir, se også Berg (2021) s. 465-466.

Jeg har valgt å kun ta for meg aksjer blant disse formuesgodene. Det er for komplekst å ta for seg alle formuesgodene innenfor denne gruppen, og jeg anser det da mest verdifullt å gi en grundigere redegjørelse av og sammenligning med én av disse. Valget om aksjer er basert på at det kan trekkes en del paralleller mellom aksjer og kryptovaluta, som danner et godt sammenligningsgrunnlag for karakteristikkene. Ettersom det er ulikheter mellom aksjer som er registrert i en verdipapirsentral og aksjer som ikke er det, er det nødvendig å presisere hvilken type aksjer det er tale om.²⁴⁶ Jeg har valgt å avgrense mot aksjer som ikke er registrert. Det er dermed kun aksjer registrert i en verdipapirsentral, altså børsnoterte aksjer, som omtales i det følgende.

Aksjer er et omsettelig verdipapir som representerer en eierandel i et selskap.²⁴⁷ Et *verdipapir* er et dokument som det kan knyttes krav og rettigheter til.²⁴⁸ For aksjer er verdipapiret et bevis på rettigheter til en andel av et selskap.²⁴⁹ Aksjer kan dermed alltid komme til uttrykk i et fysisk dokument, men det er selskapets verdier som er den underliggende ressursen for rettighetene.²⁵⁰ En aksjepost innebærer også et indirekte eierskap til selskapets eiendeler, men det er selve verdiskapingen i selskapet rettsposisjonene i hovedsak knytter seg til.²⁵¹

---

²⁴⁶ Aksjer som er registrert i en verdipapirsentral regnes som finansielle instrumenter, jf. verdipapirhandelloven § 2-2 første ledd jf. § 2-4 første ledd. Det gjelder blant annet ulike regler for pantsettelse av aksjer som er registrert i en verdipapirsentral og aksjer som ikke er registrert i en verdipapirsentral, se henholdsvis panteloven §§ 4-1 og 4-2a. Se også aksjeloven § 4-4 om registrering av aksjer i en verdipapirsentral.

²⁴⁷ Jf. verdipapirhandelloven § 2-4 første ledd nr. 1. Se også Ole Thoresen, *Verdsettelse av aksjer : en fullstendig introduksjon til kunsten å verdsette aksjeselskaper*, Hegnar media 2006, s. 15; Mads Henry Andenæs m.fl., *Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper*, 3. utg. / ved Ole Andenæs, Stig Berge og Margrethe Buskerud Christoffersen. utg. M.H. Andenæs 2016, s. 123; Berg (2021) s. 501.

²⁴⁸ Berg (2021) s. 466.

²⁴⁹ Jf. aksjeloven § 3-1 andre ledd. I Norge kan rettsposisjoner i børsnoterte aksjeselskaper registreres i verdipapirsentralen, se lov 15. mars 2019 nr. 6 om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør og lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper § 4-4. Norge har kun én verdipapirsentral per april 2023: <https://www.euronextvps.no/> (sist sjekket 24. april 2023 klokken 12.43).

²⁵⁰ Jf. aksjeloven § 3-1 andre ledd. Se også Løtveit (2021) s. 56.

²⁵¹ Unntak kan tenkes der det gjelder aksjeselskaper med store utstyrsparker eller lignende.

Verdien av aksjer er knyttet opp mot *selskapets verdier*, og kan være en annen enn aksjens pålydende.²⁵² Alle aksjer gir i utgangspunktet lik rett i selskapet.²⁵³ Selskapets kapital står sentralt for verdifastsettingen, og som aksjeeier har man rett til å få økonomisk utbytte dersom det deles ut.²⁵⁴ Den økonomiske verdien av en aksje realiseres ved at aksjonæren selger aksjen, og det er da aksjens *markedsverdi* som avgjør prisen.²⁵⁵ Utover selskapets resultat påvirkes dermed aksjeverdien i stor grad av markedssvingninger.²⁵⁶ Det er derfor ikke mulig å med sikkerhet forutsi verdien av en aksje, selv om meglere og investorer bruker mye tid på å gjøre nettopp dette.

Ettersom aksjer er *omsettelige* verdipapir kan de i utgangspunktet overdras fritt.²⁵⁷ Unntaket er dersom begrensninger følger av lov, vedtekter eller andelsbeviset.²⁵⁸ Begrensninger i adgangen til å overføre aksjer er i begrunnet i at det må tas hensyn til selskapet og de andre aksjeeiernes rettsstilling.²⁵⁹ Aksjer kan også som utgangspunkt pantsettes.²⁶⁰ Ettersom aksjeverdien beror på selskapets resultater og svingninger i markedet, vil imidlertid pant i aksjer alltid være forbundet med usikkerhet og risiko.

3.2.5 Immaterialrettighetene

Immaterialretten er et eget rettsområde som omfatter nærmere angitte rettigheter med særtrekk som gjør at de skiller seg fra andre, mer tradisjonelle typer formuesrettigheter.²⁶¹ Det er ikke alle *immaterielle* formuesgoder som faller innenfor immaterialretten; Høgetveit Berg avgrensner begrepet immaterielle rettigheter til å omfatte de rettene som er vernet av åndsverkloven, patentloven, designloven, kretsmønsterloven, planteforedlerloven,

---

²⁵² Thoresen (2006) s. 15. Aksjer angis med et pålydende beløp, slik at summen av aksjenes pålydende svarer til selskapets aksjekapital, se Andenæs m.fl. (2016) s. 123.

²⁵³ Jf. aksjeloven § 4-1 første ledd.

²⁵⁴ Andenæs m.fl. (2016) s. 126.

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ I tillegg til selskapets resultat er det en rekke andre faktorer som påvirker verdien av aksjer, eksempelvis svingninger i aksjemarkedet, rentemarkedet, spekulasjonsinvesteringer og inflasjon, se Thoresen (2006) s. 15-16.

²⁵⁷ Se blant annet aksjeloven § 2-4 og Berg (2021) s. 466, 501.

²⁵⁸ Jf. aksjeloven § 4-15. Se også Berg (2021) s. 501; Andenæs m.fl. (2016) s. 150.

²⁵⁹ Andenæs m.fl. (2016) s. 150-151.

²⁶⁰ Jf. panteloven § 4-1 tredje ledd jf. verdipapirsentralloven og panteloven § 4-2a. Se også aksjeloven § 4-8.

²⁶¹ Løtveit (2021) s. 41; Falkanger og Falkanger (2022) s. 33.

varemerkeloven og foretaksnavneloven.²⁶² Løtveit omtaler immaterialrettighetene som «resultatene av intellektuelt skapende virksomhet» og «kjennetegn».²⁶³ Det er i hovedsak dette de nevnte lovene skal beskytte, så Berg og Løtveit synes å trekke opp samme grense.

Immaterialrettighetene er *immaterielle*, hvilket innebærer at de ikke finnes i fysisk form. Det er *rettslig* utnyttelse som er aktuelt for disse rettsposisjonene.²⁶⁴ Koblingen mellom rettigheten og den underliggende ressursen er dermed noe spesiell. Et eksempel på en immaterialrettighet er opphavsrett til et åndsverk.²⁶⁵ Den underliggende ressursen for rettigheten er et åndsverk, mens selve retten innebærer blant annet en rett til å fremstille eksemplar av åndsverket på valgfri måte og i valgfri form.²⁶⁶ Dette kan eksempelvis være å utgi en tekst i form av en bok.²⁶⁷ Immaterialrettighetene kan dermed ofte formidles i fysisk form, men selve retten knytter seg til en immateriell ressurs.²⁶⁸

I likhet med materielle rettigheter, innebærer en immaterialrettighet en eksklusiv rett til å utnytte den aktuelle ressursen.²⁶⁹ Spesielt for immaterialrettighetene er at utnyttelsen av denne ressursen går på bekostning av allmennheten.²⁷⁰ Eksempelvis innebærer en opphavsrett til et åndsverk en rett til å nekte andre å fremstille eksemplar av åndsverket, selv om vedkommende kan ha eiendomsrett til åndsverket i form av eksempelvis en bok.²⁷¹

---

²⁶² Berg (2021) s. 523. Han skriver videre at begrepet også kan brukes i videre forstand og inkludere enkelte andre retter, se s. 523.

Se lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv., lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter, lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design, lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser, lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett, lov 26. mars 2010 nr. 8 om beskyttelse av varemerker og lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv.

²⁶³ Løtveit (2021) s. 16-17.

²⁶⁴ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 406-407.

²⁶⁵ Se åndsverkloven. Se også grunnleggende om opphavsrett i Løtveit (2021) s. 17.

²⁶⁶ Jf. åndsverkloven § 3 første ledd bokstav a. Se lignende om objektrelasjon og patenter i Løtveit (2021) s. 61.

²⁶⁷ Jf. åndsverkloven § 2 andre ledd jf. § 3

²⁶⁸ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 207.

²⁶⁹ Løtveit (2021) s. 59 og 69.

²⁷⁰ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 406-408.

²⁷¹ Løtveit (2021) s. 17, 59.

Det er vanskelig å si noe generelt om verdien av immaterialrettighetene. De kan være svært forskjellige og det finnes ingen fasit for verdifastsetting av rettighetene.²⁷² Det kan heller ikke oppstilles én metode for verdifastsetting som passer for alle immaterialrettighetene.²⁷³ Ulike markedsmekanismer er med på å påvirke rettighetenes verdi og verdien kan dermed forandre seg mye over tid.²⁷⁴

Immaterialrettighetene kan i utgangspunktet fritt omsettes. Lovgivningen setter noen skranker, men disse omtales ikke nærmere her.²⁷⁵ Det er også adgang til å pantsette immaterialrettigheter, men det er foreløpig ikke så utbredt som pantsettelse av andre formuesgoder.²⁷⁶ Det kan nok ses i sammenheng med at det kan knyttes noe usikkerhet til immaterialrettighetenes verdi.²⁷⁷

3.3 Kryptovaluta som formuesgode

3.3.1 Innledning

En sammenligning av kryptovaluta med andre formuesgoder forutsetter at kryptovaluta er å anse som et formuesgode etter norsk rett. Dette må dermed klarlegges før kryptovaluta undersøkes nærmere. For å avgjøre om kryptovaluta er et formuesgode kan de tre typiske karakteristikkene ved formuesgoder prøves på kryptovaluta. Spørsmålet er da om kryptovaluta har *økonomisk verdi, kan overføres mellom personer og kan disponeres over ved avtale*.

Kryptovaluta er et aktivum som fungerer som omsetningsmiddel og investeringsobjekt.²⁷⁸ Kryptovaluta kan dermed for det første ha økonomisk verdi i kraft av å være et omsetningsmiddel man kan kjøpe andre varer for. Dernest kan den økonomiske verdien av en rettsposisjon i kryptovaluta realiseres ved at den avhendes og omgjøres til penger. Den

---

²⁷² Løtveit (2021) s. 86.

²⁷³ Ibid.

²⁷⁴ Løtveit (2021) s. 89.

²⁷⁵ Se eksempelvis åndsverkloven §§ 67 og 68, og patentloven § 43. For en mer utførlig redegjørelse av omsetningsbegrensninger for immaterialrettigheter, se Løtveit (2021) s. 123-127.

²⁷⁶ Løtveit (2021) s. 19, 56.

²⁷⁷ Løtveit (2021) s. 82, 86-87.

²⁷⁸ Se punkt 2.1.1 og 2.1.2.

eksakte økonomiske verdien av en rettsposisjon i kryptovaluta bestemmes av markedet.²⁷⁹ Det er dermed klart at kryptovaluta har økonomisk verdi.

Kryptovaluta kan kjøpes, selges og overføres ved bruk av kryptografiske nøkler og wallets.²⁸⁰ Det er følgelig et aktivum som kan overføres mellom personer. Overføringen skjer basert på en avtale mellom to parter om å sende og motta kryptovaluta. Slik avtale vil ofte komme til uttrykk først ved selve overføringen, men kan også ha grunnlag i annet skriftlig eller muntlig stiftelsesgrunnlag.

Det er dermed klart at kryptovaluta innehar de tre karakteristikkene som er typisk for formuesgoder: det har økonomisk verdi, kan overføres mellom personer og kan disponeres over ved avtale.

Det kan etter dette ikke være tvilsomt at kryptovaluta er å anse som et formuesgode etter norsk rett. At kryptovaluta er å anse som et formuesgode innebærer at alminnelige formuerettslige regler som gjelder for andre formuesgoder, også gjelder for kryptovaluta. Dette omfatter blant annet regler om kreditorbeslag, tvangsinndrivelse, omstøtelse og proforma. Som påpekt tidligere har likevel kryptovaluta egenskaper som skiller det fra formuesgodene som disse reglene i stor grad er bygget opp rundt. Dette medfører at reglene kanskje ikke er tilstrekkelige for, eller egnet til, å løse formuerettslige spørsmål når de oppstår med kryptovaluta som formuesgode.

I det følgende søker jeg å klarlegge noen av de grunnleggende egenskapene ved kryptovaluta som formuesgode. Dette gjøres med grunnlag i de fire oppstilte karakteristikkene: objektstilknytning, verdi, omsettelighet og kryptovaluta som panteobjekt. Jeg vil løpende sammenligne funnene fra fast eiendom, løsøre, aksjer og immaterialrettigheter med funnene for kryptovaluta. Både hva som er likheter og ulikheter har verdi for å vurdere i hvilken grad kryptovaluta vil reise nye formuerettslige problemstillinger.

3.3.2 Objektstilknytning

Kryptovaluta er et svært aktuelt eksempel på et nyere formuesgode som det er utfordrende å knytte opp mot et underliggende objekt, og som dermed utfordrer den tradisjonelle

---

²⁷⁹ Se punkt 3.3.3.

²⁸⁰ Se punkt 2.2.

behandlingen og systematiseringen av formuesgodene.²⁸¹ Kryptovaluta utstedes, overføres og oppbevares digitalt. Det er dermed ikke mulig å knytte formuesrettigheter i kryptovaluta opp mot et fysisk objekt.

Heller ikke immaterialrettighetene finnes i fysisk form, så dette er ikke unikt for kryptovaluta.²⁸² Immaterialrettighetene lar seg likevel ofte formidle i fysiske eksemplarer, slik at det er enklere å se for seg hvilket utslag rettighetene gir i den fysiske verden.²⁸³ Ettersom bitcoin har et uttalt formål om å være en alternativ valuta, kunne det tenkes at den kan formidles i mynter eller sedler, i likhet med penger. En av de fundamentale egenskapene ved bitcoin som valuta er imidlertid at den skal være *digital*.²⁸⁴ Det finnes fysiske «bitcoin-mynter», men disse har kun symbolsk verdi. Kryptovaluta som aktivum kan ikke formidles i fysisk form.

Når det er klart at kryptovaluta ikke kan knyttes til et fysisk objekt er spørsmålet hva som er den underliggende ressursen for formuesrettigheter i kryptovaluta. Jeg har tidligere forklart at det i et kreditorbeslag vil være eiendomsretten til en bestemt andel bitcoin eller ether som beslaglegges.²⁸⁵ Bitcoin og ether er krypto-coins; aktiva som kan fungere som omsetningsmiddel eller investeringsobjekt. Hvorvidt det faktisk benyttes som omsetningsmiddel eller investeringsobjekt er uten betydning i denne sammenheng. I begge tilfeller knytter rettsposisjonen seg til en *coin*.

Som eier av bitcoin eller ether eier man en bestemt andel av en coin, eksempelvis 0,5 bitcoin. Betegnelsen 1 bitcoin eller 1 ether er kun en størrelse på en rettsposisjon, i likhet med å eie 1 aksje i et selskap.²⁸⁶ Det er den aktuelle andelen bitcoin eller ether som innehaveren kan råde over og som kan være gjenstand for beslag fra kreditorene. Den underliggende ressursen for en rettsposisjon i kryptovaluta må dermed være en coin.

Eiendomsrett til et formuesgode innebærer i utgangspunktet en rett til å råde både faktisk og rettslig over det.²⁸⁷ Utnyttning av en rettsposisjon i kryptovaluta begrenser seg til rettslig

---

²⁸¹ Jf. punkt 3.1.2 og 3.1.4.

²⁸² Se om immaterialrettighetene under punkt 3.2.5.

²⁸³ Se eksempelvis om opphavsrett til åndsverk under punkt 3.2.5.

²⁸⁴ Nakamoto (2009) 1.

²⁸⁵ Se punkt 3.1.2.

²⁸⁶ Se punkt 2.1.2.

²⁸⁷ Salvesen (2021); Falkanger og Falkanger (2022) s. 41.

rådighet, ettersom coins ikke kan utnyttes fysisk. Den rettslige rådigheten kan utøves i form av kjøp og salg, overføring uten vederlag og muligens pantsettelse av kryptovaluta.²⁸⁸ I motsetning til fast eiendom, løsøre og immaterialrettigheter, vil rettslig utnyttelse av en rettsposisjon i kryptovaluta ikke gå på bekostning av noen andres utnyttelse av formuesgodet.

Ettersom en andel bitcoin eller ether alltid vil være «låst» til en privat nøkkel, vil denne andelen aldri være tilgjengelig for noen andre enn eieren.²⁸⁹ Dersom rettsposisjonen selges, har disposisjonen i utgangspunktet bare betydning for eieren.²⁹⁰ Det er eksempelvis ikke aktuelt å knytte en bruksrett til kryptovaluta, fordi verdien av en andel kryptovaluta er enten å benytte det som omsetningsmiddel eller å holde det som en investeringsposisjon. Rettsposisjonen vil gradvis viskes ut dersom noen andre skal bruke den aktuelle kryptovalutaen, da den potensielt vil bli brukt opp. Dette har likhet med penger; det er lite aktuelt å la noen andre ha bruksrett til dine penger, med mindre retten er gitt som et lån.

Kryptovaluta er dermed en ressurs som alltid vil utnyttes eksklusivt av et bestemt rettssubjekt. Dette kan ha betydning for angivelse av rettigheter knyttet til kryptovaluta. Det er eksempelvis ansett hensiktsmessig å positivt avgrense immaterialrettigheter, fordi de underliggende ressursene for rettighetene er tilgjengelig for folk flest, eksempelvis et åndsverk.²⁹¹ Det må dermed være klart hvilken *eksklusiv* rett til utnyttelse av åndsverket en opphavsrett gir. Utnyttelse av en andel kryptovaluta vil derimot være begrenset til eieren, slik at en rettsposisjon i kryptovaluta i praksis er altomfattende.

En rettsposisjon i kryptovaluta har likhet med en rettsposisjon i aksjer. For begge formuesgoder knytter rettsposisjonen seg til en bestemt andel av en underliggende ressurs. Verdien av den underliggende ressursen kan realiseres i penger dersom eieren selger seg ut av rettsposisjonen. Den vesentlige forskjellen er at aksjer ikke kan benyttes som et omsetningsmiddel for erverv av andre formuesgoder. Aksjer kan naturligvis tjene som en motytelse for andre varer og tjenester, men 1 aksje kan ikke deles opp i mindre deler for å eksempelvis betale for en pizza. Denne egenskapen har kryptovaluta. Kryptovaluta kan

---

²⁸⁸ Om mulig pantsettelse av kryptovaluta se punkt 3.3.5.

²⁸⁹ Forutsatt at det kun er eieren som har den private nøkkelen, se punkt 2.2.2.

²⁹⁰ I et ekteskaps- eller samboerforhold kan riktignok dette få betydning, beroende på hvordan partene har organisert sine formuesgoder seg imellom.

²⁹¹ Se for eksempel åndsverkloven § 2 i sammenheng med §§ 5 og 25.

dermed synes som et formuesgode som kombinerer en del av egenskapene til aksjer og penger.

3.3.3 Verdi

Verdien av kryptovaluta styres av kryptomarkedet.²⁹² Dette innebærer at det i stor grad er tilbud og etterspørsel som bestemmer hvor mye bitcoin og ether er verdt.²⁹³ Per 1. mai 2023 er 1 bitcoin verdt rundt 304.000 norske kroner og 1 ether verdt 19.700 norske kroner.²⁹⁴ Til sammenligning var verdiene rundt 403.000 norske kroner og 29.000 norske kroner 1. mai 2022.

Hele kryptomarkedet har vært utsatt for store verdisvingninger de siste årene, og det har vært vanskelig å forutse verdiutviklingen.²⁹⁵ Flere ganger har verdien av bitcoin og ether sunket eller steget flere tusen kroner i løpet av et døgn.²⁹⁶ Markedet har likevel vært på et historisk høyt nivå siden 2021.²⁹⁷ For å sette verdiene i perspektiv kan det legges til at 1 bitcoin var verdt omkring 56.000 norske kroner 1. mai 2019, og ether omkring 1.700 norske kroner på samme tidspunkt. Bitcoin og ether har lenge vært og er fremdeles de mest verdifulle kryptovalutaene.

De store svingningene i verdi gjør det umulig å fastslå en omtrentlig verdi av bitcoin og ether. Det er også et sprik på flere hundre tusen kroner mellom de to kryptovalutaene, hvilket innebærer at rettighetene til henholdsvis 1 bitcoin og 1 ether innebærer vesentlig ulik verdi.

---

²⁹² Se Fang m.fl. (2022) s. 1. Med *kryptomarkedet* mener jeg markedet for handel av alle kryptoaktiva.

²⁹³ Som i aksje- og valutamarkedet er det også flere andre faktorer enn tilbud og etterspørsel som påvirker verdien. Det har vist seg å være utfordrende å forutse utviklingen av kryptomarkedet, se Fang m.fl. (2022) s. 1.

²⁹⁴ Tall hentet fra <https://www.coindesk.com/price> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.55).

²⁹⁵ Fang m.fl. (2022) s. 5, 13.

²⁹⁶ Se for bitcoin eksempelvis perioden 29. september til 21. oktober: <https://www.coindesk.com/price/bitcoin/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.55). Se for ether eksempelvis perioden 1.-24. mai: <https://www.coindesk.com/price/ethereum/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.50)

²⁹⁷ <https://www.coindesk.com/indices/cmi/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 11.30). Se også Fang m.fl. (2022) s. 5.

På tross av dette spriket og de store verdisvingningene, kan kryptovalutaene forbindes med betydelige økonomiske verdier.

Basert på tallene ovenfor kan det legges til grunn at kryptovaluta er et formuesgode med usikker verdi. Dette ble påpekt av Finansdepartementet i en temarapport om forbrukervern og finansielle tjenester i 2022. Departementet skriver i rapporten at «[m]uligheten for å forutse verdiutviklingen, eller få velfunderte råd, er (...) liten».²⁹⁸ Trolig er rådgivningskompetansen om investeringer i kryptovaluta allerede noe forbedret siden 2022, men lite forutsigbarhet med hensyn til verdiutviklingen gjør det naturlig nok utfordrende å gi velfunderte investeringsråd. Kryptovaluta kan dermed forbindes med mer usikkerhet enn flere andre formuesgoder.

Kryptomarkedet har likheter med aksjemarkedet. I begge markeder styres verdien, eller prisen, i hovedsak av tilbud og etterspørsel. Det er enkelt å følge pris- og verdiutviklingen av både aksjer og kryptovaluta, da markedet alltid vil gi en oppdatert oversikt. En vesentlig ulikhet er at aksjenes verdi låses hver arbeidsdag når børsen stenger. Kryptomarkedet avhenger ikke av en sentral aktør med ansatte på jobb, hvilket muliggjør at markedet kan være åpent hele tiden. Dette innebærer at verdien kan svinge hele døgnet. Se mer om dette i forbindelse med omsettelighet.²⁹⁹

I likhet med kryptovaluta beror verdien av fast eiendom i stor grad på tilbud og etterspørsel. Eiendomsmarkedet utsettes dermed også for svingninger. Disse verdisvingningene skjer imidlertid vanligvis over mye lengre tid enn i kryptomarkedet. Løsøre kan også utsettes for verdisvingninger, men dette skjer ofte som ledd i en prisregulering eller at løsøretingen konsumeres.³⁰⁰

Mens verdien av aksjer er tett knyttet opp mot selskapets inntjening, har ikke verdien av kryptovaluta tilknytning til en slik ressurs.³⁰¹ Som drøftet i relasjon til objektstilknytning, er den underliggende ressursen for kryptovaluta en coin.³⁰² En coin har imidlertid ingen iboende verdi. Kryptovaluta har økonomisk verdi fordi folk anerkjenner det som et omsetningsmiddel.

---

²⁹⁸ Temarapport fra Finanstilsynet (2022), *Forbrukervern og finansielle tjenester*, s. 12.

²⁹⁹ Se punkt 3.3.4.

³⁰⁰ Se punkt 3.2.3.

³⁰¹ Se om aksjer i Thoresen (2006) s. 15-16.

³⁰² Se punkt 3.3.2.

Dette har likhet med penger, som har økonomisk verdi fordi mennesker og sentrale myndigheter anerkjenner det som betalingsmiddel.³⁰³ Kryptovaluta er også betinget av menneskers tillit for at det skal ha en verdi.

Betydningen av menneskers tillit til konseptet har nær sammenheng med kryptovalutas usikre verdi. Sammenlignet med penger er kryptovaluta mer sårbart fordi det ikke er en sentral aktør som har som rolle å anerkjenne aktivaene. Dersom en stor gruppe kryptovalutaeiere bestemmer seg for at de ikke har tillit til kryptovaluta og dermed selger beholdningen, kan aktivaene miste all sin verdi. Dette gjenspeiles i markedssvingningene; fall i verdien har ofte skyldtes hendelser som skaper usikkerhet knyttet til hele konseptet.³⁰⁴

Kryptovaluta står i klar motsetning til fast eiendom og løsøre når det gjelder verdi. Fast eiendom er forbundet med relativt stabil og høy verdi.³⁰⁵ Verdien av løsøre er varierende basert på hvilket løsøre det gjelder, men den er sjelden vanskelig å beregne.³⁰⁶ Dette må ses i nær sammenheng med at både fast eiendom og løsøre kan fysisk undersøkes. Ettersom det er fysiske formuesgoder er det også ofte aktuelt å vurdere verdien konkret for en enkelt fast eiendom eller en løsøreting.³⁰⁷ Som regel er det grundige verdivurderinger som ligger til grunn for prisantydningen til en fast eiendom. Dette står i motsetning til kryptovaluta, der verdien av 1 bitcoin vil være den samme for alle bitcoins.

Immaterialrettighetene er også preget av usikkerhet knyttet til verdi.³⁰⁸ Dette er imidlertid i stor grad *verdiberegning*.³⁰⁹ Dette gjør seg ikke gjeldende for kryptovaluta, der verdien kalkuleres av tilbud og etterspørsel i markedet. Verdien av immaterialrettigheter beregnes ofte i forbindelse med salg, og det er ikke alltid informasjon om verdiberegning og pris offentliggjøres.³¹⁰ Det er dermed et helt annet type marked enn krypto-, aksje- og valutamarkedet. Samtidig kan immaterialrettigheter også være utsatt for verdisvingninger i

---

³⁰³ Se punkt 2.1.3 om *fiat-valuta*.

³⁰⁴ Se om dette under punkt 2.1.3.

³⁰⁵ Falkanger og Falkanger (2022) s. 34. Se også punkt 3.2.2.

³⁰⁶ Se punkt 3.2.3.

³⁰⁷ Med unntak av generiske løsøreting som ofte har en tilnærmet fast verdi.

³⁰⁸ Erik Wold, «Immaterialrettigheter som dekningsobjekt» *Lov og Rett*, 45 (2006) nr. 5, s. 272-297, på s. 296; Løtveit (2021) s. 87.

³⁰⁹ Se punkt 3.2.5.

³¹⁰ Løtveit (2021) s. 87.

form av verdiforringelse, nye oppfinnelser eller markedets respons på et produkt som rettigheten knytter seg til.³¹¹ Det har dermed likheter med kryptovaluta i form av at verdien er noe usikker, men faktorene for verdifastsettelsen er nokså ulike.

Fast eiendom og løsøre er etablerte formuesgoder i den forstand at mennesker er vant til å handle med godene. Det faktum at disse formuesgodene kan undersøkes fysisk, gjør at det kan knyttes langt større sikkerhet til verdien av disse sammenlignet med kryptovaluta. Stor økonomisk verdi er en av årsakene at fast eiendom er underlagt så omfattende regulering.³¹²

Samtidig som det er sentralt å fremheve at kryptovaluta er volatilt, er det også viktig å påpeke at volatile formuesgoder ikke er en ny ting i norsk rett. Aksjer og nasjonale valuta er eksempler på andre formuesgoder som utsettes for store markedssvingninger. For disse markedene er det heller ingen som med sikkerhet kan si hvordan verdiene vil utvikle seg.

Lang historikk og analyser har likevel gjort en del eksperter trent på å forutse verdiutviklingen av aksjer og valuta – med varierende treffsikkerhet.³¹³ For nasjonale valuta har de sentrale styresmaktene verktøy for å justere verdien for inflasjon og deflasjon. De nevnte faktorene gjør det enklere å forutse utviklingen av aksje- og valutamarkedet enn kryptomarkedet. Kryptovaluta er fremdeles i sin spede begynnelse. Det er dermed vanskelig å si om usikkerheten knyttet til verdi vil vedvare eller endre seg.

3.3.4 Omsettelighet

Kryptovaluta kan fritt omsettes.³¹⁴ Overføring av kryptovaluta kan for det første skje i forbindelse med kjøp av varer, så fremst kryptovaluta er akseptert som betalingsmiddel. For det andre kan en beholdning av kryptovaluta selges for å realisere verdien av beholdningen i fiat-valuta. Det grunnleggende formålet med bitcoin er at det skal fungere som et omsetningsmiddel som kan overføres direkte mellom to parter.³¹⁵ Omsettelighet er dermed en helt sentral egenskap ved kryptovaluta.

---

³¹¹ Wold (2006) s. 296-297; Løtveit (2021) s. 87.

³¹² Se punkt 3.2.2.

³¹³ Typisk vil rentemarkedet, spekulasjonsinvesteringer og inflasjon ha innflytelse på markedsverdien, se Thoresen (2006) s. 43-48.

³¹⁴ Se punkt 2.2 om kjøp og salg av kryptovaluta.

³¹⁵ Nakamoto (2009) 1.

Handel av kryptovaluta gjennomføres på lignende måte som for aksjehandel. Begge formuesgodene er tilknyttet egne markeder som den aktuelle børsen lar deg handle i.³¹⁶ Kjøp av børsnoterte aksjer i Norge registreres i verdipapirsentralen, mens kjøp av kryptovaluta registreres i blokkjeden. Verdipapirsentralen og blokkjeden kan kun sammenlignes til et visst punkt, da det er henholdsvis et sentralisert og et desentralisert system. Likevel kan det trekkes noen paralleller.

Verdipapirsentralen fungerer som et register for eierskap av aksjer, og er det relevante stedet å lete dersom man skal avdekke en aksjeholdning. *Eierskap* registreres ikke i blokkjeden, men ved bruk av de offentlige nøklene kan blokkjeden benyttes til å regne ut en persons beholdning av kryptovaluta.³¹⁷ Både verdipapirsentralen og blokkjeden kan dermed tjene som et oppslagsverk for å avdekke aksje- og kryptovalutabeholdninger.

Kryptovaluta er ikke å anse som et finansielt instrument etter det norske lovverket.³¹⁸ Gjennom sammenligning med aksjer blir det imidlertid klart at kryptovaluta kan ha en del like egenskaper som finansielle instrumenter.³¹⁹ Omsetning av finansielle instrumenter er omfattende regulert i lov og involverer alltid en ansvarlig tredjepart.³²⁰ Formålet med reguleringen er «å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv handel i finansielle instrumenter og å sikre investorbeskyttelse».³²¹ Dette formålet er særlig begrunnet i en økning av

---

³¹⁶ Kryptovaluta handles enten via kryptobørser eller DeFi, men skjer alltid i kryptomarkedet. Se om aksjemarkedet i Krüger Andersen, Jul Clausen og Lau Hansen (2019) s. 18, 109

³¹⁷ Se om blokkjeder i punkt 2.1.4 og kryptografiske nøkler i punkt 2.2.2.

³¹⁸ Se verdipapirhandelloven § 2-2 første ledd. I fortalen til MiCA åpner EU for at dagens definisjon av finansielle instrumenter kan utvides til å også omfatte finansielle instrumenter basert på blokkjedeteknologi. Se punkt 1 under «Explanatory memorandum», «Reasons for and objectives of the proposal», sjette avsnitt. Likevel presiserer de eksplisitt at MiCA ikke gjelder for finansielle instrumenter som faller innenfor dagens regulering, se artikkel 2 nr. 2.

³¹⁹ Likheten med finansielle instrumenter kan underbygges av uttalelsen i fortalen til MiCA. DeFi som økosystem for handel av kryptovaluta kan også underbygge karakteren av finansielt instrument, ettersom dette er ment å være et desentralisert system som tilbyr *finansstjenester*, se Metelski og Sobieraj (2022) s. 2.

³²⁰ Regulering følger av verdipapirhandelloven som suppleres av blant annet aksjeloven og lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond. Verdipapirhandelloven § 2-7 lister opp foretak og handelsplasser som opererer som en ansvarlig tredjepart i verdipapirhandel. Se også Krüger Andersen, Jul Clausen og Lau Hansen (2019) s. 20.

³²¹ Jf. verdipapirhandelloven § 1-1.

småinvestorer i verdipapirmarkedet og dermed et økt behov for forbrukervern.³²² Dette kan ses i sammenheng med at finansielle instrumenter er nokså komplekse produkter som er forbundet med risiko.³²³

Det er mange småinvestorer i kryptomarkedet og behovet for forbrukervern gjør seg dermed også gjeldende der. Fraværet av et regulert omsetningsliv kan bidra til å forhøye risikoen knyttet til omsetning – en risiko som allerede er høyst tilstedeværende. Det finnes ikke regler som sikrer at avtalt oppgjør skjer, og som beskytter en investor som utsettes for svindel.³²⁴ Tilliten til kryptomarkedet bygger utelukkende på teknologien.³²⁵ På grunn av den høye risikoen knyttet til handel, kan det imidlertid reises spørsmål om kryptovaluta bør være underlagt lignende regulering som finansielle instrumenter når det gjelder omsetning. EU har påpekt risikoen ved omsetning av kryptovaluta og søker å regulere dette gjennom den kommende forordningen MiCA.³²⁶ Senere i avhandlingen drøfter jeg om det kan være aktuelt med en «kryptovalutahandellov».³²⁷

I tillegg til stor økonomisk risiko ved omsetning av kryptovaluta, kan fare for kriminalitet være en begrunnelse for regulering av omsetningslivet. Kryptovaluta forbindes tidvis med kriminelle disposisjoner og DeFi danner et forholdsvis godt grunnlag for å drive med skjult omsetning av ulovlige midler. Ettersom det ikke er en sentral aktør som kan holdes ansvarlig for handel via DeFi-plattformer, er det vanskeligere å avdekke og forfølge kryptovaluta som stammer fra kriminalitet. Regulering av omsetningslivet kan være en begynnelse for å få bukt med kriminelle disposisjoner. Samtidig er reguleringen særlig utfordrende når den ikke kan rettes mot en sentral aktør.³²⁸

---

³²² Se NOU 1996: 2 Verdipapirhandel s. 38. Forarbeidet er til verdipapirhandelloven av 1997, men det er uttalt i Ot.prp.nr.34 (2006-2007) på s. 417 at formålet som er nedfelt i dagens lov er videreført fra 1997-loven. Se også Tor Bechmann m.fl., *Verdipapirhandelloven: lov om verdipapirhandel 19. juni 1997 nr 79*, Universitetsforl. 2002, s. 26.

³²³ Pontus Kågerman, *Värdepappersmarknadens regelsystem : lagreglering, självreglering och etik*, Norstedts juridik 2001, s. 27-28; Krüger Andersen, Jul Clausen og Lau Hansen (2019) s. 28.

³²⁴ Bechmann m.fl. (2002) s. 26.

³²⁵ Se punkt 2.1.4 og 2.2.3.

³²⁶ Formålet med forordningen er blant annet å sikre stabilitet i markedet og å bidra til økt investorbeskyttelse, jf. artikkel 1 og forordningens fortale.

³²⁷ Se punkt 6.3.

³²⁸ EU har eksempelvis avstått fra å regulere DeFi i MiCA, se artikkel 2 nr. 2.

En grunnleggende egenskap ved kryptovaluta er at det kan omsettes uten engasjement fra en sentral aktør. Som nevnt er det alltid en tredjepart involvert i handler med børsnoterte aksjer. Fast eiendom og løsøre kan imidlertid omsettes direkte mellom to parter. Ofte er det en eiendomsmegler involvert i eiendomssalg, men det er ikke noe rettslig i veien for å gjennomføre et salg utenom. Når et salg er gjennomført er det likevel en sentral aktør som alltid kommer på banen: Statens kartverk som administrerer grunnboken.³²⁹ Rettigheter i fast eiendom *må* ikke tinglyses i grunnboken, men det gjennomføres som regel for å sikre rettsposisjonen.³³⁰

Løsøre omsettes hyppig mellom private parter, men dette er i hovedsak på brukmarkedet.³³¹ Det meste av omsetningen av løsøre skjer via fysiske butikker eller nettbutikker, hvilket innebærer at det som regel er en sentral aktør involvert.

Siden både fast eiendom og løsøre knytter seg til fysiske objekter, lar omsetningen seg gjøre på en helt annen måte enn for kryptovaluta. Ved kjøp av fast eiendom og løsøre kan man – og vil ofte kreve – å se eiendommen eller tingen før man kjøper den. Undersøkelser av kryptovaluta vil derimot begrense seg til å sjekke markedsverdien og kanskje hvitboken.³³²

Overføring av kryptovaluta har likheter med alminnelige bankoverføringer. Både penger og kryptovaluta sendes i praksis *fra* en adresse og *til* en annen adresse. Forskjellen er hvordan denne adressen ser ut, da det er henholdsvis kontonummer og kryptografiske nøkler. Fraværet av en sentral aktør innebærer at det oftere er lavere transaksjonskostnader for overføring av kryptovaluta sammenlignet med bankoverføringer.³³³ Dette er et av argumentene som fremheves for å benytte kryptovaluta som betalingsmiddel.³³⁴

Et fellestrekk ved kryptovaluta og aksjer er at begge formuesgodene i stor grad omsettes som spekulative investeringsposisjoner. En vesentlig ulikhet er imidlertid at aksjemarkedet åpner

---

³²⁹ Jf. tinglysingsloven § 1 første ledd første punktum.

³³⁰ Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 203.

³³¹ Se om omsetning av løsøre under punkt 3.2.3. Med *bruktmarked* sikter jeg til annenhånds kjøp av løsøre som skjer utenom butikk.

³³² I relasjon til kryptovaluta er en hvitbok et offentlig publisert dokument hvor grunnleggeren eller grunnleggerne typisk forklarer ideen bak og planen for kryptovalutaen, og hvilken teknologi som skal benyttes. Se mer om hvitbok under punkt 1.4.

³³³ Fang m.fl. (2022) s. 5.

³³⁴ Se Nakamoto (2009) 1; Fang m.fl. (2022) s. 5.

og stenger, mens kryptomarkedet er åpent døgnet rundt, alle dager i året.³³⁵ Dette muliggjøres av at det ikke er en sentral aktør som åpner og stenger forretningen.³³⁶ Ettersom handler kan gjennomføres – og godkjennes – hele døgnet, kan også verdien svinge til alle døgnets tider. Sammenlignet med aksjer kan dermed spekulative investeringer i kryptovaluta kreve enda mer oppmerksomhet for å følge med på markedsværdien. Et døgnåpent marked åpner også for internasjonal handel på en ny måte, da ulike tidssoner ikke må hensyntas.

3.3.5 Kryptovaluta som panteobjekt

Stiftelse av panterett ved avtale forutsetter at slik adgang følger av lov.³³⁷ Panteloven gir ikke hjemmel til å etablere panterettigheter i kryptovaluta. Det mest nærliggende alternativet er panteloven § 4-1 om pantsettelse av verdipapir og finansielle instrumenter. Det finnes imidlertid ikke holdepunkter i lovgivningen for å regne kryptovaluta som verdipapir eller finansielt instrument. Følgelig må det legges til grunn at det ikke foreligger lovhjemmel til å etablere avtalepant i kryptovaluta.

Selv om det ikke er adgang til å etablere panterettigheter i kryptovaluta i dag, er det interessant å vurdere i hvilken grad kryptovaluta er egnet som panteobjekt. Drøftelsene i dette punktet undersøker problemstillinger som kan oppstå dersom det skulle bli adgang til å pantsette kryptovaluta.

En panterett er en særrett til å søke dekning for et krav i ett eller flere bestemte «formuesgoder».³³⁸ Objektet for en panterett er dermed et formuesgode. Ettersom kryptovaluta er et formuesgode etter norsk rett, kan det i utgangspunktet være gjenstand for pantsettelse.

Formålet med å etablere en panterett er at retten skal kunne omgjøres i penger.³³⁹ Panthaveren skal få ekstra sikkerhet for at underliggende kravet vil gjøres opp.³⁴⁰ Ettersom kryptovaluta er et formuesgode som kan forbindes med betydelig økonomisk verdi, bør formuesgodet i

---

³³⁵ Fang m.fl. (2022) s. 8.

³³⁶ Ibid.

³³⁷ Jf. panteloven § 1-2 tredje ledd.

³³⁸ Jf. panteloven § 1-1 første ledd.

³³⁹ Skoghøy (2018) s. 19.

³⁴⁰ Ibid.

utgangspunktet være egnet til å tjene som slik sikkerhet.³⁴¹ Det er imidlertid betydelige utfordringer knyttet til å forutse verdien av kryptovaluta.

Høy volatilitet gjør at det måtte vært betydelig risiko forbundet med pantsettelse av kryptovaluta. Dersom verdien av bitcoin er langt høyere på pantsettelsestidspunktet enn på et senere realisasjonstidspunkt, vil ikke en rett til bitcoinbeholdningen gi den sikkerhet som en panterett er ment å gi.³⁴² Eventuelle svingninger i verdien kan dermed være hensiktsmessig å regulere i en panteavtale. Det bør også være klart hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for verdifastsettelsen.

Flere investeringsrådgivere gir råd om å kun investere en liten andel av sin portefølje i kryptovaluta.³⁴³ Slike råd kan ikke legges til grunn som fakta, men de kan underbygge en skepsis knyttet til å tillate pantsettelse av kryptovaluta. Kryptovaluta er et komplekst, volatilt og risikofyllt formuesgode å investere i. De samme risikomomentene vil gjelde for kryptovaluta som panteobjekt. En som har mye kunnskap om kryptovaluta kan ha bedre forutsetninger for å forutberegne sin rettsposisjon, men dette avhjelper bare i begrenset grad når verdiutviklingen likevel er vanskelig å forutse.

Ved pantsettelse av børsnoterte aksjer har det blitt mer vanlig å ta pant i hele beholdningen tilknyttet VPS-kontoen, fremfor pant i et enkelt aksjebevis.³⁴⁴ Det gis som regel ikke panterett for 100 prosent av dagens aksjeverdi, men en prosentandel av denne.³⁴⁵ Dette er for å ta høyde for svingninger i aksjemarkedet. En lignende modell kan tenkes anvendt på kryptovaluta. Det kunne vært åpnet for pantsettelse av en konto hos en kryptobørs, eller pantsettelse av en hel wallet. I så fall må det gjøres en beregning av nåværende verdi og bestemmes en prosentandel

---

³⁴¹ Se om verdien av kryptovaluta i punkt 3.3.3.

³⁴² Med *pantsettelsestidspunktet* menes tidspunktet for stiftelse av panterett. Med *realisasjonstidspunktet* menes tidspunktet panteretten realiseres i penger.

³⁴³ Fang m.fl. (2022) s. 13. Se også <https://www.nordnet.no/no/marked/kryptovaluta> om børshandlede produkter med eksponering mot kryptovaluta (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.33).

³⁴⁴ Se under *Pant registrert i VPS* hos <https://www.norges-bank.no/tema/Norges-Banks-oppgjorssystem/Sikkerhet-for-bankenens-lan/Praktisk-informasjon-og-rutiner/> (sist sjekket 15. mai 2023 klokken 10.38).

³⁴⁵ Se under *Beregning av låneadgang og valg av markedskurs* hos <https://www.norges-bank.no/tema/Norges-Banks-oppgjorssystem/Sikkerhet-for-bankenens-lan/Praktisk-informasjon-og-rutiner/> (sist sjekket 15. mai 2023 klokken 10.38).

av denne som skal være gjenstand for pantsettelse. Dette kunne vært et grep for å til en viss grad ta høyde for verdisvingninger.

En annen problemstilling knyttet til pantsettelse av kryptovaluta er muligheten til tvangsrealisasjon av panteretten. De fleste krav som er sikret med pant blir frivillig gjort opp, men mulighet til tvangsrealisasjon kan være et viktig pressmiddel for å motta betaling.³⁴⁶ Dette innebærer at formuesgodet til en viss grad må være tilgjengelig for kreditorene.

Spesielt for kryptovaluta er at realisering av panteretten forutsetter medvirkning fra pantsetter. Som redegjort for tidligere må den private nøkkelen benyttes for å få tilgang til en bestemt andel kryptovaluta.³⁴⁷ Dersom beholdningen holdes via en kryptobørs, kan kryptobørsen være behjelpelig med å realisere verdiene i penger. Dersom pantsetteren har sin kryptovalutabeholdning via DeFi, vil pantsetteren ikke ha en sentral aktør å be om hjelp. Pantsetter kan da motsette seg realisering av panteretten, uten at panthaveren får gjort noe særlig med saken.

Et samarbeid med pantsetter kan være enklere å fremtvinge dersom panthaveren får tvangsgrunnlag for realisasjon av pantet.³⁴⁸ Et tvangsgrunnlag vil imidlertid ikke være effektivt dersom pantsetteren fremdeles nekter å gi tilgang til kryptovalutabeholdningen. Dersom kryptovaluta skal anses som et formuesgode som er egnet til pantsettelse, bør det finnes klare regler knyttet til tvangsrealisasjon av pantet.

Mulighet til å sikre en potensiell realisering av pantet kan være at den private nøkkelen skrives ned i et dokument ved stiftelsen av panteretten. Dokumentet kan oppbevares på et sikkert sted, og tas frem dersom det er tvingende nødvendig for panthaveren. Likevel vil ikke en slik løsning nødvendigvis gi tilstrekkelig sikkerhet; pantsetteren vil fremdeles ha den private nøkkelen og kan overdra beholdningen slik at panthaver ikke får tak i den. Dette er særskilte utfordringer som reiser seg for kryptovaluta som panteobjekt, og som kan være utfordrende å løse.

Det er relativt uproblematisk å identifisere, undersøke og skaffe seg rådigheten over håndfaste formuesgoder, fordi man kan være i fysisk besittelse av formuesgodene. Dette gjør det trygt å

---

³⁴⁶ Skoghøy (2018) s. 23; Løtveit (2021) s. 133.

³⁴⁷ Se punkt 2.2.2.

³⁴⁸ Tvangsgrunnlagene følger av tvangsfullbyrdelsesloven § 4-1 første ledd.

etablere panterettigheter i fast eiendom og løsøre. Tvangsrealisasjon av panterett i disse formuesgodene er også mindre problematisk, nettopp fordi man kan skaffe seg rådighet over formuesgodet.

Det faktum at kryptovaluta er digitalt kan også bidra til risiko knyttet til å etablere panterett i det. Dette er et formuesgode som distribueres og omsettes på internett, hvilket gjør det utsatt for andre trusler enn fast eiendom og løsøre. Det har vært flere hendelser hvor plattformer for overføring og veksling av kryptovaluta har blitt hacket, og millioner av kryptovaluta har blitt stjålet.³⁴⁹

Hacking er en overhengende fare for alle digitale systemer. Desentralisering, blokkjedeteknologi og kryptografi skal gjøre kryptovalutasystemet lite sårbart for manipulering og maktmisbruk. Samtidig innebærer desentralisering at det er vanskelig å peke på en ansvarlig part dersom noe skulle skje, eksempelvis et hackerangrep. Dersom en pantsatt beholdning av kryptovaluta skulle bli stjålet i et hackerangrep, ville det reist spørsmål om det er panthaver eller pantsetter som skal lide tapet.

I forbindelse med hacking-fare kan det ha betydning hvordan de kryptografiske nøklene er lagret. Det er ulik fare for hacking avhengig av om nøklene er lagret i en digital wallet eller en hardware wallet. Dersom nøklene er lagret på en hardware wallet oppbevares de ikke på internett, og er dermed langt mindre utsatt for hacking. Hvilken wallet som er benyttet kan dermed ha betydning for pantsettelse av kryptovaluta.

Det kan på generell basis forbindes større sikkerhet med pantsettelse av fysiske objekter. Dette betyr likevel ikke at ikke-fysiske formuesgoder er uegnet til pantsettelse. Det kan knyttes usikkerhet til verdi og eksistens av immaterialrettigheter også, samtidig som de kan anses godt egnet som panteobjekter.³⁵⁰ At det kan reises særskilte problemstillinger for pantsettelse av et formuesgode, betyr ikke nødvendigvis at det er uegnet som panteobjekt. Det forutsetter imidlertid et regelverk som gir panthaver den trygge rettsposisjonen som en

---

³⁴⁹ Den tidligere omtalte FTX-kollapsen er et eksempel på dette, se punkt 2.1.3. Se andre eksempler: <https://e24.no/boers-og-finans/i/g6qXqq/kryptovaluta-verdt-en-milliard-stjaalet-i-nytt-hackerangrep> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 10.51), <https://www.nettavisen.no/okonomi/nordmenn-er-svindlet-for-titall-millioner-i-kryptovaluta/s/5-95-919422> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 10.56) og <https://www.digi.no/artikler/tenaring-stjal-kryptovaluta-for-320-millioner-kroner-via-sim-kortbytte/515257> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 11.01).

³⁵⁰ Løtveit (2021) s. 19, 82.

panterett er ment å gi.³⁵¹ Reglene bør gi forutberegnelighet med hensyn til hva panteretten omfatter og hvordan verdien av pantet kan realiseres.

3.3.6 Oppsummering

Etter å ha undersøkt kryptovaluta som formuesgode og identifisert hva som særpreger det, er det mulig å si noe om kryptovaluta i relasjon til andre formuesgoder i norsk rett. Det har gjennom dette kapitlet blitt klart at kryptovaluta har flere likhetstrekk med andre formuesgoder. Samtidig er det åpenbart at særpregene ved kryptovaluta er egenskaper som ikke finnes hos andre formuesgoder. Dette er særlig knyttet til desentralisering, måten transaksjoner registreres på og verdienes tilgjengelighet for andre enn eieren.

Objektstilknytningen ved kryptovaluta er spesiell, da det er en digital coin som er den underliggende ressursen for formuesrettighetene. Verdien av den underliggende ressursen er at den kan tjene som betalingsmiddel og kan realiseres i penger dersom eieren selger rettsposisjonen sin. Etersom kryptovaluta ikke kan knyttes til et fysisk objekt er utnyttelse av formuesgode begrenset til rettslig utnyttelse.

Kryptovaluta kan i dag forbindes med betydelig økonomisk verdi. Den eksakte verdien varierer for ulike coins. Bitcoin er den mest verdifulle kryptovalutaen, mens ether er nummer to. På tross av betydelig økonomisk verdi er kryptovaluta også utsatt for store verdisvingninger. Det er et svært volatilt formuesgode som det er vanskelig å forutse verdiutviklingen av.

Kryptovaluta omsettes fritt på kryptomarkedet. Mye av verdien med kryptovaluta er at det skal kunne omsettes, og det finnes foreløpig ingen begrensninger for omsetningen. Til forskjell fra aksjemarkedet er kryptomarkedet åpent døgnet rundt, alle dager i året. Som følge av de store svingningene i verdi, er det imidlertid risiko forbundet med omsetning av kryptovaluta. Denne risikoen forsterkes av at det er lite regulering av kryptomarkedet, ettersom investorer per i dag har lite beskyttelse.

Det er klart at det ikke finnes hjemmel til å stifte avtalepant i kryptovaluta i dag. Dersom det skulle bli adgang til å stifte panterrettigheter i kryptovaluta, vil det være forbundet med stor usikkerhet. Usikkerheten kan dels begrunnes i formuesgodets usikre verdi. I tillegg er det uklarhet knyttet til mulighetene for tvangsrealisering av pantet. Dersom pantsetter ikke

---

³⁵¹ Se Skoghøy (2018) s. 19.

samarbeider om realisasjon og pantlover ikke har den private nøkkelen tilknyttet kryptovalutabeholdningen, har pantlover få muligheter til å få dekning for sitt krav. Det er dermed særegne problemstillinger som kan oppstå ved pantsettelse av kryptovaluta. Disse bør tas høyde for i lovgivningen dersom det skal være aktuelt å etablere avtalepant i kryptovaluta.

Funnene i dette kapitlet viser at det er lite tvilsomt at det er behov for tilpassede regler dersom kryptovaluta skal fungere som formuesgode på lik linje med fast eiendom, løsøre og aksjer. Immaterialrettighetene har også betydelige særegenheter, og er av den grunn underlagt særlig regulering i mange henseende. Det er ikke sikkert at kryptovaluta kan eller bør reguleres i så stor grad som immaterialrettighetene. Det er imidlertid behov for vurdering av hvilke formuesgoder kryptovaluta skal plasseres i gruppe med, eller om det skal plasseres i en gruppe for seg selv. Formuesgodet har flere likheter med finansielle instrumenter, men kan per i dag ikke falle inn under reglene i verdipapirhandelloven. Det kan være aktuelt for lovgiver å vurdere i hvilken grad det kan gjøres tilpasninger i regelverket for finansielle instrumenter, slik at deler av eksisterende regulering kan anvendes på kryptovaluta.

Ettersom jeg har begrenset analysen til å se på fire karakteristikk ved kryptovaluta som formuesgode, gir ikke dette kapitlet nødvendigvis en uttømmende oversikt over hva som særpreger kryptovaluta. Det er heller ikke åpenbart hvilket rettslig utslag særtrekkene gir i møte med formuerettslige regler. For å undersøke dette vil jeg i neste kapittel anvende dekningsloven § 2-2 på kryptovaluta. Gjennom denne øvelsen vil ytterligere særtrekk ved kryptovaluta komme til syne, og det vil bli enda klarere i hvilken grad det er behov for regler som er tilpasset dette formuesgodet.

4 Kryptovaluta som objekt for kreditorbeslag

4.1 Innledning

Etter en sammenligning av kryptovaluta og andre formuesgoder i kapittel 3, er flere særtrekk ved kryptovaluta identifisert. For å vurdere hvilken betydning disse særegenhetene har i formuerettslig sammenheng, må kryptovaluta undersøkes i lys av konkrete regler. I dette kapitlet anvender jeg dekningsloven § 2-2 på kryptovaluta. Gjennom rettsanvendelsen vil jeg avdekke i hvilken grad særegenhetene ved kryptovaluta gjør det utfordrende å anvende en sentral beslagsrettslig regel på formuesgodet. Innbefattet i dette er i hvilken grad hensynene bak regelen ivaretas når den anvendes på kryptovaluta.

Det er mange andre regler enn dekningsloven § 2-2 som kunne vært anvendt på kryptovaluta i denne sammenhengen. Etersom dekningsloven § 2-2 oppstiller utgangspunktet for kreditorenes beslagsrett, er dette en av de mest sentrale reglene i beslagsretten. Regelen kan dermed belyse flere generelle utfordringer knyttet til kreditorbeslag av kryptovaluta, herunder å avdekke en eventuell beholdning av kryptovaluta og adgangen til å få tak i kryptovaluta fra skyldneren. Flere av utfordringene er knyttet opp mot egenskapene ved kryptovaluta som formuesgode. Rettsanvendelsen i dette kapitlet bidrar dermed til en utbygging av drøftelsene i kapittel 3.

I det følgende redegjør jeg for vilkårene for å ta beslag i et formuesgode etter dekningsloven § 2-2 og drøfter vilkårene i relasjon til kryptovaluta. Jeg har lagt hovedvekten på å drøfte de sidene ved beslagsadgangen som fremstår utfordrende for kryptovaluta. Dette omfatter spørsmålet om når kryptovaluta «tilhører» skyldneren, hvordan en kreditor kan undersøke skyldnerens beholdning av kryptovaluta og de praktiske forholdene ved å ta beslag i kryptovaluta.

4.2 Dekningsloven § 2-2 – hovedregelen om kreditorenes beslagsrett

Dekningsloven § 2-2 angir:

«Når ikke annet er fastsatt ved lov eller annen gyldig bestemmelse, har fordringshaverne rett til dekning i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger.»

Bestemmelsen oppstiller tre vilkår for kreditorbeslag. Beslagsobjektet må være et «formuesgode» som «tilhører skyldneren på beslagstiden» og som «kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger». Hva som anses som et «formuesgode» er redegjort for i kapittel 3; det har typisk økonomisk verdi, kan overføres og disponeres over ved avtale.

Beslagsretten gjelder formuesgoder som «tilhører skyldneren på beslagstiden». Med «beslagstiden» forstås ved enkeltforfølgning det tidspunktet utlegget tas og ved bobehandling tidspunktet for åpningen av boet.³⁵² Ordlyden «tilhører» tilsier at kreditorbeslag begrenser seg til formuesgoder som skyldneren eier. Formuesgodet må være innenfor skyldnerens rettsfære, hvilket innebærer at skyldneren har rettslig rådighet over formuesgodet.³⁵³

Høyesterett har fastslått at det er det *reelle* eierforholdet på beslagstidspunktet som er avgjørende for om formuesgodet «tilhører» skyldneren.³⁵⁴ Dette innebærer at skyldneren må være reell eier av formuesgodet for at en kreditor skal kunne ta beslag i det.³⁵⁵ Den nærmere grensen for hva som anses å «tilhøre» skyldneren kan problematiseres i lys av hvilket eiendomsrettsbegrep som legges til grunn.³⁵⁶ En drøftelse av dette står likevel ikke i fokus her.

Formuesgodet må kunne «omgjøres i penger» ved salg, utleie eller på annen måte. Ordlyden tilsier at formuesgodet må kunne omsettes eller veksles slik at verdien av formuesgodet realiseres i penger. Formuesgoders økonomiske verdi og omsettelighet er redegjort for tidligere.³⁵⁷ Beslagsadgangen begrenser seg til formuesgoder som kan omsettes på lovlig vis.³⁵⁸

Dekningsloven § 2-2 må suppleres med blant annet reglene om rettsvern, omstøtelse og avtalerettslig ugyldighet.³⁵⁹ Kreditorenes beslagsrett har dermed en grense til både kreditor,

---

³⁵² Jf. tvangfullbyrdelsesloven § 7-18 og dekningsloven § 1-4.

³⁵³ Rt. 2005 s. 1476 avsnitt 18-19.

³⁵⁴ Rt. 1986 s. 301 på s. 302; HR-2018-1265-A avsnitt 68.

³⁵⁵ Rt. 1986 s. 301 på s. 302; Rt. 1999 s. 901 på s. 903.

³⁵⁶ Salvesen (2021) s. 113-119; Falkanger og Falkanger (2022) s. 79.

³⁵⁷ Se punkt 3.1.3.

³⁵⁸ Andenæs (2009) s. 93.

³⁵⁹ Jf. NOU 1972: 20 s. 255. Se punkt 1.2.

debitor og en mulig tredjepart med kolliderende rettigheter.³⁶⁰ Forholdet mellom hver av partene reguleres av ulike regelsett som må anvendes i forlengelsen av dekningsloven § 2-2. Reglene om rettsvern og proforma er to av regelsettene. Jeg tar for meg rettsvernsreglene i relasjon til kryptovaluta i kapittel 5.

4.3 En dekningsseekende kreditors adgang til å ta beslag i kryptovaluta

4.3.1 Innledning

Det er på det rene at kryptovaluta er et «formuesgode» etter norsk rett.³⁶¹ En kreditors beslagsadgang av kryptovaluta må dermed følge av dekningsloven § 2-2. For at kreditorene skal kunne ta beslag i kryptovaluta hos skyldneren, må kryptovalutaen «tilhøre skyldneren på beslagstiden» og kunne «omgjøres i penger».

Kryptovaluta kan realiseres i penger ved å selge kryptovalutabeholdningen.³⁶² Det kan være praktiske utfordringer knyttet til et salg av skyldners kryptovaluta, men dette drøftes senere i kapitlet.³⁶³ Det er ikke tvilsomt at kryptovaluta er et formuesgode som kan «omgjøres i penger», og dermed være gjenstand for beslag etter dekningsloven § 2-2.

Det er interessant med en nærmere drøftelse og avklaring av når kryptovaluta «tilhører» skyldneren. Dette vilkåret reiser spørsmål om når en skal anses som reell eier av kryptovaluta.³⁶⁴ Spørsmålet har ikke vært reist for domstolene. En avklaring av når kryptovaluta «tilhører» skyldneren forutsetter at kreditorene kan undersøke skyldnerens beholdning av kryptovaluta. Dette må drøftes som et eget spørsmål før vilkåret «tilhører» vurderes. Jeg vil derfor først vurdere hvordan en kreditor kan undersøke skyldnerens beholdning av kryptovaluta.

---

³⁶⁰ Høgetveit Berg omtaler dekningsloven § 2-2 som et «formuerettsleg vegkryss», se Berg (2021) s. 26. Videre skriver han at det kan diskuteres om reglene som dekningsloven § 2-2 må suppleres og presiseres med, skal anses som selvstendige normer som oppstiller vilkår som kommer i stedet for «tilhører», eller om de skal ses som særlige reguleringer av hva som «tilhører» debitor. Det er dermed ikke åpenbart hvordan reglene skal systematiseres. Jeg omtaler her reglene om rettsvern og omstøtelse som selvstendige regelsett.

³⁶¹ Se punkt 3.3.1.

³⁶² Se punkt 3.3.1, 3.3.3 og 3.3.4.

³⁶³ Se punkt 4.3.4 og 4.3.5.

³⁶⁴ Jf. Rt. 1986 s. 301 på s. 302.

4.3.2 Hvordan kan en kreditor undersøke skyldnerens kryptovalutabeholdning?

Utgangspunktet for å undersøke om en skyldner eier kryptovaluta vil nok være forhold som gir en kreditor grunn til å tro det. Det kan være flere årsaker til at en kreditor er i slik tro. Skyldneren kan ha uttalt seg om kryptovaluta, oppført kryptovaluta i skattemeldingen eller andre enn skyldneren kan ha formidlet det til kreditoren. Dersom skyldneren har en «hardware wallet» kan det også gi indikasjoner på at han eier kryptovaluta.³⁶⁵

Det finnes ingen sentral aktør som har kontroll over hvem i Norge som eier kryptovaluta. Gevinst, inntekt eller formue i kryptovaluta skal oppgis i skattemeldingen.³⁶⁶ Det er likevel ikke gitt at denne plikten overholdes av alle kryptovalutaeiere. Skatteetaten har fremholdt at mange nordmenn eier kryptovaluta uten å rapportere det.³⁶⁷ Det finnes dermed ikke noen form for register som gir informasjon om alle nordmenn som eier kryptovaluta. En kreditors spørsmål om skyldneren eier kryptovaluta, må dermed i utgangspunktet rettes mot skyldneren selv.

Dersom en kreditor ikke har noen holdepunkter for at skyldneren faktisk eier kryptovaluta, kan det reises spørsmål om det er noe som i det hele tatt vil vurderes i forbindelse med gjeldsinndrivelse. Det kan også være at skyldneren hevder å ikke eie kryptovaluta, selv om kreditoren er i tro om at han gjør det. I begge tilfeller vil det være spørsmål om hvor kreditoren skal begynne å lete for å avdekke en eventuell beholdning av kryptovaluta.

Dersom skyldneren har oppført kryptovaluta i skattemeldingen for foregående år, vil det være et holdepunkt for at skyldneren eier kryptovaluta. Ettersom skattemeldingen dokumenterer formue for foregående år, er det imidlertid ikke gitt at den gir uttrykk for formuen på beslagstidspunktet. Hvis skyldneren hevder at han har overdratt beholdningen, vil det bli et rent bevisspørsmål. Jeg vil ikke gå nærmere inn på hvem som skal ha bevisbyrden i et slikt

---

³⁶⁵ En «hardware wallet» er en form for krypto-wallet som er tilknyttet en fysisk harddisk. De ligner ofte på en minnepenn, men med spesielle funksjoner som gjør at de ofte vil forbindes med kryptovaluta. Se eksempelvis <https://norbitcoin.no/bitcoin-lommebok/beste-bitcoin-lommebok-norge-hardware-wallet/> (sist sjekket 7. mai 2023 klokken 13.33). Se generelt om krypto-wallets i punkt 2.2.3.

³⁶⁶ Se <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/virtuell-valuta/> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.36).

³⁶⁷ Se <https://e24.no/privatoekonomi/i/BjggzE/skatteetaten-skal-jakte-kryptovaluta-hos-300000-nordmenn> (sist sjekket 5. april klokken 12.16).

tilfelle, men en skattemelding som gir uttrykk for en kryptovalutabeholdning vil klart tale *for* at skyldneren har verdier i kryptovaluta.³⁶⁸

Et annet sted en kreditor kan lete etter informasjon om skyldnerens kryptovalutabeholdning, er hos sentraliserte kryptobørser. Det vil nok være relativt enkelt for en kreditor å oppnå kontakt med de skandinaviske kryptobørsene, mens det kan være mer utfordrende dersom det gjelder kryptobørser som er basert i andre land. Kryptobørser som opererer i Norge er registrert i Finanstilsynets virksomhetsregister og dermed enkle å oppspore.³⁶⁹

En kryptobørs kan være behjelpelig med informasjon om skyldneren har en konto hos dem. Kryptobørsen kan sperre skyldnerens konto for å forhindre at vedkommende unndrar midler fra et eventuelt beslag. Dersom vilkårene for å ta beslag er oppfylt vil det være forholdsvis enkelt å få tak i midlene med kryptobørsens bistand.³⁷⁰

Uten flere sentrale aktører å henvende seg til, vil en kreditor være nødt til å rette blikket mot det desentraliserte systemet. Det er i den forbindelse det for alvor begynner å melde seg utfordringer knyttet til å avdekke skyldnerens eventuelle kryptovalutabeholdning.

En beholdning i kryptovaluta vil være tilknyttet en offentlig nøkkel.³⁷¹ Dersom man har en offentlig nøkkel, kan man gjennom transaksjonshistorikken i blokkjeden undersøke hvorvidt det er kryptovaluta tilknyttet nøkkelen. Dersom en skyldner hevder å ha overdratt sin kryptovalutabeholdning, vil dette la seg bevise eller motbevise gjennom transaksjonshistorikken, forutsatt at kreditoren har hans offentlige nøkkel.

De offentlige nøklene oppbevares i en wallet.³⁷² En kreditor må dermed få tilgang til skyldnerens wallet for å spore kryptovalutabeholdningen. Det finnes mange ulike løsninger

---

³⁶⁸ I saker om proforma er det lagt til grunn at den påberopende part har bevisbyrden, se eksempelvis Rt 1957 s. 290 på s. 292. Det kan likevel stille seg annerledes i et spørsmål om hva som «tilhører» skyldneren når en kreditor faktisk har bevis som tilsier at skyldneren har en beholdning av kryptovaluta. Dersom beviset gjør det overveiende sannsynlig at skyldneren eier kryptovaluta, kan det tenkes at det er skyldneren som må bevise det motsatte. Dette beror imidlertid på alminnelige bevisregler.

³⁶⁹ Se punkt 2.2.1 og 2.2.4.

³⁷⁰ Hvorvidt en kryptobørs *faktisk* vil være behjelpelig beror på deres policy, men dersom kreditoren har tvangsgrunnlag for kravet vil dette kunne rettes mot kryptobørsen.

³⁷¹ Se punkt 2.2.2.

³⁷² Se punkt 2.2.3.

for wallets, både programvare og fysisk maskinvare. Det kan dermed være en utfordring å avdekke hvorvidt skyldneren har en krypto-wallet.

Hardware wallets er mulig å fysisk undersøke, og lar seg dermed enkelt identifisere. Dersom kreditoren finner en slik wallet på skyldneren eller hans eiendom vil dette danne grunnlag for å tro at han eier kryptovaluta. Digitale wallets krever derimot en undersøkelse av skyldnerens enheter, eksempelvis mobil, nettbrett og datamaskin. Både fysisk undersøkelse av skyldneren, hans eiendommer og hans enheter forutsetter naturligvis at kreditoren har adgang til dette, enten ved samtykke fra skyldneren eller på annet grunnlag.

Undersøkelse av en wallet er betinget av at kreditoren får tilgang til denne. De fleste wallets er sikret med et passord, hvilket gjør at kreditoren er avhengig av skyldnerens medvirkning. Dersom kreditoren kommer seg inn i walleten vil den gi oversikt over de offentlige nøklene som er lagret der. Den private nøkkelen lagres også i walleten, men er av sikkerhetshensyn ofte skjult for brukeren. I stedet benytter brukeren et passord for å få tilgang til kryptovalutaen.

Dersom kreditoren får de offentlige nøklene kan kreditoren spore transaksjoner i blokkjeden. Dette gjør det mulig å undersøke hvorvidt skyldneren har en beholdning av kryptovaluta. Noen wallets har også egen funksjonalitet for å beregne beholdningen av kryptovaluta.³⁷³ Hvis walleten ikke har slik funksjonalitet må kreditoren selv anvende en programvare for å beregne beholdningen.

Det vil være vesentlig enklere å undersøke en kryptovalutabeholdning via en kryptobørs enn via en digital eller hardware wallet. Den grunnleggende forskjellen er at en kryptobørs kan bistå med undersøkelser, mens det i utgangspunktet bare er skyldneren selv som har kunnskap om hans wallets.

Forutsatt at en kreditor klarer å avdekke en beholdning av kryptovaluta hos skyldneren, kan det reises spørsmål om når den aktuelle kryptovalutaen «tilhører» skyldneren.

4.3.3 Når «tilhører» kryptovaluta skyldneren?

Dersom skyldneren har en konto i sitt navn hos en kryptobørs, tilsier dette at en kryptovalutabeholdning på kontoen «tilhører» skyldneren. Alle bankkontoer i skyldnerens

---

³⁷³ Se punkt 2.2.3.

navn vil i utgangspunktet anses å tilhøre skyldneren, og det samme må da gjelde for kryptobørskontoer. Eieren av en kryptobørskonto kan fritt kjøpe, selge eller overføre kryptovaluta som er tilknyttet kontoen. Det kan dermed ikke være tvilsomt at en kryptobørskonto i skyldnerens navn, samt den kryptovaluta som er tilknyttet kontoen, «tilhører» skyldneren.

Løsningen på når kryptovaluta «tilhører» skyldneren er ikke like klar når beholdningen ikke holdes via en kryptobørs. Etersom en kryptovalutabeholdning er tilknyttet de kryptografiske nøklene, er det disse som må være avgjørende for når kryptovaluta tilhører skyldneren. Mens de offentlige nøklene er adresser som oppgis for å angi hvor kryptovaluta skal sendes fra og til, er det den private nøkkelen som gir mulighet til å råde over kryptovalutaen ved å overføre den til noen andre. Dette taler for at kryptovaluta «tilhører» skyldneren når han er i besittelse av den private nøkkelen som er tilknyttet den aktuelle beholdningen. Med *besittelse* mener jeg at skyldneren har den private nøkkelen, slik at han kan råde over kryptovalutabeholdningen. Dette innebærer at nøkkelen kan være lagret digitalt eller på papir.

Hvis kryptovaluta «tilhører» skyldneren når han er i besittelse av den private nøkkelen, åpner dette likevel for at noen som på uredelig vis har fått tak i nøkkelen vil anses som eier av den aktuelle kryptovalutaen. Det kan derfor reises spørsmål om det bør stilles krav til hvilken form for besittelse av nøkkelen som er tilstrekkelig for at skyldneren anses som den reelle eier.

Dersom det kun kreves besittelse av den private nøkkelen, kan dette åpne for at kryptovaluta enkelt kan unndras fra et beslag. Både de offentlige og private nøklene kan gis bort på samme måte som et passord kan deles. Det kan dermed være enkelt for skyldneren å dele nøklene med noen andre for selv å hevde at han ikke er eier av kryptovalutaen.

Det kan også danne grobunn for rettighetskollisjoner å oppstille en regel om at den som er i besittelse av den private nøkkelen, er eier av kryptovalutaen som er tilknyttet nøkkelen. Hvis skyldneren har delt nøkkelen for å unndra kryptovalutaen fra et beslag, vil han etterpå befinne seg i en situasjon der flere er i besittelse av den private nøkkelen. Besittelse av den private nøkkelen vil da ikke tjene til å avklare hvem kryptovalutaen faktisk «tilhører». Dette kan skape rettighetskollisjoner mellom kreditorene og en tredjepart til en andel kryptovaluta.

Hvis det er besittelse av den private nøkkelen som skal legges til grunn, innebærer dette i praksis at tilgang til en wallet er tilstrekkelig for å oppfylle vilkåret «tilhører» i forbindelse

med kreditorbeslag. Det kan også knyttes andre utfordringer enn etterfølgende rettighetskollisjoner til en slik regel.

Digitale wallets finnes ofte i form av en programvare. En skyldner kan enkelt avinstallere programvaren for så å hevde at han ikke har noen digital wallet. Det er heller ingenting i veien for at han har flere ulike datamaskiner, mobiler eller nettbrett der walleten kan installeres. Det kan derfor være utfordrende for en kreditor å avdekke om en skyldner faktisk eier en wallet.

Ettersom en *hardware wallet* finnes i fysisk form, kan denne walleten bare være på ett sted til enhver tid. Akkurat hvor dette stedet er, kan imidlertid være vanskelig å vite. Det er en liten gjenstand det er tale om, så det vil være enkelt å gjemme den fra en kreditor. Det finnes eksempler på at folk har holdt kryptovaluta skjult på denne måten.³⁷⁴

Det kan åpenbart knyttes betenkeligheter til om det skal være tilstrekkelig å ha tilgang til en wallet for å oppfylle vilkåret «tilhører» i forbindelse med kreditorbeslag. Samtidig er det vanskelig å oppstille noen annen regel på nåværende tidspunkt. Kryptovaluta må anses å være innenfor skyldnerens rettssfære og tilhøre han når han kan råde rettslig over den, og dette kan han når han er i besittelse av den private nøkkelen.

En overføring av kryptovaluta skjer forholdsvis raskt. Det fremstår derfor ikke å være særlig aktuelt med problemer knyttet til kryptovaluta i «overgangsfasen».³⁷⁵ Firi, en av Skandinavias største kryptobørser, opplyser at uttak av kryptovaluta vanligvis skjer umiddelbart.³⁷⁶ Dersom skyldneren overfører kryptovaluta vil den aktuelle andelen kryptovaluta dermed som regel forsvinne fra hans konto med det samme han gjør overføringen. En overføring vil vanligvis vises i mottakerens konto i løpet av 30 minutter til noen timer. Dette er så kort tid at det

---

³⁷⁴ Se <https://www.digi.no/artikler/stjal-bitcoin-for-35-milliarder-kroner-gjemte-dem-i-popcornbeholder/523544> (sist sjekket 7. mai 2023 klokken 19.13).

³⁷⁵ En mye omtalt problemstilling i forbindelse med kreditorbeslag, er formuesgoder på vei inn i boet eller ut av boet. Se om dette blant annet i Berg (2021) s. 113-164, 223 flg.

³⁷⁶ Se under «Overføringer» på <https://firi.com/no/om-oss/faq> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 15.42): «Uttak av kryptovaluta blir vanligvis gjort umiddelbart. I noen tilfeller vil en overføring kreve lengre behandlingstid, og det vil da stå som "forespurt" på siden for uttak frem til det er sendt ut. Fra det er sendt går det vanligvis 10 minutter til første bekreftelse, men det kan ta lengre tid om det er mye trafikk i nettverket og mange som sender kryptovaluta. Hvor lang tid det tar før kryptovaluta vises hos mottaker er også avhengig av hvor mange bekreftelser mottaker krever, og sending av kryptovaluta tar vanligvis 30 minutter til noen timer.»

sannsynligvis ikke vil komme på spissen i spørsmålet om en andel kryptovaluta «tilhører» skyldneren. Dersom kryptovaluta kommer inn på skyldnerens konto etter det er begjært utlegg eller konkurs, vil dette utvilsomt være formuesgoder som anses å tilhøre skyldneren.

I DeFi vil en transaksjon vises i nettverket så fort den er signert med den private nøkkelen. En transaksjon vil stå som «ventende» frem til den er godkjent av nettverket.³⁷⁷ Det tar som regel noen minutter før en transaksjon godkjennes, men det beror på hvor mye aktivitet det ellers er i nettverket. Det kunne vært reist spørsmål om kryptovalutaen fremdeles tilhører skyldneren dersom transaksjonen ikke er godkjent enda. Det er imidlertid ikke mulig å reversere en transaksjon. Når skyldneren har signert med sin private nøkkel på en overføring av kryptovaluta, er den dermed i praksis gått tapt for kreditorene.³⁷⁸

4.3.4 Praktiske utfordringer knyttet til å ta beslag i kryptovaluta

Som det kommer tydelig frem ovenfor, er det praktiske utfordringer knyttet til å ta beslag i kryptovaluta. Ettersom det ikke finnes en sentral aktør som kan bistå med å utlevere kryptovaluaten, reiser det seg særlige problemstillinger med hensyn til å realisere verdiene. Jeg vil derfor trekke frem noen av utfordringene som i praksis kan gjøre seg gjeldende ved kreditorbeslag av kryptovaluta.

Det kan for det første være tekniske barrierer for en kreditors beslag av kryptovaluta. Det krever en viss teknisk kompetanse å håndtere wallets og kryptografiske nøkler. Kryptovaluta er et såpass nytt konsept at dette foreløpig er langt fra allmennkunnskap. Dersom en kreditor velger å gå veien for å undersøke eksistensen av og innholdet i en wallet, må han nok legge ned mer ressurser enn et beslag av andre formuesgoder innebærer. Dette kan medføre at kreditorer ikke tar seg bryet med å undersøke en kryptovalutabeholdning, og kan dermed gjøre det enkelt for en skyldner å unndra midler fra et beslag.

En annen utfordring er å få tak i informasjonen som gir en kreditor mulighet til å ta beslag i kryptovalutaen, altså de offentlige nøklene og den private nøkkelen. Første steg er å finne de offentlige nøklene for å beregne verdien av en eventuell kryptovalutabeholdning. Enda om en kreditor lykkes med dette, vil han ikke få tak i verdiene uten den private nøkkelen. Dersom skyldneren ikke vil oppgi denne, har ikke en kreditor mulighet til å få tak i kryptovalutaen og

---

³⁷⁷ Se figur 1 under punkt 2.1.4.

³⁷⁸ Dersom overføringen skjer rett før et beslag kan det bli spørsmål om omstøtelse eller erstatning.

omgjøre den til penger.³⁷⁹ Så lenge skyldneren har den private nøkkelen kan han i praksis fritt disponere over kryptovalutaen.

4.3.5 Muligheter for tvangsfullbyrdelse av krav som søkes dekt i kryptovaluta

Ettersom det kan være utfordrende å få en skyldner til å fremlegge informasjon om den private nøkkelen, er det aktuelt å vurdere mulighetene for tvangsfullbyrdelse av krav som søkes dekt i kryptovaluta. Dersom utfordringen er at skyldneren ikke vil oppgi denne, kan en mulig løsning være at namsmannen har adgang til å fastsette en løpende mulkt for å få debitor til å fremlegge informasjonen.³⁸⁰ All den tid debitor avstår fra å fremlegge nøkkelen vil det påløpe mulkt som kan inndrives etter reglene om pengekrav.³⁸¹

Et krav om fremleggelse av nøkkelen kan også muligens pålegges som en handleplikt.³⁸² Namsmyndigheten kan i så fall pålegge skyldneren en løpende mulkt for hver dag eller uke som går uten at han oppfyller handleplikten.³⁸³

Mulighetene for tvangsdekning i kryptovaluta kan være større dersom kryptovalutaen holdes hos en kryptobørs. For finansielle instrumenter skjer tvangsdekning ved salg gjennom et verdipapirforetak.³⁸⁴ Verdipapirforetaket fungerer som medhjelper for å gjennomføre tvangssalget. En kryptobørs kan ha samme rolle ved tvangssalg av kryptovaluta. I DeFi finnes det imidlertid ikke aktører som kan ha rolle som medhjelper. Det kan dermed vanskelig tenkes tvangsdekning i kryptovaluta dersom beholdningen holdes i DeFi.

---

³⁷⁹ Se et eksempel på at denne problemstillingen har oppstått i praksis:

<https://e24.no/teknologi/i/wevMwM/politiet-konfiskerte-590-millioner-kroner-i-bitcoin-men-faar-ikke-tak-i-passordet> (sist sjekket 8. mai 2023 klokken 11.07).

³⁸⁰ Etter tvangsfullbyrdselsesloven § 7-2 bokstav d. En enkeltforfølgende kreditor kan ta utlegg i skyldnerens formuesgoder for å få dekning for sitt krav. Dersom tvangsmulkt skal være aktuelt må kreditor begjære utlevering av den private nøkkelen, og namsmannen må ta dette til følge, se tvangsfullbyrdselsesloven § 4-1- første ledd. Det vil da foreligge tvangsgrunnlag for å pålegge debitor å legge frem informasjonen.

³⁸¹ Jf. tvangsfullbyrdselsesloven § 7-2 bokstav d. Se også om mulkt for utlevering av løssøre eller verdipapir, Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019) s. 304.

³⁸² Etter tvangsfullbyrdselsesloven § 13-14.

³⁸³ Jf. tvangsfullbyrdselsesloven § 13-14 første ledd.

³⁸⁴ Jf. tvangsfullbyrdselsesloven § 10-4 første ledd første punktum.

Det er ikke regulert i tvangsfullbyrdelsesloven hvordan tvangsdekning skal skje for kryptovaluta. Det mest nærliggende alternativet er bestemmelsen om «tvangsdekning i andre formuesgoder» enn finansielle instrumenter, pengekrav, penger og immaterialrettigheter.³⁸⁵ I så fall vil det være opp til namsmannen å fremlegge dekningsalternativene for partene og å bestemme på hvilken måte dekning skal skje.³⁸⁶

4.4 Kan det knyttes stor fare for kreditorsvik til disposisjoner i kryptovaluta?

Det er åpenbart utfordringer knyttet til å ta beslag i kryptovaluta etter dekningsloven § 2-2. Det kan derfor reises spørsmål om det er stor fare for kreditorsvik ved disposisjoner i kryptovaluta. Det vil alltid eksistere en viss fare for at skyldneren opptrer illojalt mot kreditorene. Dersom kryptovaluta skal være forbundet med en større fare for kreditorsvik enn andre formuesgoder, må dette begrunnes i at reglene ikke er tilstrekkelige for å fange opp de illojale disposisjonene.

Utfordringer knyttet til beslagsadgangen kan begrunne en fare for kreditorsvik. Dersom det er utfordrende for en kreditor å avdekke hvorvidt en skyldner eier kryptovaluta, vil det være enkelt for en skyldner å plassere midler i det for å unndra midlene fra et beslag. Dette forutsetter likevel at de investerte midlene ikke kan spores fra en bankkonto, eller at investeringen er gjort i god tid før beslaget. Hvis ikke vil reglene om omstøtelse aktualiseres.

Høgetveit Berg fremholder at investeringer i vanskelig tilgjengelige eller «eksotiske» jurisdiksjoner kan være typiske forsøk på å søke å gjøre midler utilgjengelig for et mulig beslag fra kreditorene.³⁸⁷ Kryptovaluta er ikke underlagt vanskelig tilgjengelig eller eksotisk jurisdiksjon, men nesten enda «verre»: det er ikke underlagt noen jurisdiksjon. Kryptovaluta er ikke knyttet til et territorium, og faller derfor ikke inn under noen lands jurisdiksjon. Desentraliseringen distanserer kryptovaluta fra nasjonale myndigheter, og gjør det dermed til et formuesgode som er vanskelig å utøve kontroll over.

Verken en enkelt kreditor eller et konkursbo vil normalt ha ressurser til å iverksette grundige undersøkelser av disposisjonene debitor har utført forut for gjeldsinndrivelsen. Når

---

³⁸⁵ Se tvangsfullbyrdelsesloven § 10-14.

³⁸⁶ Jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 10-14 første punktum.

³⁸⁷ Berg (2021) s. 229.

disposisjonene i tillegg er gjennomført i et system som kan fremstå utilgjengelig, er det nærliggende å anta at kreditorene vil gå glipp av beslagsmidler.

Disposisjoner som har notoritet er mulige å etterprøve og kontrollere, og dermed enklere for kreditorene å overvåke og beslaglegge. Selv om blokkjeden kan sikre notoritet, vil slik etterprøving kreve nokså klare rammer for dokumentasjon. Dersom en kreditor ut ifra blokkjeden ikke greier å kontrollere hvem som eier de ulike nøklene i en transaksjon, vil notoriteten i realiteten være lav. Det vil da være forholdsvis enkelt for skyldneren å hevde at kryptovalutaen er overdratt til en erverver.

Det er enkelt å følge med på verdien av ulike kryptovaluta, da de fremgår av kryptobørser som er tilgjengelige på internett. Dersom en kreditor *vet* at skyldneren sitter med verdier i kryptovaluta, vil det dermed være enkelt å følge med på verdien. Skulle markedet begynne å gå nedover og rettighetshaveren er redd for å miste sine dekningsmuligheter, kan det gi et insentiv til å frigjøre seg fra rettsposisjonen som er bundet i kryptovaluta.

Oppsummert kan det konstateres at det er en reell fare for kreditorsvik ved disposisjoner i kryptovaluta. Faren kan være nokså stor i de tilfeller en kreditor ikke er bevisst at skyldneren eier kryptovaluta. Dersom en kreditor *vet* at skyldneren eier kryptovaluta, vil faren være mindre. Samtidig kan det være vanskelig å kontrollere hvordan skyldneren disponerer over kryptovalutabeholdningen. Dette kan tale for at uten egne beslagsrettslige regler for kryptovaluta, vil lovgivningen i mindre grad enn for andre formuesgoder lykkes med å motvirke kreditorsvik.

5 Kreditorvern for erverv av kryptovaluta

5.1 Kreditorvernreglene innvirkning på beslagsadgangen

Et av de sentrale regelsettene som må anvendes i forlengelsen av dekningsloven § 2-2 er reglene om kreditorvern.³⁸⁸ Kreditorvernreglene regulerer en etterfølgende erververs mulighet til å oppnå vern mot beslag fra avhenderens kreditorer. Det er ikke alltid rettighetskollisjoner til et formuesgode kan løses etter en vurdering av om formuesgodet «tilhører» skyldneren på beslagstiden. Hvis skyldneren har overdratt et formuesgode må det heller reises spørsmål om erververen har oppnådd kreditorvern for sitt erverv.³⁸⁹

Reglene om kreditorvern har avgjørende betydning for kreditorenes adgang til å ta beslag i et formuesgode.³⁹⁰ Kreditorvernreglene omtales ofte under uttrykket *rettsvern*. Rettsvern innebærer at en som erverver rettigheter til et formuesgode utfører en handling som gjør at ervervet er beskyttet mot ekstinksjon fra avhenderens kreditorer eller etterfølgende omsetningsserververe.³⁹¹ *Ekstinksjon* innebærer at erververens rett utslettes, og er dermed et unntak fra utgangspunktet om først i tid, best i rett.³⁹² For å etablere rettsvern for et erverv må det utføres en *rettsvernsakt*. Hvilken rettsvernsakt som gjelder for det aktuelle formuesgodet bestemmes ut fra formuesgodets art, måten det erverves på, hvilken rettighet det gjelder og stiftelsesgrunlaget for den konkurrerende retten.³⁹³

Begrepet *rettsvern* benyttes om erververs vern mot både kreditorer og omsetningsserververe. Det er likevel ikke alle rettsvernsakter som beskytter mot begge formene for ekstinksjon. Eksempelvis vil tinglysning av rettigheter til fast eiendom gi vern mot kreditorene, men rettighetene kan etter omstendighetene bli gjenstand for ekstinksjon fra en godtroende omsetningsserverver.³⁹⁴ Når det bare er tale om beskyttelse mot kreditorene er det dermed mer

---

³⁸⁸ Jf. NOU 1972:20 s. 255.

³⁸⁹ Se bla. HR-2021-2248-A avsnitt 48.

³⁹⁰ Andenæs (2009) s. 244. Jf. også tidligere nevnte uttalelse i NOU 1972: 20 s. 255.

³⁹¹ Berg (2021) s. 227.

³⁹² Hauge (2016) s. 12; Berg (2021) s. 227; Salvesen (2021) s. 25.

³⁹³ Andenæs (2009) s. 244; Berg (2021) s. 236; Salvesen (2021) s. 25-26.

³⁹⁴ Se tinglysningsloven §§ 20 og 23 om vern mot utleggstaker og konkurs. Tinglysningsloven §§ 20, 21 og 27 åpner for etterfølgende ekstinksjon fra en godtroende omsetningsserverver. Se også tilfeller av ulovfestet godtroekstinksjon i Rt. 1986 s. 1210, Rt. 1992 s. 352 og Rt. 2015 s. 1157.

presist å benytte begrepet *kreditorvern*.³⁹⁵ Med kreditorvern menes erververens vern mot ekstinksjon fra avhenderens kreditorer.³⁹⁶ Ettersom denne avhandlingen problematiserer kreditorbeslag av kryptovaluta, vil ikke reglene om rettsvern overfor en godtroende omsetningsserverver omtales i det følgende. Fremstillingen begrenses til *kreditorvern*.

Utgangspunktet er at et erverv må ha kreditorvern for å stå seg overfor avhenderens fordringshavere.³⁹⁷ Dette er et krav som gjelder selv om formuesgodet ikke lenger «tilhører» skyldneren etter dekningsloven § 2-2.³⁹⁸ Ved beslag etter dekningsloven § 2-2 aktualiseres dermed spørsmål om det finnes kreditorvernregler som får betydning for kreditorenes adgang til å ta beslag i et formuesgode. Hvis et erverv mangler kreditorvern, åpner reglene også for at kreditorene kan ta beslag i formuesgoder som skyldneren tidligere har eid.³⁹⁹

Ettersom en kreditor i utgangspunktet kan ta beslag i kryptovaluta, er det aktuelt å reise spørsmål om hva som skal til for å beskytte et formuesgode *fra* beslag.⁴⁰⁰ Heller ikke i relasjon til kreditorvern er kryptovaluta underlagt regulering. Dermed finnes det ikke regler som gir en etterfølgende erverver vern mot kreditorekstinksjon. I det følgende vil jeg drøfte om det er relevant å oppstille en regel for kreditorvern for kryptovaluta, og hvordan slikt vern kan etableres.

5.2 Litt om bakgrunnen for rettsvernsreglene

Det grunnleggende formålet med rettsvernsreglene er å forhindre kreditorsvik.⁴⁰¹ Dette formålet skal i stor grad oppnås ved at rettsvernsaktene gir en disposisjon notoritet og publisitet.⁴⁰² Disposisjoner vil likevel ha ulik grad av notoritet og publisitet. Dette egenskaper

---

³⁹⁵ Se sontring mellom rettsvern og kreditorvern i Salvesen (2021) s. 25-27. Se bruk av *kreditorvern* i Hauge (2016); Salvesen (2021). Andre bruker utelukkende *rettsvern*, se Andenæs (2009); Knoph, Irgens-Jensen og Andenæs (2019); Berg (2021). Høgetveit Berg synes å heller lene seg på en avklaring om at begrepet rettsvern innebærer beskyttelse mot avhenderens kreditorer når begrepet benyttes «i beslagsrettsleg sammenheng», se s. 227.

³⁹⁶ Hauge (2016) s. 11-12; Berg (2021) s. 227; Salvesen (2021) s. 25-26.

³⁹⁷ Andenæs (2009) s. 244. Se i lovgivningen eksempelvis tinglysingsloven §§ 20 og 23.

³⁹⁸ Andenæs (2009) s. 244-245.

³⁹⁹ Rt. 1999 s. 865 på s. 869, HR-2018-1265-A avsnitt 70 og Berg (2017) s. 203.

⁴⁰⁰ Se om kreditorbeslag av kryptovaluta i punkt 4.3.

⁴⁰¹ Se HR-2021-2248-A avsnitt 49. Se også Berg (2021) s. 236; Salvesen (2021) s. 46; Falkanger og Falkanger (2022) s. 607-608.

⁴⁰² HR-2021-2248-A avsnitt 49. Se om hensynene til notoritet og publisitet under punkt 1.2.

ved formuesgodene, herunder hvilke praktiske muligheter det finnes for å gjøre en disposisjon notorisk og publik.⁴⁰³

Rettsvernsreglene er i stor grad absolutte, og bestemmer dermed utfallet av mange rettighetskollisjoner.⁴⁰⁴ Fremfor å oppstille strenge beviskrav for disposisjonene skyldneren foretar, har lovgiver valgt å oppstille et krav om at erverver har etablert kreditorvern.⁴⁰⁵ Selv om dette kan føre til urimelige resultater i noen tilfeller, er det med på å ivareta retts tekniske og prosessøkonomiske hensyn.⁴⁰⁶

Rettsvernsreglene er også sentrale for at formuesgodene skal fungere i privatøkonomisk sammenheng. En erverver vil ønske å forutberegne sin rettsposisjon når han får rettigheter til et formuesgode. På den andre siden ønsker en kreditor forutsigbarhet med hensyn til dekningsmulighetene etter å ha ytt kreditt.

Ved oppstilling av en kreditorvernregel for kryptovaluta, bør det være et siktemål at regelen er balansert mellom hensynet til kreditorene og hensynet til erververen. Rettsvernsreglene skal ramme disposisjoner som er illojale overfor kreditorfellesskapet, men ikke de normale og lojale disposisjonene.⁴⁰⁷ Det bør derfor vært klart for erververen hva som skal til for at ervervet er beskyttet mot kreditorekstinksjon.⁴⁰⁸

---

⁴⁰³ Se Falkanger og Falkanger (2022) s. 608.

⁴⁰⁴ Berg (2021) s. 237.

⁴⁰⁵ Berg (2021) s. 236-237.

⁴⁰⁶ Berg (2021) s. 236-237. Selv om en erverver ikke har etablert kreditorvern, er det ikke gitt at det foreligger kreditorsvik. Ettersom rettsvernsreglene vil skjære gjennom i slike tilfeller, kan reglene få urimelige utfall.

⁴⁰⁷ Hauge (2016) s. 39. Se i samme retning, Salvesen (2021) s. 47: "Lovfestede regler om kreditorvern kunne hypotetisk sett vært utformet på en annen måte enn den utformingen de har fått i dag. I stedet for at gjennomføring av en rettsvernsakt ble oppstilt som et absolutt vilkår for å etablere kreditorvern, kunne manglende gjennomføring av rettsvernsakten være en bevispresumsjon for at kreditorvern ikke er etablert. Suksessor ville dermed fått adgang til å føre beviser for at en reell disposisjon har skjedd."

⁴⁰⁸ Berg (2021) s. 237.

5.3 Kan en av de tre lovfestede rettsvernsaktene oppstilles for å etablere kreditorvern for erverv av kryptovaluta?

5.3.1 Innledning

Det finnes i norsk rett tre lovfestede rettsvernsakter: rettsregistrering, overlevering og notifikasjon.⁴⁰⁹ Det *kan* også være en viss adgang til å oppstille rettsvernsakter på ulovfestet grunnlag.⁴¹⁰ For de lovfestede tilfellene må rettsvernsakten gjennomføres for å etablere kreditorvern.⁴¹¹ Foruten at rettsvernsakten må gjennomføres, forutsetter kreditorvern at det foreligger en rettighetsstiftelse som er bindende, gyldig og reell.⁴¹²

Drøftelsen i det følgende knytter seg til om en av de lovfestede rettsvernsaktene kan oppstilles for å etablere kreditorvern for erverv av kryptovaluta. Jeg vil drøfte i hvilken utstrekning det er mulig og hensiktsmessig å oppstille rettsregistrering, overlevering eller notifikasjon som vilkår for å etablere kreditorvern for et erverv av kryptovaluta.

5.3.2 Rettsregistrering

Rettsregistrering innebærer å oppføre rettigheter til et formuesgode i et register.⁴¹³ Dersom et register for formuesrettigheter er gitt *rettslig troverdighet*, kan registrering etablere kreditorvern.⁴¹⁴ Rettslig troverdighet innebærer at det som kommer til uttrykk i registeret kan legges til grunn som korrekt.⁴¹⁵ Det mest sentrale systemet for rettsregistrering er tinglysingsordningen.⁴¹⁶ Tinglysing er først og fremst aktuelt for fast eiendom, hvor tinglyste

---

⁴⁰⁹ Salvesen (2021) s. 122, 188-426.

⁴¹⁰ Berg (2021) s. 236-241; Salvesen (2021) s. 124-134; Hans Fredrik Marthinussen, «Om Høyesteretts metodebruk og retningsvalg i nyere avgjørelser om rettsvern mot kreditorbeslag» *Jussens Venner*, 57 (2022) nr. 2, s. 112-168, på s. 159-168.

⁴¹¹ Salvesen (2021) s. 139.

⁴¹² Salvesen (2021) s. 139-151. Dersom rettighetsstiftelsen ikke er bindende, gyldig og reell vil reglene om proforma, omstøtelse og avtalerettslig ugyldighet aktualiseres.

⁴¹³ Salvesen (2021) s. 188; Falkanger og Falkanger (2022) s. 610.

⁴¹⁴ Salvesen (2021) s. 188.

⁴¹⁵ Falkanger og Falkanger (2022) s. 610. Det kan skilles mellom positiv og negativ rettslig troverdighet, der positiv innebærer at det som står i registeret kan legges til grunn, og negativ innebærer at rettigheter som ikke fremgår av registeret, ikke må hensyntas. Se Salvesen (2021) s. 188-189.

⁴¹⁶ Reglene om tinglysing følger av tinglysingsloven. Se Falkanger og Falkanger (2022) s. 610.

rettigheter føres i *grunnboken*.⁴¹⁷ Eksempler på andre rettsregistre luftfartøyregisteret og skipsregisteret.⁴¹⁸

Hvorvidt det skal finnes et rettsregister for registrering av formuesrettigheter, beror på om det anses hensiktsmessig for bruken og rettighetene det gjelder.⁴¹⁹ Det kan dermed reises spørsmål om det er hensiktsmessig å ha et rettsregister for kryptovaluta. Dette inkluderer spørsmål om hvordan et slikt register skal organiseres og forvaltes.

Det finnes to typer rettsregistre: *realregister* og *personregister*.⁴²⁰ Et realregister er organisert etter formuesgoder, hvilket innebærer at en slår opp på formuesgodet for å se om det er heftet med rettigheter.⁴²¹ I et personregister er oppslagsenheten den enkelte rettighetshaveren.⁴²² Et realregister forutsetter at det er formuesgoder som lar seg identifisere på en slik måte at det kan oppføres i et register.

Dersom det skal være aktuelt med et rettsregister for kryptovaluta, må dette være et personregister. Selv om en *coin* er en underliggende ressurs for rettsposisjoner i kryptovaluta, lar ikke en coin seg skille ut på en måte som gjør at den kan føres inn i et register. En rettsposisjon i kryptovaluta innebærer en rett til en *andel* coins, ikke en rett til bestemte coins. Dermed vil det være upraktisk å ha et realregister for kryptovaluta.

Et personregister for kryptovaluta vil være mulig. Det kunne tenkes at det var en lovpålagt plikt til å registrere andeler av kryptovaluta i et personregister. For å få en automatikk i det, kunne kjøp av kryptovaluta som gjennomføres via en kryptobørs medført automatisk rettsregistrering. Dette ville gjort det enklere for en kreditor å undersøke om skyldneren eier kryptovaluta.

---

⁴¹⁷ Jf. tinglysingsloven § 4. Grunnboken har rettslig troverdighet, se blant annet tinglysingsloven § 14 første ledd: «Grunnbokshjemmel som eier har bare den grunnboken utpeker som eier».

Rettigheter i fast eiendom registreres ved at den som ønsker retten registrert begjærer dokumentet som angir retten tinglyst, jf. tinglysingsloven §§ 5 og 6. Se nærmere om fremgangsmåten ved tinglysing i lovens kapittel 2 og øvrig Falkanger og Falkanger (2022) s. 610-668.

⁴¹⁸ Se luftfartsloven § 3-1 og sjøloven § 11.

⁴¹⁹ Torvund (2022) s. 58.

⁴²⁰ Salvesen (2021) s. 191-192.

⁴²¹ Salvesen (2021) s. 191.

⁴²² Salvesen (2021) s. 192.

Selv om det er praktisk mulig å ha et rettsregister for kryptovaluta, kan det reises spørsmål om det er hensiktsmessig. *Falkanger og Falkanger* fremholder at et register for fast eiendom har vært «rimelig å lage» fordi det dreier seg om varige verdier, at det er betydelige økonomiske interesser knyttet til det, og at antallet rettsstiftelser er mange og varierte.⁴²³ Dette stiller seg ikke helt likt for kryptovaluta.

Verdien av kryptovaluta er fluktuerende og usikker, selv om den kan være betydelig. Rettsposisjoner i kryptovaluta avhendes hyppig, ofte i sammenheng med svingninger i markedet. Sammenlignet med fast eiendom kan ikke kryptovaluta sies å dreie seg om *varige verdier* i den grad at de bør oppføres i et rettsregister. Det er åpenbart store økonomiske interesser knyttet til kryptovaluta, men på en helt annen måte enn en investering i fast eiendom.

En begrunnelse for å ha et rettsregister kan være at det er ulike rettigheter som kan knyttes til formuesgodet. Det er klart at det ikke er aktuelt å stifte avtalepant i kryptovaluta. Leie- og bruksrettigheter er heller ikke aktuelt. Dermed er det kun eiendomsrett som kan knyttes til kryptovaluta. At det kun er én type rettigheter som kan registreres, kan også tale mot å etablere et rettsregister for kryptovaluta.

Et rettsregister for kryptovaluta kan sammenlignes med å skulle hatt et rettsregister for penger. Dette fremstår lite praktisk fordi penger omsettes og veksles hele tiden. Det er store kostnader forbundet med å drifte et rettsregister, og det er derfor lite hensiktsmessig for formuesgoder som omsettes raskt.⁴²⁴ Med mindre rettsregistrering av formuesgoder som penger og kryptovaluta er helautomatisk, vil et krav om registrering hemme omsetningslivet betydelig.⁴²⁵ Dersom det er et ønske om å bremse omsetningslivet for kryptovaluta, kan naturligvis en registreringsplikt være aktuell. For det tilfelle at kryptovaluta skal være et fungerende omsetningsmiddel, er imidlertid rettsregistrering ikke særlig hensiktsmessig.

En alternativ mulighet for registrering som rettsvernsakt for kryptovaluta, er å utnytte egenskapene i kryptovalutasystemet. Blokkjeden må sies å gi høy grad av faktisk troverdighet, ettersom den til enhver tid gir uttrykk for de siste transaksjonene som er

---

⁴²³ Falkanger og Falkanger (2022) s. 34.

⁴²⁴ Salvesen (2021) s. 191 med videre henvisning.

⁴²⁵ Se lignende Salvesen (2021) s. 191.

gjennomført.⁴²⁶ Dersom en erverver skal oppnå kreditorvern ved at transaksjonen registreres i blokkjeden, må imidlertid blokkjeden også tillegges *rettslig* troverdighet.

Informasjonen som faktisk fremgår av blokkjeden er tallverdier som gir uttrykk for tidligere transaksjoner, beløpet kryptovaluta som sendes, og den offentlige nøkkelen til mottakeren. Det kan ikke leses direkte at «A sendte 100 bitcoin til B». Dermed forutsetter det noe teknisk kunnskap å lese av en blokkjede, og leseren må ha informasjon som gjør at han kan identifisere hvem det er som har sendt og mottatt pengene. Dette kan svekke publisiteten ved registrering i blokkjeden.

Ettersom en skyldner og en erverver faktisk har handlet kryptovaluta dersom det oppstår en rettighetskollisjon, kan det legges til grunn at de kjenner noe til systemet. Siden det kan være ressurskrevende for en kreditor å undersøke blokkjeden, kunne det blitt oppstilt en regel om omvendt bevisbyrde; den som pretenderer å ha kreditorvern, må fremlegge dokumentasjon fra blokkjeden på dette.

Dersom registrering i blokkjeden ble oppstilt som rettsvernsakt for kryptovaluta, ville dette dannet klare løsninger for spørsmål om kreditorvern er etablert eller ikke. Transaksjonsdataen som fremgår av en blokkjede kan ikke redigeres eller manipuleres. Dermed kunne det legges til grunn at dersom en overføring av kryptovaluta ikke fremgår av blokkjeden, har ikke erververen vern mot avhenderens kreditorer, for han har da i praksis ikke ervervet kryptovalutaen.

I relasjon til kreditorbeslag har registrering i blokkjeden i dag kun bevisverdi. Dersom lovgiver er villig til å tillegge en blokkjede legitimitet, kan den imidlertid også gi rettsvirkninger.

5.3.3 Overlevering

Overlevering innebærer at erverver etablerer kreditorvern ved at avhenderen fratras besittelsen over formuesgodet.⁴²⁷ Kravet om overlevering har vært omfattende diskutert i teorien, særlig i relasjon til kreditorvern for erverv av løsøre.⁴²⁸ Jeg vil ikke gå inn i denne diskusjonen her, ettersom det er overlevering som mulig rettsvernsakt for kryptovaluta som er tema. Derfor

---

⁴²⁶ Se punkt 2.1.4.

⁴²⁷ Hauge (2016) s. 88; Salvesen (2021) s. 312.

⁴²⁸ Se blant annet Hauge (2016) s. 13; Salvesen (2021) s. 312; Marthinussen (2022) s. 113.

nøyer jeg meg med å redegjøre overordnet for hva overlevering går ut på, og vurderer i hvilken grad dette kan gjelde for kryptovaluta.

Når man taler om *besittelse* i relasjon til overlevering, er det som regel fysisk besittelse.⁴²⁹ Overlevering som rettsvernsakt drøftes dermed sjelden i relasjon til formuesgoder man ikke kan være i fysisk besittelse av. Det er naturligvis ikke mulig å gjennomføre en fysisk overlevering av et immaterielt eller abstrakt formuesgode. Dermed kan ikke overlevering tjene som rettsvernsakt for slike formuesgoder.⁴³⁰

Dersom det skal være aktuelt å tale om overlevering som rettsvernsakt for kryptovaluta, forutsetter dette at man legger noe annet enn *fysisk* besittelse i kravet om overlevering. Dette kan høres underlig ut, men det er ikke umulig å tale om en digital overlevering av noe. Derimot kan det i tråd med digitaliseringen være aktuelt å reise spørsmål om en digital overlevering kan tjene som rettsvernsakt for erverv av enkelte digitale formuesgoder. Dette må bygge på en analogi fra det tradisjonelle overleveringskravet.

Overføring av kryptovaluta skjer ved at kryptovaluta sendes fra en offentlig nøkkel til en annen. Når transaksjonen er godkjent av nettverket, vil eieren av mottaker-nøkkelen ha overtatt rådigheten over kryptovalutaen. Den aktuelle andelen kryptovaluta er unektelig knyttet til den offentlige nøkkelen, med mindre erververen gjør en videre overføring. Ved at den offentlige nøkkelen er lagret i erververens wallet, er dermed erververen i besittelse av kryptovalutaen. Overføring av kryptovaluta fra en nøkkel til en annen, kan dermed betraktes som en *overlevering*. Overlevering kunne dermed vært oppstilt som rettsvernsakt for å etablere kreditorvern for erverv av kryptovaluta.

Hvis en snur på det, vil det være rart om en erverver skal kunne oppnå kreditorvern *uten* å påvise at kryptovalutaen er overført til han. Dersom erververen ikke har overtatt rådigheten over kryptovalutaen, vil avhenderen fremdeles kunne disponere over denne og overføre beholdningen til noen andre. Overlevering bør derfor være en forutsetning for at kreditorvern kan oppnås. En forutsetning er likevel ikke ensbetydende med at overføring skal være

---

⁴²⁹ Se eksempelvis Hauge (2016) s. 88; Salvesen (2021) s. 312.

⁴³⁰ Se Salvesen (2021) s. 312.

tilstrekkelig for å oppnå kreditorvern.⁴³¹ Det kan fremmes argumenter som taler både for og mot en slik regel.

En overlevering av kryptovaluta gir informasjon om hvor stor andel kryptovaluta som overføres, hvilken kryptovaluta som overføres og tidspunkt for overføringen.⁴³² Motytelsen vil derimot ikke fremgå av transaksjonshistorikken i blokkjeden. Dersom handelen skjer via en kryptobørs, vil kjøps- eller salgssummen vises på kontoen. Dette gjelder imidlertid ikke dersom kryptovaluta bare overføres, og motytelsen er avtalt partene seg imellom. Likevel vil overlevering av kryptovaluta gi forholdsvis høy grad av notoritet.

Det vil være enkelt å konstatere hvorvidt overlevering av kryptovaluta er gjennomført, ettersom denne vil vises i blokkjeden og kan spores ved bruk av den offentlige nøkkelen.⁴³³ Den som pretenderer å ha oppnådd kreditorvern for sitt erverv, må være villig til å fremlegge informasjon om de offentlige nøklene, som beviser overføringen. Dette kan tale for at det vil være en enkel rettsvernsregel å praktisere.

For løssøre vil det alltid være en fare for at skyldneren simulerer en overlevering for å unndra midler fra beslaget. Denne faren gjør seg ikke gjeldende for kryptovaluta, da en overføring av kryptovaluta ikke kan simuleres. Transaksjonsdataen i blokkjeden kan ikke manipuleres og transaksjonen kan ikke reverseres. Naturligvis kan kryptovalutaen overføres tilbake til skyldneren, men dette skiller seg ikke fra andre formuesgoder.

Som drøftet under forrige punkt kan registrering av kryptovaluta sies å skje når transaksjonen loggføres i blokkjeden. Dersom dette skal legges til grunn som en registrering, skjer i praksis registrering og overlevering i ett for kryptovaluta. Systemet kombinerer i seg selv to av de anerkjente rettsvernsaktene i norsk rett. Særlig registrering er ansett å gi en disposisjon høy grad av notoritet. Når erververen samtidig som transaksjonen blir registrert, overtar rådgigheten over formuesgodet, kan dette tale for at overlevering bør gi kreditorvern for erverv av kryptovaluta. Overlevering vil i dette tilfellet gi høyere grad av notoritet enn eksempelvis overlevering av løssøre.

---

⁴³¹ Om skillet mellom hva som er *tilstrekkelig* og *nødvendig* for å oppnå kreditorvern for erverv av løssøre, se Salvesen (2021) s. 317.

⁴³² Se punkt 2.1.4.

⁴³³ Se om overføring av kryptovaluta under punkt 2.1.4 og 2.2.2.

En ulempe med å oppstille overlevering som rettsvernsakt, er at det ikke vil ha noen varslingsfunksjon overfor kreditorene eller andre berørte tredjeparter. Den er synlig for omverdenen i form av at transaksjonen er skrevet ned i blokkjeden, men som jeg har vært inne på tidligere, medfører ikke det nødvendigvis høy grad av publisitet. Det krever teknisk kompetanse å lese transaksjonshistorikken i en blokkjede. Samtidig er ikke publisitet et avgjørende hensyn i relasjon til kreditorvern.⁴³⁴ Dersom overlevering totalt sett fremstår som en hensiktsmessig rettsvernsakt, bør den være aktuell.

5.3.4 Notifikasjon

Notifikasjon går ut på at erververen eller avhenderen gir melding om overdragelsen til noen andre enn avhenderen, og som følge av det oppnår vern for sitt erverv.⁴³⁵ Erverv av enkle pengekrav og aksjer oppnår kreditorvern ved notifikasjon.⁴³⁶ For enkle pengekrav skal melding om overdragelsen gis til skyldneren.⁴³⁷ Ved overdragelse av aksjer skal meldingen meddeles selskapet.⁴³⁸

Til forskjell fra rettsregistrering og overlevering, der rettsvernsakten får en dokumentert virkning, gir ikke notifikasjon en virkning som nødvendigvis er synbar.⁴³⁹ Som Lilleholt skriver er notoriteten ved notifikasjon «ikkje meir påliteleg enn tredjepersonen er».⁴⁴⁰ Notifikasjon kunne derfor i utgangspunktet gjort det enkelt for skyldneren å hevde at et formuesgode er overdratt, ved å gi melding om dette til en tredjepart som er lojal mot skyldneren. Dette gjør det nødvendig med regler som sier noe om *hvem* meldingen skal gis til, slik det følger av gjeldsbrevloven og aksjeloven.

Det er kun tredjeparten som mottar melding om overdragelsen, som bidrar til en viss grad av notoritet og publisitet ved notifikasjon.⁴⁴¹ Tredjeparten fungerer som et vitne for at disposisjonen har funnet sted, slik at formuesgodet ikke «tilhører» skyldneren lengre.⁴⁴²

---

⁴³⁴ Se om publisitet under punkt 1.2.

⁴³⁵ Lilleholt (2018) s. 169; Salvesen (2021) s. 409.

⁴³⁶ Se lov 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev § 29 første ledd og aksjeloven § 4-13 tredje ledd.

⁴³⁷ Jf. gjeldsbrevloven § 29 første ledd.

⁴³⁸ Jf. aksjeloven § 4-13 tredje ledd.

⁴³⁹ Se Lilleholt (2018) s. 169; Salvesen (2021) s. 409-410.

⁴⁴⁰ Lilleholt (2018) s. 169.

⁴⁴¹ Lilleholt (2018) s. 169.

⁴⁴² Jf. dekningsloven § 2-2.

Notoriteten vil være bedre dersom tredjeparten mottar *skriftlig* melding om overdragelsen. Verken gjeldsbrevloven eller aksjeloven stiller imidlertid krav om skriftlighet. Notifikasjon gir dermed på langt nær like mye notoritet og publisitet som rettsregistrering.

Det er i utgangspunktet uproblematisk å oppstille en regel om notifikasjon som rettsvernsakt for disposisjoner i kryptovaluta. Notifikasjon lar seg enkelt gjennomføre, og kan være en egnet rettsvernsakt for disposisjoner der verken rettsregistrering eller overlevering er mulig eller hensiktsmessig.

Dersom notifikasjon skal gjelde som rettsvernsakt for kryptovaluta, er det nødvendig å angi hvem som skal motta melding om overdragelsen. Det er i utgangspunktet bare to parter som er involvert i en avtale om overføring av kryptovaluta, hvilket medfører at melding må gis til en uavhengig tredjepart. Dette kunne eksempelvis vært en kryptobørs eller skatteetaten, forutsatt at de hadde et system for å motta og registrere slike meldinger. En annen mulighet kunne vært å ha en egen plattform for notifikasjon om overdragelser av kryptovaluta. I likhet med et rettsregister krever dette også forvaltning, og det vil være spørsmål om hvem som skal ha ansvaret for plattformen.

En alternativ variant for notifikasjon kunne være å tillegge kryptovalutasystemet slik legitimitet at notifikasjon ble ansett å være gitt når en transaksjon er kringkastet til nettverket. Ettersom det bare er de offentlige nøklene som vises i transaksjonene, forutsetter en slik rettsvernsakt at det er kjent hvem som er eier av de offentlige nøklene i en transaksjon. Erververen måtte i så fall fremlagt denne dokumentasjonen ved spørsmål om det er etablert kreditorvern.

Dersom erververen må oppgi de offentlige nøklene for å dokumentere at kreditorvern er etablert, kunne dette også gitt et nyttig bidrag til å undersøke skyldnerens kryptovalutabeholdning.⁴⁴³ Ved å utnytte egenskapene ved kryptovalutasystemet, kunne man derfor ivarett både hensynet til å motvirke kreditorsvik, og en ervervs mulighet til å etablere kreditorvern.

---

⁴⁴³ Se drøftelse under punkt 4.3.2.

5.4 Er det hensiktsmessig med rettsvernsregler for erverv av kryptovaluta?

I kapittel 4 påpekte jeg flere utfordringer ved en kreditors mulighet til å ta beslag i kryptovaluta. Når et kreditorbeslag i seg selv er komplisert å gjennomføre, kan det reises spørsmål om det i det hele tatt er nærliggende med en rettighetskollisjon i forbindelse med et beslag. Dermed kan det sås tvil om rettsvernsregler vil ha noen funksjon for erverv av kryptovaluta.

Likevel vil det undergrave sentrale hensyn i beslagsretten dersom det legges til grunn at kreditorbeslag er så vanskelig å gjennomføre at det ikke er vits å tilpasse reglene. Når kryptovaluta er et «formuesgode» kan det i realiteten være gjenstand for beslag fra kreditorene. Da er det nødvendig med tilpasninger i rettsvernsreglene for å løse eventuelle rettighetskollisjoner i forbindelse med et beslag.

I punktene ovenfor har jeg drøftet om en eller flere av de tre lovfestede rettsvernsaktene kan passe på kryptovaluta. Jeg anser rettsregistrering for å være den rettsvernsakten som er minst aktuell for kryptovaluta, med mindre blokkjeden tillegges rettslig troverdighet. Det kan nok knyttes betenkeligheter til å tillegge en blokkjede rettslig troverdighet, ettersom myndighetene ikke kan utøve noen form for kontroll med den.⁴⁴⁴ Dersom det skulle være aktuelt, bør det gjøres en grundig risiko- og konsekvensutredning i forkant.

Notifikasjon kan være en mulig rettsvernsakt for kryptovaluta, så lenge det gis klare regler om hvor og til hvem melding om overdragelsen skal gis. Et argument *mot* å oppstille notifikasjon som rettsvernsakt, er at dette kan være unødig tungvint for omsetningslivet. En alternativ variant kunne derfor vært å anse kringkasting av transaksjonen til nettverket som en melding som etablerer kreditorvern. Dette vil likevel være sammenfallende med registrering i blokkjeden, og forutsetter dermed at den tillegges rettslig troverdighet.

Den gjenstående rettsvernsakten som er vurdert, er overlevering. Dersom innholdet i *overlevering* utvides til å også kunne omfatte digitale handlinger, kan dette være en praktiserbar rettsvernsakt for kryptovaluta. Når det vises i blokkjeden at kryptovaluta er overført fra en offentlig nøkkel til en annen, kan transaksjonen legges til grunn. Det er ikke mulig å simulere en overlevering av kryptovaluta. Ved å utnytte egenskaper ved

---

⁴⁴⁴ Saml. andre register, eksempelvis grunnboken og luftfartøyregisteret, som forvaltes av henholdsvis Statens kartverk og Luftfartstilsynet.

kryptovalutasystemet kan det oppstilles en rettsvernsakt som er tilpasset formuesgodet og dermed enkel å praktisere.

Det kan kanskje knyttes betenkeligheter til at kreditorvern skal oppnås idet erverver mottar kryptovalutaen. Erververen behøver da ikke å forta seg noe for å oppnå kreditorvern. Samtidig bør en være forsiktig med å legge til grunn at en skyldner har intensjon om å begå kreditorsvik. Dersom det er forhold som tyder på at overføringen ikke gir uttrykk for en reell avtale, kan reglene om proforma og omstøtelse dessuten skjære gjennom.⁴⁴⁵

Dersom kryptovalutasystemet skal benyttes som verktøy for å etablere kreditorvern, enten det er i form av rettsregistrering, overlevering eller notifikasjon, kan det være tjenlig med regler som sier noe om hvem som må fremlegge dokumentasjon på at kreditorvern er etablert. En blokkjede er i praksis like offentlig tilgjengelig som grunnboken, men for å spore transaksjonene trengs opplysninger om de offentlige nøklene. Det mest nærliggende er å legge bevisbyrden på erververen, ettersom han vil ha en viss kjennskap til systemet.

Ved tolkningen av kreditorenes beslagsrett i dekningsloven § 2-2, kan det ha betydning om rettsanvenderen legger til grunn et substansielt eller funksjonelt eiendomsrettsbegrep. Temaet har vært gjenstand for diskusjon i teorien.⁴⁴⁶ En substansiell forståelse av eiendomsretten innebærer at det kan påvises et skjæringstidspunkt der eiendomsretten har gått over fra avhender til erverver, med alle de rettigheter og plikter som medfølger.⁴⁴⁷ En funksjonell tilnærming innebærer at eiendomsretten anses som en sum av beføyelser som gradvis overføres fra avhender til erverver.⁴⁴⁸

Salvesen fremholder at dersom en substansiell tilnærming legges til grunn, kan kreditorvern for erverv av kryptovaluta være en aksessorisk følge av at eiendomsretten er overført.⁴⁴⁹ I norsk rett er det imidlertid en funksjonell tilnærming som legges til grunn, hvilket innebærer at eiendomsrettens overgang ikke er tilstrekkelig for å etablere kreditorvern.⁴⁵⁰ Når det ikke

---

⁴⁴⁵ Salvesen (2021) s. 139-151.

⁴⁴⁶ Salvesen (2021) s. 85.

⁴⁴⁷ Hauge (2016) s. 56-57; Salvesen (2021) s. 86 med videre henvisning; Falkanger og Falkanger (2022) s. 79-80.

⁴⁴⁸ Hauge (2016) s. 56-57; Salvesen (2021) s. 93-94; Falkanger og Falkanger (2022) s. 77-78.

⁴⁴⁹ Se Salvesen (2021) s. 114.

⁴⁵⁰ Dette ble sist uttalt i HR-2021-2248-A avsnitt 50. Se også Hauge (2016) s. 58; Salvesen (2021) s. 78, 93.

finnes en lovfestet rettsvernsregel, kan det likevel reises spørsmål om det er hensiktsmessig med en substansiell tilnærming.⁴⁵¹

Som drøftet tidligere, må kryptovaluta anses å «tilhøre» skyldneren når han har den private nøkkelen til en kryptovalutabeholdning.⁴⁵² Dersom beholdningen er overført til en annen person, «tilhører» ikke kryptovalutaen skyldneren, og beholdningen er i utgangspunktet utenfor kreditorenes beslagsadgang.⁴⁵³ Dersom overlevering skulle blitt oppstilt som rettsvernsakt, er det i praksis også dette som blir tilfellet; kryptovalutaen «tilhører» ikke skyldneren lengre når beholdningen er overført, og erververen har samtidig etablert kreditorvern.

I mangel på en lovfestet rettsvernsakt for kryptovaluta, må utgangspunktet være at kreditorene ikke kan ta beslag i kryptovaluta som er overført fra skyldneren til en erverver. Dette kan også være en tilstrekkelig løsning på lang sikt. Dersom en kreditor hevder at overdragelsen ikke er reell, vil reglene om proforma og omstøtelse kunne skjære gjennom. Dette kan i utgangspunktet ikke anses problematisk. En selvstendig rettsvernsakt trenger ikke å være den mest hensiktsmessige løsningen.

Spørsmålet om kreditorvern for disposisjoner i kryptovaluta vil naturligvis bare aktualiseres dersom det er kjent for kreditorene at skyldneren eier eller har eid kryptovaluta. Dersom en kreditor ikke klarer å fremlegge en viss dokumentasjon for skyldnerens beholdning, vil det heller ikke være et spørsmål om hvorvidt en erverver har oppnådd kreditorvern.

Rettsvernsregler for kryptovaluta vil dermed bare bidra til å forhindre kreditorsvik i den grad det er aktuelt å oppstille et spørsmål om kreditorvern er etablert.

---

⁴⁵¹ Se Salvesen (2021) s. 120-121.

⁴⁵² Se punkt 4.3.3.

⁴⁵³ Med mindre reglene om proforma og omstøtelse aktualiseres, jf. NOU 1972:20 s. 255.

6 Rettslig regulering av kryptovaluta

6.1 Innledning

Drøftelsene i kapittel 4 og 5 gjør det åpenbart at beslagsretten ikke er skreddersydd for kryptovaluta. Det er ikke *umulig* å anvende reglene på kryptovaluta, men det vil være enklere dersom lovgiver gjør tilpasninger. Samtidig er det egenskaper ved kryptovaluta som gjør det utfordrende å regulere, eller som forutsetter at lovgiver må tenke i nye rettslige baner.

Jeg vil i dette kapitlet fremsette noen refleksjoner om rettslig regulering av kryptovaluta. For det første spør jeg om det i det store og det hele er noe poeng å forsøke å regulere konseptet. Deretter drøfter jeg om en mulighet kan være å lage en «kryptoaktivahandellov», lik verdipapirhandeloven. Avslutningsvis påpeker jeg en problemstilling som vil gjøre seg gjeldende i internasjonale tingsrettslige tvister om kryptovaluta, nemlig om lovvalg.

6.2 Er det noe poeng å forsøke å regulere et desentralisert konsept?

Jeg har gjennomgående i avhandlingen påpekt at desentralisering gjør det utfordrende for nasjonale myndigheter å utøve kontroll over kryptovaluta. Poenget med et desentralisert system er at det skal være frigjort fra kontrollen av en sentral aktør. Det kan dermed fremstå som et paradoks å forsøke å regulere det fra sentralt hold. For samfunnet og lovgiver reiser dette nye spørsmål: skal systemet få leve fritt under desentralisert kontroll, eller skal nasjonale myndigheter søke å etablere en viss sentralisert kontroll over systemet?

Til tross for at kryptovaluta har blitt møtt med stor skepsis fra deler av samfunnet, har det etablert seg som et populært aktivum å investere i. Det utvises nok en viss tilbakeholdenhet med å gi legitimitet til et konsept som det er vanskelig for myndighetene å kontrollere. Regler som legger til rette for et fungerende og trygt kryptomarked, vil gi legitimitet til konseptet.

Sett i lys av hvor stort kryptomarkedet har blitt, fremstår det naivt å hevde at avstand fra konseptet og streng regulering vil sette en stopper for nordmenns kryptohandel. Derimot kan dette medføre at utviklingen og handelen søker seg til mer liberale jurisdiksjoner eller forsøker å omgå reguleringen. Da vil ikke en streng regulering oppnå sitt formål. En mulig regulering av kryptovaluta bør ikke stå i veien for videre innovasjon og utvikling, men være balansert mellom kontroll og rom for videreutvikling.

Samtidig som lovgivning gir legitimitet til kryptovaluta som konsept, tar det også vekk en del av den desentraliserte karakteren. Dette kan true en av de grunnleggende egenskapene ved konseptet. Innenfor formueretten bidrar likevel rettslig regulering til et fungerende omsetningsliv, blant annet ved å tilrettelegge for sikker handel.⁴⁵⁴ Samfunnet er i stor grad bygd opp rundt lover og regler, og vi mennesker er vant til å innrette oss etter det. En viss form for kontroll over kryptovaluta behøver derfor ikke å være «negativt» for den videre utviklingen av konseptet.

Ofte er det kunnskap om hvilke tvister som typisk oppstår som er med på å utforme gode regler.⁴⁵⁵ Dette er en utfordring i relasjon til kryptovaluta, da samfunnet foreløpig har lite erfaring med og kunnskap om hvilke formuerettslige tvister som typisk oppstår for dette formuesgodet. Ved å se formuesgodet i lys av eksisterende regler er det likevel mulig å se for seg hvilke typer tvister som kan oppstå. Det har denne avhandlingen søkt å belyse.

EU viser ved forordningen MiCA at det er mulig å utforme et regelverk for kryptomarkedet. Formålet med forordningen er å skape rettssikkerhet, fremme innovasjon, sikre forbruker- og investorbekyttelse, og sikre finansiell stabilitet.⁴⁵⁶ MiCA danner et utgangspunkt for regulering av kryptovaluta, som kan tjene til inspirasjon for videre utforming av nasjonale regler. Ettersom kryptovaluta er et internasjonalt konsept, er det hensiktsmessig med et

---

⁴⁵⁴ Se Torvund (2022) s. 47.

⁴⁵⁵ Torvund (2022) s. 47.

⁴⁵⁶ Se om *reasons and objectives of the proposal* for MiCA: «This proposal, which covers crypto-assets falling outside existing EU financial services legislation, as well as e-money tokens, has four general and related objectives. The first objective is one of legal certainty. For crypto-asset markets to develop within the EU, there is a need for a sound legal framework, clearly defining the regulatory treatment of all crypto-assets that are not covered by existing financial services legislation. The second objective is to support innovation. To promote the development of crypto-assets and the wider use of DLT, it is necessary to put in place a safe and proportionate framework to support innovation and fair competition. The third objective is to instil appropriate levels of consumer and investor protection and market integrity given that crypto-assets not covered by existing financial services legislation present many of the same risks as more familiar financial instruments. The fourth objective is to ensure financial stability. Crypto-assets are continuously evolving. While some have a quite limited scope and use, others, such as the emerging category of 'stablecoins', have the potential to become widely accepted and potentially systemic. This proposal includes safeguards to address potential risks to financial stability and orderly monetary policy that could arise from 'stablecoins'.»

regelverk som omfatter Europa som helhet.⁴⁵⁷ Industrien kan da operere innenfor like rammer i hele EØS. Dette kan bidra til enklere samhandling og økt forutberegnelighet for både profesjonelle aktører og forbrukere.

MiCA retter seg mot personer som er involvert i utstedelse av kryptoaktiva, eller som yter tjenester knyttet til kryptoaktiva innenfor EU.⁴⁵⁸ Dette innebærer en avgrensning mot kryptoaktiva som utstedes på en fullstendig desentralisert måte. Følgelig vil kryptohandel via DeFi fremdeles være et uregulert område. Uten å foregripe EUs arbeid, kan dette tyde på at det desentraliserte kryptomarkedet er vanskeligere å regulere.

Regulering er utfordrende når det ikke er mulig å identifisere en sentral aktør som er ansvarlig for utstedelse av kryptovaluta. Det finnes ikke et naturlig pliktsubjekt å rette reguleringen mot. Det er likevel viktig å sikre forutsigbarhet og forbruker- og investorbeskyttelse. Selv om et konsept er desentralisert, er det derfor et *poeng* å regulere konseptet. Det gjelder kanskje å finne en balanse mellom regulering og fleksibilitet, som bidrar til et trygt kryptomarked.

6.3 Er det mulig å innføre en «kryptoaktivahandellov»?

Tidligere har jeg påpekt at kryptovaluta har egenskaper til felles med finansielle instrumenter.⁴⁵⁹ Kryptovaluta er likevel ikke å anse som et finansielt instrument etter norsk rett, og er derfor ikke underlagt lovgivning som gjelder for finansielle instrumenter. MiCA trekker også en grense mellom kryptovaluta og finansielle instrumenter som er underlagt eksisterende finansregulatoriske lovgivning.⁴⁶⁰

For finansielle instrumenter er verdipapirhandelloven sentral. Loven skal legge til rette for sikker, ordnet og effektiv handel samt sikre investorbeskyttelse.⁴⁶¹ Ettersom omsetning av kryptovaluta skjer på lignende måte som finansielle instrumenter, er dette hensyn som også gjør seg gjeldende for handel av kryptovaluta. I forlengelsen av kryptovaluta kommer andre kryptoaktiva.⁴⁶² Derfor kan det spørres om det er mulig å innføre en «kryptoaktivahandellov».

---

⁴⁵⁷ Unntatt land som ikke er med i EØS-samarbeidet.

⁴⁵⁸ Jf. artikkel 2 nr. 1.

⁴⁵⁹ Se særlig punkt 3.3.4.

⁴⁶⁰ Se MiCA artikkel 2 nr. 2.

⁴⁶¹ Jf. verdipapirhandelloven § 1-1.

⁴⁶² Se MiCA art. 3 første ledd nr. 3: «asset-referenced token», nr. 4: «eletronic money token» og nr. 5: «utility token».

Behovet for å regulere omsetningen av finansielle instrumenter er i stor grad at det gjelder komplekse produkter som er forbundet med risiko.⁴⁶³ Det er mange småinvestorer i markedet, som ikke nødvendigvis har mye kompetanse om produktene. Dette kan raskt føre til tvister om blant annet investeringsrådgivning, informasjonsplikt og ansvarsfordeling mellom foretakene og kundene.⁴⁶⁴ Tvister kan i betydelig grad unngås med en lovgivning som legger til rette for en trygg og forutsigbar handel.

I kryptomarkedet er det også mange småinvestorer, med varierende kunnskap om markedet og de ulike kryptoaktivaene. Investorene er i det vesentlige overlatt til seg selv når det gjelder innhenting av opplysninger om de ulike kryptoaktivaene og hvordan selve handelen foregår. Et unntak er de sentraliserte kryptobørsene, som på vegne av kundene tar seg av en del av sikkerheten knyttet til handel.

Investorer bør være bevisst den høye risikoen kryptomarkedet er forbundet med. Dette gjør likevel ikke behovet for bruker- og investorvern mindre. Manglende regulering kan bidra til å *forhøye* risikoen ved å handle med kryptoaktiva. Det finnes eksempelvis ingen regler som sikrer at avtalt oppgjør skjer, som beskytter en investor som utsettes for svindel eller uaktsom investeringsrådgivning, eller som fordeler ansvaret ved hackerangrep.⁴⁶⁵

Et nylig eksempel er avgjørelsen LG-2022-4474 fra Gulating lagmannsrett. Saken gjaldt et gruppesøksmål med krav om tilbakebetaling og erstatning mot den norske kryptovalutabørsen *Bitcoin Norge AS*. Kryptobørsen hadde solgt kundenes beholdning av kryptovaluta etter at plattformen de benyttet ble utsatt for flere hackerangrep. Spørsmålet var om kryptobørsen burde ha handlet på annen måte enn å selge kundenes beholdninger. I sin vurdering påpeker lagmannsretten hvilken risiko kryptovalutahandel er forbundet med:

«Bakteppet for vurderingen er at investering og handel med kryptovaluta er forbundet med betydelig risiko. Markedet er ikke regulert verken av myndigheter eller sentralbanker, og er preget av store verdisvingninger. I tillegg er det risiko for

---

⁴⁶³ Se NOU 1996: 2 Verdipapirhandel s. 38. Forarbeidet er til verdipapirhandelloven av 1997, men det er uttalt i Ot.prp.nr.34 (2006-2007) på s. 417 at formålet som er nedfelt i dagens lov er videreført fra 1997-loven.

⁴⁶⁴ Se eksempelvis Rt. 2000 s. 679; LG-2007-186965 (Gulating); TOSLO-2019-51465 (Oslo); TSTAV-2014-52-307 (Stavanger).

⁴⁶⁵ Se Bechmann m.fl. (2002) s. 26.

tekniske feil og hacking som kan føre til tap av kryptovaluta, tap av tilgang til systemer og tap av kontrolldata. Basert på bevisførselen legger lagmannsretten til grunn at ulike former for hacking overfor kryptovalutabørser er svært vanlig.»⁴⁶⁶

Tilliten til kryptomarkedet bygger utelukkende på det desentraliserte systemet, herunder teknologien det bygger på.⁴⁶⁷ En av bærebjelkene i konseptet er at brukerne skal kunne sette sin lit til teknologien, som skal sikre at transaksjoner ikke manipuleres eller forfalskes. For investorer er dette likevel av liten betydning dersom uhellet er ute, eksempelvis ved hackerangrep. Det finnes da ingen sentral aktør som kan holdes ansvarlig, og heller ikke et regelverk som fastslår at investoren selv må bære risikoen.

Selv i en tvist der handelen er gjennomført via en kryptobørs, som i saken fra lagmannsretten, er ikke ansvarsfordelingen åpenbar. Kundene mente at kryptobørsen burde handlet på annen måte enn å selge beholdningene. Dette reiste spørsmål om hvilken risiko kundene har akseptert ved investeringer i kryptovaluta, og dermed hvilket handlingsrom kryptobørsen hadde når de ble utsatt for hackerangrep. Det finnes ikke klare rettsgrunnlag å løse slike spørsmål etter. Dette skaper rettslig uklarhet og uforutsigbarhet.

Utfordringen med å innføre en kryptovalutahandellov er at det mangler en sentral aktør å rette reguleringen mot, i de tilfeller handelen skjer via DeFi. Likevel er det tydelig at rettsspørsmålene heller ikke har en åpenbar løsning når det faktisk *er* en sentral aktør involvert. En regulering av kryptomarkedet kan dermed i første omgang rettes mot kryptobørser som opererer i Norge.

Verdipapirhandelloven er i stor grad basert på implementering av direktiver og forordninger fra EU.⁴⁶⁸ MiCA er den første forordningen som adresserer kryptoaktiva, og det er nærliggende at det er flere på vei. Dette vil nok danne et grunnlag for videre nasjonal regulering av kryptomarkedet, der det potensielt kan være plass til en lov om handel av kryptoaktiva.

---

⁴⁶⁶ LG-2022-4474 (Gulating).

⁴⁶⁷ Se punkt 2.1.4 og 2.2.3.

⁴⁶⁸ Se Ot.prp.nr.34 (2006-2007) *Om lov om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) og lov om regulerte markeder* (børsloven) s. 17 flg.; Bechmann m.fl. (2002) s. 13.

6.4 Lovvalg i internasjonale tingsrettslige tvister med kryptovaluta som formuesgode

Ettersom kryptovaluta er et aktivum som utstedes på tvers av landegrenser, er det nærliggende med internasjonale tvister om formuesgodet. Den internasjonale privatretten gir regler om hvordan spørsmål om verneting og lovvalg skal løses i internasjonale formuerettslige tvister. Det er sikker ulovfestet rett at for tingsrettslige tvister er hovedregelen at tvisten skal løses etter det lands rett der formuesgodet befinner seg, regelen om *lex rei sitae*.⁴⁶⁹

Regelen om *lex rei sitae* er – etter omstendighetene – enkel å praktisere når det gjelder fysiske formuesgoder som fast eiendom og løsøre. For formuesgoder uten fysisk tilknytning er det imidlertid vanskelig å påvise at formuesgodet *befinner* seg et sted. Dette gjør seg gjeldende for kryptovaluta.

I HR-2018-1265-A, kjent som *Deutsche Bank-kjennelsen*, behandlet Høyesterett spørsmålet om lovvalg i internasjonale tvister om registrerte verdipapir, i dette tilfellet aksjer. Saken gjaldt et krav Deutsche Bank hadde mot et selskap som var registrert på Turks- og Caicosøyene. Spørsmålet var om selskapets overføring av en aksjepost måtte anses som proforma, og at banken dermed kunne ta utlegg i aksjeposten. Aksjene var registrert i den norske verdipapirsentralen.

Fordi selskapet var registrert på Turks- og Caicosøyene mens Deutsche Bank holdt til i Norge, var det spørsmål om hvilket lands rett som skulle legges til grunn. Høyesterett uttalte at spørsmål om proforma må anses som tingsrettslige, og at *lex rei sitae*-regelen derfor kom til anvendelse. De konkluderte på det grunnlaget med at aksjene måtte sies å befinne seg i Norge, fordi de var registrert i den norske verdipapirsentralen.⁴⁷⁰

Selv om aksjer ikke har fysisk tilknytning, lot spørsmålet om lovvalg seg løse fordi aksjene kan sies å befinne seg i det landet de er registrert. Dette stiller seg annerledes for formuesgoder som ikke har en slik tilknytning til et land, for eksempel ikke-registrerbare

---

⁴⁶⁹ Dette gjelder i norsk og nordisk internasjonal privatrett. Se av høyesterettspraksis Rt. 1961 s. 957; HR-2017-1297-A; HR-2018-1265-A. Se av juridisk litteratur blant annet Lilleholt (2018) s. 61; Kjetil Øvregaard Østebø, «Lovvalg ved spørsmål om godtroerverv av ulovlig fravendte kulturgjenstander» *Lov og Rett*, 57 (2018) nr. 5, s. 302-319, på s. 304; Giuditta Cordero-Moss, *Internasjonal privatrett, På formuerettens område*, 2. utgave. utg. Universitetsforlaget 2021, s. 567-569.

⁴⁷⁰ Se HR-2018-1265-A avsnitt 70. Se også Cordero-Moss (2021) s. 570.

fordringer og kryptovaluta. Høyesterett uttalte i HR-2017-1297-A, *Bergen Bunkers*, at enkle fordringer mangler «umiddelbar geografisk tilknytning».⁴⁷¹ Det samme er faktum for kryptovaluta. Når det er tilfelle er det vanskelig å anvende *rex lei sitae*-regelen.⁴⁷²

Etter norsk internasjonal privatrett er det tradisjonelle utgangspunktet at dersom en sak har tilknytning til flere land, og lovvalgsspørsmålet ikke kan løses på bakgrunn av lov, sedvane eller andre fastere regler, skal det lands rett som har nærmest tilknytning til saken, benyttes.⁴⁷³ Dette omtales ofte som *Irma Mignon-formelen*.⁴⁷⁴ Spørsmålet er om *Irma Mignon-formelen* kan anvendes for å løse lovvalgsspørsmål knyttet til kryptovaluta.

Utfordringen med kryptovaluta er at det ikke kan påvises en nærmere tilknytning til ett land enn et annet. Kryptovalutaen i seg selv vil aldri ha tilknytning til et land, ettersom den utstedes i et desentralisert system og kun registreres i blokkjeden. Alternativene for tilknytning må derfor være avhenders og erververs land.

Dersom handelen skjer via en sentralisert kryptobørs, kan handelen sies å ha tilknytning til det landet der børsen opererer. Dette vil nok ofte være sammenfallende med enten avhenders eller erververs hjemland. Forutsigbare regler kan tilsi at det ikke bør skilles mellom handel via kryptobørs og handel via DeFi, men heller oppstilles en generell regel for hvilket land kryptovaluta skal sies å ha tilknytning til dersom det oppstår tvist.⁴⁷⁵

---

⁴⁷¹ Jf. HR-2017-1297-A avsnitt 87.

⁴⁷² Se Cordero-Moss (2021) s. 572.

⁴⁷³ Dette følger av en lang rekke høyesterettspraksis, eksempelvis HR-2021-955-A avsnitt 21 til 23; HR-2019-1929-A avsnitt 24 til 26; HR-2016-1251-A avsnitt 27; Rt. 2009 s. 1537 avsnitt 32 og 34; Rt. 2011 s. 531 avsnitt 29 og 46.

⁴⁷⁴ Navnet kommer av Rt-1923-II58, der regelen første gang ble oppstilt av Høyesterett. Saken gjaldt to norske skip ved navn *Irma* og *Mignon* som hadde kollidert på en britisk elv. Derav navnet *Irma Mignon-formelen*.

⁴⁷⁵ Hensynet til forutberegnelighet fremheves i HR-2017-1297-A avsnitt 85. Se om avgjørelsen i Cordero-Moss (2021) s. 573: "Av hensyn til forutsigbarhet argumenterer Høyesterett for at det bør formuleres en fast tilknytningsfaktor som gjelder for typetilfeller. Denne tilnærmingen fortjener støtte. En fast tilknytningsfaktor har utgangspunkt i det som antas å være den nærmeste tilknytningen for typetilfellet. Derved er prinsippet om den nærmeste tilknytningen, som den kjente *Irma Mignon-formelen* bygger på, ivaretatt - dog på en objektiv og forutsigbar måte fremfor på grunnlag av en konkret helhetsvurdering uten overføringsverdi, slik den individualiserende metode forutsatte."

I *Bergen Bunkers* var det tvist om gyldigheten av panterett i eksisterende og fremtidige kundefordringer. Sikkerhetsavtalen inneholdt en lovvalgsklausul om at engelsk rett skulle anvendes. Høyesterett måtte ta stilling til om engelsk rett også måtte anvendes på spørsmål om pantets gyldighet og virkninger. Konklusjonen ble at pantsetters hjemland må anses å ha nærmest tilknytning til saken, hvilket innebar at saken måtte løses etter norsk rett.⁴⁷⁶

Som drøftet tidligere finnes det ikke hjemmel for å stifte avtalepant i kryptovaluta.⁴⁷⁷ Resonnementet fra *Bergen Bunkers* kan dermed ikke overføres direkte. Forutsatt at det var adgang til å stifte panterett i kryptovaluta, må pantsetter være den som er innehaver av den private nøkkelen til kryptovalutabeholdningen. Det er kun han som kan råde rettslig over beholdningen, og dermed ha adgang til å pantsette den. I så fall ville det vært hjemlandet til innehaveren av den private nøkkelen, som må anses å ha nærmest tilknytning til saken. Dette vil være den samme som kryptovalutaen «tilhører», og dermed den som anses som reell eier av beholdningen.⁴⁷⁸

Resonnementet lar seg overføre til andre tingsrettslige tvister om kryptovaluta, fordi pantsetter og eier av kryptovalutabeholdningen da alltid vil være sammenfallende. Irma Mignon-formelen kunne dermed tilsi at hjemlandet til den som sitter med den private nøkkelen til kryptovalutabeholdningen, er den som anses å ha nærmest tilknytning til saken. Følgelig er det hans hjemlands rett som må legges til grunn.

Etter lov om finansiell sikkerhetsstillelse skal tvister om finansiell sikkerhet i registrerte finansielle instrumenter, løses etter «retten i staten hvor den relevante kontoen føres».⁴⁷⁹ Det kan reises spørsmål om en lignende regel kan oppstilles for kryptovaluta. I så fall må det være mulig å påvise en konto som har tilknytning til en stat.

En konto hos en sentralisert kryptobørs vil ha tilknytning til landet der børsen opererer fra. En wallet i DeFi er derimot ikke nærmere tilknyttet et land enn hjemlandet til eieren av walleten. I så fall vil det potensielt bli ulike løsninger basert på om handelen skjer via en kryptobørs eller via DeFi. Som nevnt ovenfor kan det være mer forutsigbart at det oppstilles en generell

---

⁴⁷⁶ Jf. HR-2017-1297-A avsnitt 93.

⁴⁷⁷ Se punkt 3.3.5.

⁴⁷⁸ Jf. punkt 4.3.3.

⁴⁷⁹ Jf. lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse § 9 første punktum.

regel for tingsrettslige tvister om kryptovaluta, som ikke skiller mellom sentralisert og desentralisert handel.

For mest forutsigbare løsninger, vil det være hensiktsmessig å oppstille en fast tilknytningsfaktor som avgjør spørsmålet om lovvalg i internasjonale tingsrettslige tvister om kryptovaluta.⁴⁸⁰ En regel om at det er den som sitter med den private nøkkelen tilknyttet kryptovalutabeholdningen, vil kunne gjelde både for konkurs, pant og andre tredjepartstvister. Det vil være hensiktsmessig at alle disse spørsmålene behandles etter samme lands rett i en konkret tvist.⁴⁸¹ En regel om at tilknytningsfaktoren er eieren av den private nøkkelen tilknyttet kryptovalutabeholdningen, vil være forholdsvis enkel å praktisere.

---

⁴⁸⁰ Se HR-2017-1297-A avsnitt 84-86; Cordero-Moss (2021) s. 573.

⁴⁸¹ Se HR-2017-1297-A avsnitt 85.

7 Avslutning

7.1 Svar på avhandlingens hovedproblemstillinger

Denne avhandlingen besvarer to hovedproblemstillinger. Den første problemstillingen er hva som er særegent ved kryptovaluta, sammenlignet med andre formuesgoder i norsk rett. Ved å undersøke kryptovaluta i lys av fire karakteristikk, fremstår det klart at det har særtrekk som ikke finnes hos andre formuesgoder.⁴⁸² Dette kan aktualisere et behov for å vurdere hvilken gruppe av formuesgoder kryptovaluta skal plasseres sammen med, eller om det skal plasseres i en gruppe for seg selv.

En grunnleggende egenskap ved kryptovaluta er at det ikke finnes i fysisk form, og dermed kun kan utnyttes i form av rettslige beføyelser. Kryptovaluta utstedes og omsettes uten bistand fra en sentral aktør. Systemet baserer seg på at transaksjoner kontrolleres av et desentralisert nettverk av datamaskiner. At kryptovaluta har en verdi er betinget av at mennesker har tillit til dette systemet. Til forskjell fra penger, er verdien ikke forankret i at en sentral aktør anerkjenner det som omsetningsmiddel.

Kryptomarkedet er svært volatil. Dette innebærer at kryptovaluta utsettes for store verdisvingninger, og det er vanskelig å forutse verdiutviklingen. Omsetning av kryptovaluta må dermed forbindes med betydelig risiko. Dette aktualiserer et behov for regulering av kryptomarkedet, som tilrettelegger for sikker handel og gir investorbeskyttelse. Store verdisvingninger og manglende regulering gjør det vanskelig å se for seg kryptovaluta som et egnet panteobjekt.

Fraværet av en sentral aktør åpner for et døgnåpent kryptomarked. Transaksjoner med kryptovaluta kan dermed gjennomføres til enhver tid, og verdien kan svinge innenfor alle døgnets timer. Dette åpner for internasjonal handel på en ny måte, ettersom ulike tidssoner ikke må hensyntas.

Kryptovaluta er et formuesgode som synes å kombinere en del av egenskapene til aksjer og penger. Det benyttes i stor grad som investeringsobjekt, men er også designet for å fungere som omsetningsmiddel. Dermed har kryptovaluta likhetstrekk med to formuesgoder som har

---

⁴⁸² Se en oppsummering av særegenheter ved kryptovaluta som formuesgode i punkt 3.3.6.

lang tradisjon i norsk rett. Likevel utgjør desentraliseringen et betydelig særtrekk ved kryptovaluta, som skiller det fra alle andre formuesgoder i norsk rett.⁴⁸³

Den andre hovedproblemstillingen er om kryptovaluta har egenskaper som gjør det utfordrende å anvende eksisterende beslagsrettslige regler på formuesgodet.

Det korte svaret på denne problemstillingen er ja. Selv om dekningsloven § 2-2 i utgangspunktet lar seg anvende på kryptovaluta, kan en kreditor møte på flere og betydelige utfordringer hvis han skal ta beslag i kryptovaluta. Det kan trekkes et skille mellom beslag av en kryptovalutabeholdning som holdes via en kryptobørs, og en beholdning som holdes via en desentralisert wallet. For sistnevnte tilfelle er en kreditor i stor grad avhengig av skyldnerens bistand og samarbeidsvilje for å få tatt beslag.

For det første kan det være en utfordring å vite om skyldneren eier kryptovaluta. Det finnes ikke et offentlig register eller en aktør som kan fremlegge en fullstendig oversikt over alle som eier kryptovaluta i Norge. Dersom verdier i kryptovaluta ikke fremgår av skyldnerens skattemelding eller kreditoren ikke har annen kunnskap om det, vil det være utfordrende å identifisere en eventuell beholdning.

Dersom kreditoren finner ut at skyldneren eier kryptovaluta, må han få informasjon om de offentlige nøklene eller tilgang til skyldnerens wallet for å undersøke beholdningen. Det er utfordrende å avdekke beholdningen dersom skyldneren ikke vil oppgi denne informasjonen. Uten bistand fra en kryptobørs vil kreditoren dermed ikke nå langt i undersøkelsene.

Til slutt må en kreditor ha skyldnerens private nøkkel for å få tilgang til beholdningen og realisere denne i penger. Dersom skyldneren ikke vil oppgi den private nøkkelen eller på annen måte gi tilgang til kryptovalutaen, vil ikke en kreditor lykkes med å ta beslag i dette formuesgodet.

En mulig løsning på utfordringer knyttet til skyldnerens samarbeidsvilje og bistand, kan være å pålegge skyldneren mulkt eller handleplikt i medhold av tvangsfullbyrdelsesloven. Dette er en oppgave for lovgiver å vurdere.

---

⁴⁸³ Med unntak av andre aktiva som utstedes i desentraliserte systemer og anses som «formuesgoder» i norsk rett, eksempelvis andre kryptoaktiva og *non-fungible tokens* (NFT).

7.2 Avsluttende bemerkninger

Lovgivning kan utformes på en måte som gjør at den kan følge samfunnsutviklingen. Et eksempel på dette er valget om å benytte uttrykket «formuesgode» i dekningsloven.⁴⁸⁴

Likevel er det tydelig at selv om et dynamisk uttrykk åpner for at nye formuesgoder kan falle inn under anvendelsesområdet til regelverket, betyr ikke det at reglene enkelt lar seg anvende på formuesgodet.

En fare ved å ikke tilpasse regelverket til nye formuesgoder, særlig innen beslagsretten, er at reglene ikke vil tjene sitt formål. Dette innebærer blant annet at faren for kreditorsvik vil være større. Selv om det kan være fristende å skylde denne faren på at et desentralisert konsept legger til rette for illojale disposisjoner, er ikke det helt treffende. Dersom kryptovaluta skal være forbundet med en større fare for kreditorsvik enn andre formuesgoder, må dette begrunnes i at eksisterende regler ikke er tilstrekkelige for å fange opp de illojale disposisjonene.

I relasjon til rettsvernsregler, er det tydelig at det kan være en fordel å utforme regler som utnytter egenskaper ved kryptovalutasystemet. Registrering i blokkjeden har i dag kun bevisverdi, men det kan også ha rettslig troverdighet dersom lovgiver er villig til å tillegge blokkjeder legitimitet. Det forutsetter grundige risiko- og konsekvensvurderinger å tillegge en blokkjede slik legitimitet, men det bør ikke utelukkes. I forsøk på å regulere et konsept som søker seg frigjort fra regulering, kan det være en fordel å ta i bruk egenskapene ved konseptet.

Kryptovaluta muliggjør internasjonal handel på en helt ny måte. Handel på tvers av landegrenser er ikke nytt i norsk rett, men vi har aldri før sett det i kombinasjon med desentralisering. Dette byr på nye muligheter for økonomisk samhandling, samtidig som det utfordrer de rettslige rammene for blant annet kjøp, salg og beslag. Dette gjør det utfordrende for lovgiver å regulere markedet, fordi det er et formuesgode som er vanskelig å utøve kontroll over.

Som jeg skrev innledningsvis, er ikke målet mitt å formidle et svar på hvorvidt kryptovaluta er et konsept vi bør ha i samfunnet. I så stor grad som det har etablert seg i dag, mener jeg likevel at det er på sin plass at konseptet tilnærmes på en måte som tilsier at det er kommet for å bli. Teknologien byr på mange rettslige utfordringer, men det er også muligheter i den. For å

---

⁴⁸⁴ Se NOU 1972:20 s. 255. Jeg har skrevet om uttrykket «formuesgode» under punkt 3.1.2.

utnytte mulighetene må vi søke å forstå og anvende den, fremfor å la oss skremme av den. Dette kan vi blant annet oppnå ved å utforme regler som er tilpasset nye teknologiske konsepter og gir de en klar plass i samfunnet, med tydelige rammer for omsetning. Det fremstår dermed som at tiden er inne for at lovgiver setter sitt preg på kryptomarkedet.

Referanseliste

Lover

- Lov 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev
- Lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter
- Lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant
- Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker
- Lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett
- Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs
- Lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv.
- Lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser
- Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse
- Lov 3. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eiendom
- Lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner
- Lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS)
- Lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett
- Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart
- Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten
- Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper
- Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt
- Lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design
- Lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse
- Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister
- Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel
- Lov 26. mars 2010 nr. 8 om beskyttelse av varemerker
- Lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond
- Lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv.
- Lov 15. mars 2019 nr. 6 om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør
- Lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler

Høyesterettsavgjørelser

- Rt-1923-II58
- Rt. 1935 s. 981
- Rt. 1961 s. 957

Rt. 1986 s. 301
Rt. 1999 s. 901
Rt. 2000 s. 679
Rt. 2005 s. 1476
Rt. 2008 s. 705
Rt. 2009 s. 1537
Rt. 2011 s. 531
Rt. 2015 s. 979
HR-2016-1251-A
HR-2017-1297-A
HR-2017-33-A
HR-2018-1265-A
HR-2019-1929-A
HR-2021-2248-A
HR-2021-955-A

Avgjørelser fra underinstanser

LG-2007-186965 (Gulating)
TSTAV-2014-52-307 (Stavanger)
TOSLO-2017-21205 (Oslo)
LB-2018-12111 (Borgarting)
TOSLO-2019-51465 (Oslo)
LE-2022-55715 (Eidsivating)
LG-2022-4474 (Gulating)

Forarbeider

Proposisjoner

Ot.prp.nr.34 (2006-2007) *Om lov om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) og lov om regulerte markeder (børsloven)*

Utredninger

NOU 1972: 2 Gjeldsforhandling og konkurs, 1972.
NOU 1996: 2 Verdipapirhandel
NOU 2011: 1 Bedre rustet mot finanskriser
NOU 2012: 2 Utenfor og innenfor

Forordninger

MiCA COM(2020)593, Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937

Offentlige dokumenter

Temarapport fra Finanstilsynet Finanstilsynet, Temarapport om Forbrukervern og finansielle tjenester, 2022.

Prinsipputtalelse fra Skatteetaten Skatteetaten, Prinsipputtalelse fra, Bruk av bitcoins – skatte- og avgiftsmessige konsekvenser, 2013. Hentet fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/uttalelser/prinsipputtalelser/bruk-av-bitcoins--skatte--og-avgiftsmessige-konsekvenser/>.

Spørsmål til finansministeren Stortinget, Skriftlig spørsmål fra Emilie Mehl (Sp) til finansministeren, 2018. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=72677>.

Norsk og nordisk litteratur

Andenæs, Mads Henry, Konkurs, 3. utg. M.H. Andenæs 2009.

Andenæs, Mads Henry, Margrethe Buskerud Christoffersen, Ole Andenæs og Stig Berge, Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, 3. utg. / ved Ole Andenæs, Stig Berge og Margrethe Buskerud Christoffersen. utg. M.H. Andenæs 2016.

Bechmann, Tor, Knut Bergo, Jan Bjørnses, Per Anders Sæhle og Kjersti Tøgard Trøbråten, Verdipapirhandelloven: lov om verdipapirhandel 19. juni 1997 nr 79, Universitetsforl. 2002.

Bekkedal, Tarjei, «Har forordninger direkte virkning under EØS-avtalen?» Tidsskrift for rettsvitenskap, 132, nr. 3-4, 2019, s. 342-378.

Berg, Borgar Høgetveit, Beslagsretten: beslagsretten til kreditorane i konkurranse med rettane til tredjemann, Universitetsforlaget 2021.

Berg, Borgar Høgetveit, «Proforma i beslagsretten» Jussens Venner, 52, nr. 4, 2017, s. 203-221.

Bergsåker, Trygve, Pengekravsrett, 5. utgave. utg. Gyldendal 2023.

Brækhus, Sjur og Borgar Høgetveit Berg, «Introduksjon til reglene om omstøtelse» Jussens Venner, 49, nr. 2, 2014, s. 61-120.

Brækhus, Sjur og Axel Hærem, Norsk tingsrett, Universitetsforlaget 1964.

Cordero-Moss, Giuditta, Internasjonal privatrett, På formuerettens område, 2. utgave. utg. Universitetsforlaget 2021.

Falkanger, Thor og Aage Thor Falkanger, Tingsrett, 9. utgave. utg. Universitetsforlaget 2022.

Graver, Hans Petter, «Hva er rettsvitenskap?» Tidsskrift for rettsvitenskap, 107, nr. 4, 1994, s. 561-583.

Graver, Hans Petter, «Vanlig juridisk metode? Om rettsdogmatikken som juridisk sjanger» Tidsskrift for rettsvitenskap, 121, nr. 2, 2008, s. 149-178.

Hauge, Hilde, Løsøreerverters kreditorvern, Fagbokforlaget 2016.

Høgberg, Alf Petter og Jørn Øyrehagen Sunde, Juridisk metode og tenkemåte, Universitetsforlaget 2019.

Knoph, Ragnar, Harald Irgens-Jensen og Mads Andenæs, Knophs oversikt over Norges rett, 15 utg. Universitetsforlaget 2019.

Krüger Andersen, Paul, Nis Jul Clausen og Jesper Lau Hansen, Børsretten, 6. utgave. utg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2019.

Kågerman, Pontus, Värdepappersmarknadens regelsystem : lagreglering, självreglering och etik, Norstedts juridik 2001.

Kaarbø, Tone og Gjermund Kittelsrud, «Beskatning av kryptovaluta » Juridika, 41, nr. 3, 2023, s. 274-297.

Lilleholt, Kåre, Allmenn formuerett: fleire rettar til same formuesgode, 2 utg. Universitetsforlaget 2018.

Løvteit, Bjørn, Pantsettelse av immaterialrettigheter, Universitetsforlaget 2021.

Marthinussen, Hans Fredrik, «Om Høyesteretts metodebruk og retningsvalg i nyere avgjørelser om rettsvern mot kreditorbeslag» Jussens Venner, 57, nr. 2, 2022, s. 112-168.

Mæhle, Synne Sæther, «Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?» Jussens Venner, 39, nr. 5-6, 2004, s. 329-342.

Nygaard, Nils, Rettsgrunnlag og standpunkt, 2. utg. utg. Universitetsforl. 2004.

Salvesen, Sverre Magnus Bergslid, Kreditorvern, 1. utgave utg. Cappelen Damm akademisk 2021.

Skoghøy, Jens Edvin A., Rett og rettsanvendelse, Universitetsforl. 2018.

Skoghøy, Jens Edvin A., Panterett, 4. utg. utg. Universitetsforl. 2018.

Thoresen, Ole, Verdsettelse av aksjer : en fullstendig introduksjon til kunsten å verdsette aksjeselskaper, Hegnar media 2006.

Torvund, Olav, Formueretten i informasjonssamfunnet, Universitetsforlaget 2022.

Wold, Erik, «Immaterialrettigheter som dekningsobjekt» Lov og Rett, 45, nr. 5, 2006, s. 272-297.

Østebø, Kjetil Øvregaard, «Lovvalg ved spørsmål om godtroerverv av ulovlig fravendte kulturgjenstander» Lov og Rett, 57, nr. 5, 2018, s. 302-319.

Engelskspråklig litteratur, artikler, hvitbøker

Baur, Dirk G., KiHoon Hong og Adrian D. Lee, «Bitcoin: Medium of exchange or speculative assets?» Journal of international financial markets, institutions & money, 54, 2018, s. 177-189.

Blachman, Gary og Justin Steffen, «Cryptocurrency and Your Retirement Plan: What's in Your (Crypto) Wallet?» Journal of pension benefits, 26, nr. 4, 2019, s. 31-36.

Buterin, Vitalik, Ethereum: A Next-Generation Smart Contract and Decentralized Application Platform. 2014

https://ethereum.org/669c9e2e2027310b6b3cdce6e1c52962/Ethereum_Whitepaper_-_Buterin_2014.pdf.

Fang, Fan, Carmine Ventre, Michail Basios, Leslie Kanthan, David Martinez-Rego, Fan Wu og Lingbo Li, «Cryptocurrency trading: a comprehensive survey» *Financial innovation (Heidelberg)*, 8, nr. 13, 2022, s. 1-59.

Härdle, Wolfgang Karl, Campbell R. Harvey og Raphael C. G. Reule, «Understanding Cryptocurrencies» *Journal of financial econometrics*, 18, nr. 2, 2020, s. 181-208.

Majdoub, Jihed, Salim Ben Sassi og Azza Bejaoui, «Can fiat currencies really hedge Bitcoin? Evidence from dynamic short-term perspective» *Decisions in economics and finance*, 44, 2021, s. 789-816.

Metelski, Dominik og Janusz Sobieraj, «Decentralized Finance (DeFi) Projects: A Study of Key Performance Indicators in Terms of DeFi Protocols' Valuations» *International journal of financial studies*, 10, nr. 4, 2022, s. 108.

Mirza, Mohammad Meraj, Akif Ozer og Umit Karabiyik, «Mobile Cyber Forensic Investigations of Web3 Wallets on Android and iOS» *Applied sciences*, 12, nr. 21, 2022, s. 1-35.

Nakamoto, Satoshi, *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System 2009*
<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.

Nofer, Michael, Peter Gomber, Oliver Hinz og Dirk Schiereck, «Blockchain» *Business & information systems engineering*, 59, nr. 3, 2017, s. 183-187.

Pernice, Ingolf G. A. og Brett Scott, «Cryptocurrency» *Internet policy review*, 10, nr. 2, 2021, s. 1-10.

Yaga, Dylan, Peter Mell, Nik Roby og Karen Scarfone. *Blockchain technology overview, 2019* <https://www.nist.gov/>: National Institute of Standards and Technology.

Yi, Shuyue, Zishuang Xu og Gang-Jin Wang, «Volatility connectedness in the cryptocurrency market: Is Bitcoin a dominant cryptocurrency?» *International review of financial analysis*, 60, 2018, s. 98-114.

Zheng, Zibin, Hong-Ning Dai, Mingdong Tang og Xiangping Chen, «Research and Implementation of Multi-chain Digital Wallet Based on Hash TimeLock» i bd. 1156, Communications in Computer and Information Science, Singapore: Springer Singapore Pte. Limited 2020 s. 175-182.

Daværende visesentralbanksjef Jon Nicolaisen, *Hva skal våre penger være?*, tale på Det Norske Videnskaps-Akademi 25. april 2017, manuskript tilgjengelig fra <http://hdl.handle.net/11250/2564285> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.42).

Avisartikler og nettsider

<https://academy.binance.com/no/articles/what-is-a-cryptocurrency> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.01)

<https://academy.binance.com/no/articles/what-is-fiat-currency> (sist sjekket 15. mai 2023 klokken 21.29).

<https://www.aftenposten.no/verden/i/BWrkgl/hevder-kryptokongen-bygget-et-korthus-verdsatt-til-320-milliarder-kroner> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.07)

<https://www.bitpanda.com/academy/en/lessons/whats-the-difference-between-a-cryptocurrency-like-bitcoin-and-fiat-money/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 13.56)

<https://www.blockchain.com/explorer/mempool/btc> (sist sjekket 30. mars 2023 klokken 13.41)

<https://www.blockchain.com/explorer/transactions/btc/eaf115f7f743512439bc1ed9da8991739fff804597b0b220af294b67ac7bd293> (sist sjekket 12. april 2023 klokken 11.40)

<https://blockchain.coinmarketcap.com/tx/bsc> (sist sjekket 30. mars 2023 klokken 13.51)

<https://www.cnbc.com/2023/02/07/bitcoin-trades-around-23000-after-fed-chair-powell-warns-that-rates-could-rise-further.html> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19)

<https://www.coindesk.com/indices/cmi/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 11.30)

<https://www.coindesk.com/price> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 11.06)

<https://www.coindesk.com/price/bitcoin/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.55)

<https://www.coindesk.com/price/ethereum/> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 22.50)

<https://www.coindesk.com/tech/2020/08/18/why-the-decentralized-webs-development-is-unstoppable/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.51)

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/30/digital-finance-agreement-reached-on-european-crypto-assets-regulation-mica/> (sist sjekket 2. mai 2023 klokken 14.12)

<https://www.digi.no/artikler/stjal-bitcoin-for-35-milliarder-kroner-gjemte-dem-i-popcornbeholder/523544> (sist sjekket 7. mai 2023 klokken 19.13)

<https://www.digi.no/artikler/tenaring-stjal-kryptovaluta-for-320-millioner-kroner-via-sim-kortbytte/515257> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 11.01)

<https://www.dn.no/bors/kryptovaluta/elon-musk/twitter/musk-melding-ga-hopp-for-kryptovaluta-etter-marerittlordag-analytiker-tror-ikke-bunnen-er-nadd/2-1-1241586> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19)

<https://e24.no/boers-og-finans/i/GMxLPV/billigste-bitcoin-paa-flere-aar-etter-ftx-kollapsen-frykten-er-ekstremt-hoey> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.17)

<https://e24.no/boers-og-finans/i/g6qXqq/kryptovaluta-verdt-en-milliard-stjaalet-i-nytt-hackerangrep> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 10.51)

<https://e24.no/boers-og-finans/i/O83Rrk/randi-zuckerberg-om-kryptoraset-ser-at-mange-kom-inn-av-feil-grunn> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.48)

<https://e24.no/privatoekonomi/i/BjggzE/skatteetaten-skal-jakte-kryptovaluta-hos-300000-nordmenn> (sist sjekket 5. april klokken 12.16)

<https://e24.no/teknologi/i/JJ6me4/programmerer-har-glemt-passordet-kan-miste-bitcoin-verdt-to-milliarder-kroner> (sist sjekket 31. mars 2023 klokken 15.21)

<https://e24.no/teknologi/i/wevMwM/politiet-konfiskerte-590-millioner-kroner-i-bitcoin-men-faar-ikke-tak-i-passordet> (sist sjekket 8. mai 2023 klokken 11.07)

<https://ethereum.org/en/developers/docs/consensus-mechanisms/pos/> (sist sjekket 3. april 2023 klokken 12.53)

<https://www.euronextvps.no/> (sist sjekket 24. april 2023 klokken 12.43)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=COM:2020:593:FIN> (sist sjekket 16. mai 2023 klokken 13.43)

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230414IPR80133/crypto-assets-green-light-to-new-rules-for-tracing-transfers-in-the-eu> (sist sjekket 2. mai 2023 klokken 14.15)

<https://kryptografen.no/nyheter/ftx-kollapsen-forklart/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 23.19)

https://www.finansavisen.no/nyheter/finans/2021/08/30/7728306/investorlegende-kaller-kryptovaluta-for-en-verdilos-boble?zeph_r_sso_ott=RgnzOs (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.36)

https://www.finansavisen.no/nyheter/finans/2021/10/16/7754570/shortlegende-krypto-er-i-en-boble-men-jeg-shorter-ikke?zeph_r_sso_ott=EngXc6 (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.36)

<https://www.finanstilsynet.no/virksomhetsregisteret/rapporter/> (sist sjekket 31. mars 2023)

klokken 10.22)

<https://firi.com/no/om-oss> (sist sjekket 31. mars 2023 klokken 10.26)

<https://forskning.no/enkelt-forklart-finans-penger/tror-bitcoin-kan-bli-like-viktig-som-internett/2099147> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 14.01)

<https://forskning.no/finans-samfunn-okonomi/hvorfor-kaller-noen-bitcoin-en-finansboble/1817676> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 18.37)

<https://www.investikon.no/bitcoin-vs-ethereum/> (sist sjekket 3. april 2023 klokken 13.08)

<https://investor.dn.no/#!/Valuta/Y74/Bitcoin> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 12.11)

<https://learn.microsoft.com/en-us/dotnet/architecture/microservices/architect-microservice-container-applications/direct-client-to-microservice-communication-versus-the-api-gateway-pattern> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.18)

<https://www.nettavisen.no/okonomi/nordmenn-er-svindlet-for-titall-millioner-i-kryptovaluta/s/5-95-919422> (sist sjekket 1. mai 2023 klokken 10.56)

<https://www.nettavisen.no/tjeneste/kryptovaluta/hva-er-kryptovaluta/> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 17.57)

<https://norbitcoin.no/bitcoin-lommebok/beste-bitcoin-lommebok-norge-hardware-wallet/> (sist sjekket 7. mai 2023 klokken 13.33)

<https://www.nordnet.no/no/marked/kryptovaluta> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.33)

<https://www.norges-bank.no/tema/Norges-Banks-oppgjorssystem/Sikkerhet-for-bankenes-lan/Praktisk-informasjon-og-rutiner/> (sist sjekket 15. mai 2023 klokken 10.38).

<https://www.norges-bank.no/tema/Om-Norges-Bank/historien/Pengepolitikk-finansiell-stabilitet-og-kapitalforvaltning/Finansiell-stabilitet/2008-krisen/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.09)

<https://restructuring.ra.kroll.com/FTX/> (sist sjekket 29. mars 2023 klokken 19.06)

<https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/virtuell-valuta/> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.36)

<https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/virtuell-valuta/defi/> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.37)

<https://snl.no/kryptovaluta> (sist sjekket 12. mai 2023 klokken 17.59)

<https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/artikler-og-publikasjoner/hva-driver-utviklingen-i-boligprisene> (sist sjekket 21. april 2023 klokken 13.55)

<https://www.techopedia.com/definition/438/clientserver-architecture> (sist sjekket 13. mai 2023 klokken 11.17)

